

OSLOMET

BY- OG REGIONFORSKNINGSINSTITUTTET NIBR

Kultur og frivillighet i Groruddalen

– en aktørkartlegging

Ragnhild Skogheim, Jørn Holm-Hansen og Marit Nygaard

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Kultur og frivillighet i Groruddalen
– en aktørkartlegging

Andre publikasjoner fra NIBR:

NIBR-rapport 2018:21

**Områdeløft Ammerud.
Trivsel og trygghet på spill.**

NIBR-rapport 2017:19

**Lindeberg som bosted – seks år med
områdeløft.**

NIBR-rapport 2017:18

**Områdeløft Trosterud og Haugerud.
Nullpunktanalyse for måling av
effekter.**

Samarbeidsrapport NIBR/TØI 2011

**Midtveisevaluering av
Goruddalssatsinga**

Publikasjonene
kan skrives ut fra
<http://www.oslomet.no/nibr>

Ragnhild Skogheim
Jørn Holm-Hansen
Marit Nygaard

Kultur og frivillighet i Groruddalen – en aktørkartlegging

NIBR-rapport 2019:1

Tittel: Kultur og frivillighet i Groruddalen – en aktørkartlegging

Forfattere: Ragnhild Skogheim, Jørn Holm-Hansen og Marit Nygaard

NIBR-rapport: 2019:1

ISSN: 1502-9794
ISBN: 978-82-8309-263-9 (Elektronisk)

Prosjektnummer: 200853

Prosjektnavn: Aktørkartlegging av kultur og frivillighet i innsatsområdet i Groruddalssatsingen

Oppdragsgiver: Kulturetaten, Oslo kommune

Prosjektleder: Ragnhild Skogheim

Referat: Rapporten presenterer resultater fra kartlegging av kultur- og frivillighetsaktører i Groruddalen. Resultatene skal danne grunnlag for at flere deltar aktivt i nærmiljøet gi kunnskap av direkte nytte i arbeidet med å nå målene i delprogram nærmiljø i Groruddalssatsningen. Analysene er basert både på survey til kultur- og frivillighetsaktører og intervjuer med ledere i lag og foreninger i Groruddalen.

Sammendrag: Norsk

Dato: Januar 2019

Antall sider: 103

Forsidebilde: Furuset parkourpark
Foto: Bymiljøetaten, Oslo kommune

Utgiver: By- og regionforskningsinstituttet NIBR
OsloMet - storbyuniversitetet
Postboks 4 St. Olavs plass
0130 OSLO
Telefon: (+47) 67 23 50 00
E-post: post-nibr@oslomet.no

Vår hjemmeside: <http://www.oslomet.no/nibr>

Forord

Denne rapporten er skrevet på oppdrag fra Kulturetaten i Oslo kommune og inngår i Groruddalssatsningen under delprogram nærmiljø. Rapporten er utarbeidet av forskere ved By- og regionforskningsinstituttet (NIBR). Forfatterne er sosiolog Ragnhild Skogheim (prosjektleder), statsviter Jørn Holm-Hansen og økonom Marit Nygaard. Nygaard har hatt ansvar for spørreundersøkelsen og gjennomgang av Virksomhets- og foretaksregisteret, Skogheim og Holm-Hansen har gjennomført informantintervjuer, analysert og bearbeidet materialet og ført rapporten i pennen, med Skogheim som hovedansvarlig.

Oppdragets omfang utgjør rundt 9 ukeverk.

Forfatterne ønsker å takke ressursgruppa ved Sahar Ahzami (Bydel Alna), Katrine Sivertsen (Bydel Bjerke), Jørn Linnerud (Bydel Grorud) og Neha Håbu-Naveen (Bydel Stovner) for uvurderlig informasjon, kontakt og bistand underveis. De bidro blant med informasjon om hvilke lag og foreninger i bydelene vi burde undersøke og sendte også ut spørreundersøkelsen til personer i bydelene. Takk også til Kulturtanken ved Anne Mari Hellerdal Kvalvik for deltakelse i ressursgruppa og gode innspill til kartleggingsarbeidet. Stor takk også til oppdragsgiver Birgitte Sandve (Kulturetaten) for god oppfølging underveis i prosjektperioden.

Og sist, men ikke minst, vil vi takke alle informantene fra lag og foreninger som har tatt seg tid til å svare på våre mange spørsmål og som har gjort det mulig å gjennomføre prosjektet.

Oslo, januar 2019

Berit Nordahl
Forskningssjef

Innhold

Sammendrag.....	6
1 Innledning.....	10
1.1 Bakgrunn for oppdraget	10
1.1 Metode og design	11
2 Organiseringen av kultur- og frivillighetsarbeidet	13
2.1 Organiseringen av kultur- og frivillighetsarbeidet.....	13
2.2 Kulturretatens rolle	13
2.3 Bibliotekenes rolle.....	14
2.4 Bydelenes rolle	14
2.5 Samskaping gjennom frivillighetsmidler	16
2.6 Administrativ plassering av frivillighetsarbeidet	16
2.7 Hvor det butter	17
3 Kartlegging av kultur- og frivillighetsaktørene	18
3.1 Funn fra surveyen	18
3.1.1 Rikt utvalg av aktiviteter innenfor kultur og frivillighet	19
3.1.2 De fleste aktivitetene er rettet mot barn og unge.....	20
3.1.3 De fleste er engasjert i den organiserte frivilligheten.....	21
3.1.4 Bydel Grorud og Stovner skiller seg ut med mange aktiviteter	22
3.1.5 Kulturaktivitetene brukes først og fremst av beboere i nærmiljøet.....	24
3.2 Sterkt og langvarig engasjement	25
3.3 Kommunen bistår med lokaler – men det er kamp om plassene	25
3.3.1 Kultur skaper glede og samhold – og så mye mer	26
3.3.2 Samarbeid på kryss og tvers	28
3.3.3 Tid og økonomi står i veien for frivillighetsarbeidet.....	29
3.3.4 Flere og bedre lokaler, mer informasjon fra bydelen og økte bevilgninger	30
3.3.5 Mailingliste og Facebook er viktige kilder til informasjon fra bydelen	32
3.3.6 Oslo er en delt by – det merkes i Groruddalen	33
3.4 Funn fra virksomhets- og foretaksregisteret	33
3.4.1 Større vekst i antall virksomheter enn antall personer.....	35
3.4.2 Kulturvirksomheter lever kortere enn andre virksomheter ..	35
3.4.3 Lengre levetid i sport og organisasjoner enn i kunst og underholdning	37
3.4.4 Over 50 år i Groruddalen	38
3.4.5 Mellom 30 og 50 år i Groruddalen	39
3.4.6 Oppsummering	40
4 Idrettsaktiviteter	42
4.1 Furuset IF/Alnaskolen for unge ledere.....	48
4.2 Furuset Parkour	49
5 Kunst og kulturaktiviteter.....	50
5.1 Stovner Rockefabrikk.....	50
5.2 Rommen kultursenter	51
5.3 Nysirkus Bjerke.....	52
5.4 Verdenshuset Haugenstua	53
5.5 Haugerud strykeorkester.....	54
5.6 Grorud Ungdomskorps.....	56
5.7 Grorudskolenes strykeorkester (GSSO)	57

5.8	Linderudkoret.....	58
5.9	Foreningen Trosterudvillaen	59
5.10	Oppsummering	61
6	Ungdomsklubber	62
6.1	Bjerkeklubben	62
6.2	Raven ungdomsklubb	63
6.3	Fritidsklubben Blokk 58.....	64
6.4	Oppsummering	65
7	Bibliotek og aktivitetshus.....	67
7.1	Furuset bibliotek og aktivitetshus, FUBIAK.....	67
7.2	Deichman Bjerke	69
7.3	Deichman Stovner	70
7.4	Deichman Romsås.....	71
7.5	Oppsummering	71
8	Friluftsansjoner.....	73
8.1	Groruddalen Jeger- og Fiskerforening	73
8.2	Lillomarkas Venner	74
8.3	Miljøagentene Veitvet	75
8.4	Oppsummering	76
9	Velforeninger og beboeraktiviteter	77
9.1	Lundenfestivalen/Groruddalen Storvel.....	77
9.2	Lindeberg kulturens venner/Lindebergfestivalen.....	78
9.3	Sletteløkka arrangementer.....	79
9.4	Vestli Vel.....	80
10	Andre organisasjoner	83
10.1	Frivilligsentralen på Stovner (Kirkens bymisjon Oslo).....	83
10.2	Østre Aker og Haugerud menighet	84
10.3	Aktiviteter	84
10.4	Furuset og Ellingsrud menighet	86
10.5	Seniorsenteret Grorudhuset.....	87
10.6	Bydelsmødrene.....	88
10.7	Bydelsmødrene Ammerud	90
10.8	Oppsummering	91
10.9	Groruddalen historielag.....	91
10.10	Aktive kvinner i Bjerke.....	92
11	De åpne svarene – noen funn.....	94
11.1	På hvilke måter mener du aktiviteten du jobber med bidrar positivt i lokalsamfunnet:	94
11.2	Hva fungerer godt? Hva kunne vært bedre?	94
11.3	Hva kunne vært gjort annerledes for å bedre kultur-/idrett-/organisasjonsliv i området du jobber i?	96
12	Hovedfunn og anbefalinger	98
12.1	Kultur- og frivillighetsaktørene kartlagt	98
12.2	Kultur- og frivillighetsaktørenes utfordringer og muligheter i deres arbeid i nærmiljøet/bydelen.....	99
12.3	Kultur og frivillighetsrelatert samarbeid på tvers av bydeler og/eller ulike sektorer per i dag.....	101
12.4	Anbefalinger.....	101

Tabelloversikt

- Tabell 3.1: ... *De 8 eldste virksomhetene innenfor kultur og frivillighet i Goruddalen. Virksomheter som eksisterer i dag og som har eksistert i sin nåværende form mellom 50 og 99 år.....* 39
- Tabell 3.2: ... *Nålevende virksomheter innenfor kultur og frivillighet som har levd mellom 30 og 49 år (inkluderer året 2018)...* 40

Figuroversikt

Figur 3.1: Hvilken hovedkategori vil du plassere kultur-/idrett-/organisasjonsaktiviteten du jobber i?	19
Figur 3.2: Underkategorier av hovedaktivitetene	20
Figur 3.3: I hvilken grad ulike aldersgrupper er engasjerte som brukere i aktivitetene.	21
Figur 3.4: Hvem er hovedorganisasjon for aktiviteten(e) du jobber med i Groruddalen?	22
Figur 3.5: I hvilken bydel finner aktiviteten du jobber med sted?	23
Figur 3.6: Områder i bydelen der aktiviteten hovedsakelig finner sted.....	24
Figur 3.7: Hvor bor flesteparten av de som bruker aktiviteten?	25
Figur 3.8: Spørsmål til de 72 prosent av respondentene som har oppgitt at de har lokaler til disposisjon om hvem som eier/driver lokalene	26
Figur 3.9: Ordsky, besvarelsene på det åpne spørsmålet «På hvilken måte mener du at aktiviteten du jobber i bidrar positivt til lokalsamfunnet?».....	27
Figur 3.10: Hvem / hvilke aktører samarbeider du med? Ordsky som viser hvilke ord som er mest brukt.	29
Figur 3.11: .. Kategorisering av åpent spørsmål i seks kategorier som ofte gikk igjen	32
Figur 3.12: .. Hva er din viktigste kilde til informasjon om kultur/idrett/organisasjonsliv fra bydelen?.....	32
Figur 3.13: Antall virksomheter innenfor kultur og frivillighet i Groruddalen, 2011-2018.....	34
Figur 3.14: .. Prosentvis vekst i antall kulturvirksomheter i bydelene i Groruddalen, 2011-2018.....	34
Figur 3.15: .. Vekst i antall virksomheter (ikke kultur), virksomheter innenfor kultur og befolkning i Groruddalen, 2011-2018.....	35
Figur 3.16: .. Levetid til nålevende kulturvirksomheter i Groruddalen.....	36
Figur 3.17: .. Fordeling av andre virksomheter og kulturvirksomheter i Groruddalen på levetid.....	37
Figur 3.18: .. Gjennomsnittlig og median levetid til virksomheter på næringsnivå 3 (nace 3).....	38

Sammendrag

Ragnhild Skogheim, Jørn Holm-Hansen og Marit Nygaard

Kultur og frivillighet i Groruddalen – en aktørkartlegging

NIBR-rapport 2019:1

Denne rapporten er en kartlegging av aktører og aktiviteter innen kultur og frivillighet i de fire groruddalsbydelene, Alna, Bjerke, Grorud og Stovner. Rapporten har også undersøkt hvilke behov kultur- og frivillighetsaktører har i sitt lokalt forankrete virke og hvilke utfordringer og muligheter de møter i sitt arbeid i nærmiljøet/bydelen. Særlig vekt er lagt på innsatsområdene Linderud og Veitvet-Sletteløkka i Bydel Bjerke, Ammerud og Romsås i Bydel Grorud, Haugenstua, Stovner sentrum og Vestli i Bydel Stovner og Lindeberg og Trosterud-Haugerud i Bydel Alna.

Den foreliggende aktørkartleggingen inngår som ett av flere kunnskapstiltak i Delprogrammet for nærmiljø under Groruddalssatsingen 2017-2026. Delprogrammet skal bidra til inkluderende lokalsamfunn der flere er aktivt deltakende.

Kartleggingen tar i bruk en bred definisjon både av kultur og frivillighet. Her inngår alt fra tradisjonelle kunst- og kulturuttrykk til ulike fritids- og friluftaktiviteter og arrangementer som bidrar til mening, mestring, tilhørighet og trivsel.

Rapporten baserer seg, i tillegg til spørreskjemaundersøkelsen og analysen av Virksomhets- og Foretaksregisteret, på intervjuer med kultur- og frivillighetsaktører samt representanter for bydelene og Kulturetaten i Oslo kommune.

Omfanget

Blant dem som besvarte undersøkelsen, tilhørte 47 prosent kategorien «idrett og friluftsliv». Særlig ballspill er framtrødende her. Deretter kom «kunst og kultur» med 40 prosent. I denne kategorien er musikk og dans dominerende. To av kulturaktørene legger innsatsen sin i organiserte aktiviteter, som kor, korps og orkestre. Kunst og kultur ble etterfulgt av «aktivitet med humanitært, religiøst, sosialt eller politisk formål» med 26 prosent mens 16 prosent svarte «annet».

De som driver kultur- og frivilligarbeid nevner barn og unge særlig hyppig som de gruppene som nyter godt av aktiviteten deres. Over halvparten av aktivitetene til dem som svarte på spørreskjemaet er rettet inn mot aldersgruppa 6-15 år.

De aller fleste av de som leder kultur- og frivillighetsaktiviteter, og som svarte på spørreskjemaet, gjør det uten betaling. I alt 13 prosent er ansatt og fem prosent mottar godtgjørelse.

Kultur- og frivillighetsaktivitetene i Groruddalen er stekt lokalt forankret. I alt 83 prosent svare at de aller fleste som benytter aktiviteten bor i samme område som den foregår.

Trekk ved kultur- og frivillighetsarbeidet

Undersøkelsen viser at det er et rikt og aktivt kulturliv i Groruddalen og at det foregår mye frivillig arbeid, særlig innen idrett, musikk og dans rettet mot barn og unge. Selv om mange voksne gjerne drar til sentrum for å delta i kulturliv og frivillig arbeid, har det vist seg at også lokale arrangementer som retter seg mot voksne kan trekke mange. Den indiske mat- og dansefestivalen Beats and Treats på Stovner samlet 800 mennesker i 2018 og ble arrangert for andre året på rad.

Groruddalens litteraturfestival samlet 400 mennesker til forfattertreff i 2018.

De fire bydelene i dalen ligger langt fremme blant Oslos bydeler når det gjelder strategisk arbeid overfor frivilligheten og er viktige tilretteleggere for at organisasjoner og enkeltpersoner

selv kan drive aktivitet. Bydelsmødrene er et godt eksempel på samskaping mellom bydel og frivillig sektor på grasrotnivå, for å ta et eksempel.

Nyskapende festivaler og happenings skjer side om side med mer tradisjonelt organisasjonsarbeid. Det er mange stayere og pådrivere som holder dette oppe. Disse finner vi blant de helt frivillige, som gjør en jobb uten økonomisk kompensasjon, men også blant dem som mottar lønn både i bydelsadministrasjonen og blant instruktører. Mange gjør en innsats langt utover det de får betalt for, og da særlig med å følge opp barn og unge og deres foreldre slik at de trekkes med i aktiviteter og ikke faller fra.

Bibliotekene er viktige knutepunkter for kultur- og frivillighetsarbeid, og oppgraderingen av filialene og ordningen med meråpent og samlokalisering med andre tilbud har hatt positiv effekt.

Utfordringer

Kulturetaten og bydelene gjør et omfattende arbeid med å støtte opp om disse aktivitetene, men tendensen til sektorisering både i kommunen og bydelene kan være en utfordring. Det er for eksempel mange potensielle samspillseffekter å hente i skjæringspunktet mellom helse, folkehelse og kultur. Det samme gjelder samarbeid og samordning på tvers av bydelene.

Selv om Oslo kommune er en pådriver i arbeidet med å sikre Groruddalen varige forbedringer av tjenester og nærmiljøer, er deler av kommunes aktivitet, som kunne dekket hele byen, lite tilstede i de fire bydelene denne rapporten tar for seg. Det gjelder for eksempel Oslo Kulturskole.

Mange kultur- og frivillighetsaktører melder at de har liten kontakt med bydelen utover det de må for å søke og rapportere om tilskuddsmidler. Det er også lite kontakt mellom frivillighetsaktører på tvers av aktivitetstyper. Her er det nok også et potensial for samspillseffekter. Mange savner fellesarenaer og fellesportaler for informasjon på tvers av organisasjoner og på tvers av bydeler.

Selv om mye av frivillighetsarbeidet faller på noen iherdige ledere som innehar vervene sine og påtar seg oppgaver over mange år, gir ikke undersøkelsen noe entydig bilde av at det er vanskelig å rekruttere folk til å påta seg verv. Når det gjelder innsats fra foreldre til de mange barne- og ungdomsaktivitetene, svarer flere ledere at det er lettere å rekruttere når oppgavene er klart definert og knyttet til enkeltarrangementer.

Økonomi er en utfordring for mange av aktivitetene og enkelte melder om uforutsigbare rammer. Søknadsprosessene blir nevnt som en byrde av enkelte, og en løsning som nevnes er å komme inn på ordinære budsjetter.

Det er lite involvering av private aktører i kultur- og frivillighetsarbeidet i Groruddalen. Lag og foreninger søker i liten utstrekning midler fra lokalt næringsliv og næringslivet melder liten interesse utover idretten. Bydelene har også en litt uavklart holdning til mulighetene for samskaping med lokalt og annet privat næringsliv.

Det er ulik praksis fra bydel til bydel i hvor stor grad borettslag og sameier kan søke om kultur- og frivillighetsmidler.

Lokaler er utfordring for mange aktiviteter. Det kan dreie seg om varmerom om vinteren for visse idrettsaktiviteter og lagerrom for korps og orkestre. Hvorvidt øvinger bør foregå på kulturhus og scener eller på de lokale skolene, er et åpent spørsmål. Selv om de fleste skoler ikke kan tilby tipp-topp fasiliteter, har de den fordel at de er kjent av alle, føles trygge og er lavterskel samt at kveldsaktivitet bidrar til å holde uønskede aktiviteter borte.

Selv om det har skjedd mye på dette feltet de siste tre årene, peker idretten på at de trenger flere og bedre haller, lokaler og helårsåpne kunstgressbaner. Noen hevder at i andre deler av

byen kan foreldrene sponse aktivitetene mens mange i Groruddalen ikke har betalingsevne. Det tærer på klubbens økonomi, og kan også forsterke classeskiller.

Anbefalinger

- Bydelene er sektororganisert og sektortenkning rår. Hvordan ansvaret for kultur og frivillighet er plassert i bydelsadministrasjonen og hvilke oppgaver som ligger dette arbeidsområdet, bør derfor gjennomgås.
- Selv om det er etablert godt samarbeid mellom Oslo Kulturskole og musikklivet for barn og unge i Groruddalen, bør det vurderes å legge mer av Oslo Kulturskoles aktiviteter direkte til dalen.
- Det bør jobbes for at, i hvert fall viktige deler av, større by- omfattende festivaler blir lagt til Groruddalen. Arrangementer som Oslo World Music festival, Film fra Sør og Mela ville passe godt i Groruddalen, der innbyggernes forbindelse med den store verden er tettere enn noe annet sted i Norge.
- Det er behov for et forum der kultur- og frivillighetsaktører i dalen, og hele byen, møtes. Dette kan gjerne skje sammen med bydelene, relevante kommunale etater, stiftelser og private. Der kan de utveksle erfaringer, blant annet om støtteordninger. Frivillige og lag trenger et årlig treffpunkt, en årlig samling.
- Undersøkelsen viser at det er vanskelig for folk å holde seg orientert om hva som foregår av kultur- og frivillighetsaktiviteter i bydelene og i Groruddalen samlet. Alna bydels Friskus-prosjekt kan utvides til også å omfatte de andre groruddalsbydelene, avhengig av erfaringene med pilotprosjektet. En tilleggsløsning kunne være at bydelene satt opp oppslagssøylor ved de større T-banestasjonene og ved kjøpesentrene, der det var fritt fram for å henge opp informasjonsplakater. I samarbeid med de mest brukte butikkene kunne tv-skjermer settes opp med rullerende informasjon fra bydelen om blant annet kultur- og frivilligaktiviteter.
- Det bør vurderes å gi pådrivere og organisatorer («ildsjeler»), et visst formelt ansvar på konkrete saksområder og kanskje et lite honorar for å ta ansvar. Hvilke kommunale instanser som eventuelt skal organisere dette, må diskuteres nærmere.
- Skolens potensial som mikro-lokale hub'er bør vektlegges i tillegg til satsingen på tipp-topp-arenaer som Rommen scene. Dette fordrer i så fall oppgradering av noen av skolene og kriterier ved ombygging og nybygg. Det bør unngås at skolene stilles til rådighet for dem som betaler leie dersom dette fører til at barna som hører til skolen blir fortrent.
- Det er potensial for mer samarbeid med kommersielle aktører, noe som kan undersøkes mer systematisk. Bydelene bør avklare hvilken rolle de mener kommersielle aktører kan ha som støttespillere til kultur og frivillighet.
- For å få til samskaping, trengs det arenaer. En idé kan være å prøve ut en «frivilligbørs», der bydelens tjenester, frivillighet og næringsliv møtes for å lage avtaler på tvers ut fra en felles forståelse om hva som bør gjøres.
- Noen representanter for lag og foreninger foreslår at de får mer hjelp fra bydelen til søknads- og rapportskrivning. De oppfatter det som en omfattende prosess.
- I tillegg til de årlige informasjonsmøtene om tilskuddsordningene bør bydelene vurdere oppsøkende virksomhet ved å møte i lag og foreninger for å forklare hvordan støtteordninger fungerer slik at de som trenger dette mest får informasjon om hvordan man kan søke. Bydelene bør også vurdere å invitere seg selv til generalforsamlinger i borettslag og sameier for å informere.
- Borettslag og sameier (og lokale vel) er tett på folk, også de som ikke er organisert noe sted. De har dermed grunnlag for å oppnå mange av de bi-effektene kultur- og

frivillighetssatsingen tar sikte på. Det bør vurderes å åpne for mer inkludering av disse aktørene i kultur- og frivillighetsarbeid utover deres kjerneoppgaver.

- På fritidsklubbene foregår det en rekke kulturaktiviteter. Disse kunne ses i sammenheng for å få til et løft. Mange unge driver med kultur av ulikt slag på fritidsklubbene, men slutter når de er for gamle til å gå på klubben. Her kunne Oslo Kulturskole hatt en rolle med å profesjonalisere dette og hjelpe til med at ungdommen kunne tatt ferdighetene og interessen videre.

1 Innledning

Denne rapporten presenterer funn fra oppdraget «Aktørkartlegging kultur og frivillighet». Den er skrevet på oppdrag fra Kulturetaten i Oslo kommune.

Aktørkartleggingen inngår som ett av flere kunnskapstiltak i delprogrammet for nærmiljø under Groruddalssatsingen 2017- 2026. Oppdraget er gjennomført i tråd med Groruddalssatsingens generelle tilnæringsmåte, der involvering og deltakelse av målgruppene står sentralt. Vi anvender en bred definisjon både av kultur og frivillighet. Det omfatter derfor alt fra tradisjonelle kunst- og kulturuttrykk til ulike fritids- og friluftaktiviteter og arrangementer som bidrar til mening, tilhørighet og trivsel.

I rapporten kartlegges kultur- og frivillighetsaktørenes utfordringer og muligheter i deres arbeid i nærmiljøet/bydelene, samarbeid på tvers av bydeler og/eller ulike sektorer per i dag, hvem som deltar i aktivitetene og hva som eventuelt kunne vært gjort annerledes/hvor skoen trykker.

1.1 Bakgrunn for oppdraget

Bakgrunnen er blant annet et uttrykt behov fra de involverte bydelene for mer kunnskap om kultur og frivillighet i Groruddalen.

Delprogrammet for nærmiljø har som formål at nærmiljøkvalitetene i lokalområder i Groruddalen skal styrkes. Innsatsen skal bidra til inkluderende lokalsamfunn der flere er aktivt deltakende. I tråd med dette er rapporten skrevet for å gi grunnlag for mer systematisk arbeid med kultur og frivillighet. Videre gis det anbefalinger om hvordan kommunen kan arbeide for at flere deltar aktivt i nærmiljøet, og hvordan økt deltakelse lokalt kan styrkes gjennom samskaping med frivillige og private aktører.

Det foreligger allerede en god del kunnskap om kulturaktiviteter og frivillighet i de mest levekårsutsatte områdene i Groruddalen gjennom prosjekter som er gjennomført i forbindelse med Groruddalssatsingen. Rapporten drar derfor nytte av tidligere arbeider som er gjort i andre deler av Groruddalssatsingen og ellers i byen. Det gjelder spesielt studier av bydelenes arbeid med områdeløft i forrige satsingsperiode¹.

Oppdraget for den foreliggende undersøkelsen har vært tredelt:

- å kartlegge aktører og aktiviteter
- å undersøke hvilke behov kultur- og frivillighetsaktører har med hensyn til lokalt forankret aktivitet
- å undersøke og drøfte utfordringer og muligheter kultur- og frivillighetsaktører møter i sitt arbeid i nærmiljøet/bydelen

Undersøkelsen legger særlig vekt på aktører og aktiviteter i delbydeler der Groruddalssatsingen gjennomfører områderettet innsats, områdeløft. I områdeløft jobbes det etter en prosjektmetodikk organisert som et program der forskjellige sosiale og fysiske prosjekter er inkludert, og der hensikten er å få til en positiv utvikling gjennom en tverrfaglig og helhetlig tilnærming. Arbeidsmetoden for områdeløft er å sette inn ekstra innsats i områder med sosiale, fysiske og levekårsmessige utfordringer.

¹ Brattbakk, Ingar og Aina Landsverk (2015): Hva nå, Tøyen?, AFI-rapport 8:2015; Marit Ekne Ruud og Guri Mette Vestby (2018): Oslo Sør-satsingen 2007-2017, NIBR-rapport 2018:8; Ruud, Marit Ekne, Bengt Andersen, Ingar Brattbakk, Hanna Breistrand, Marit Owren Nygaard og Guri Mette Vestby (2018): Utfordringer og mulighetsrom Oppstartsanalyse for områdeløft på Romsås og Grorud, NIBR-rapport 2018:4; Marit Ekne Ruud og Guri Mette Vestby (2017): Områdeløft Trosterud og Haugerud - Nullpunktsanalyse for måling av effekter, NIBR-rapport 2017:18; Marit Ekne Ruud og Guri Mette Vestby (2017) Lindeberg som bosted - seks år med områdeløft, NIBR-rapport 2017:19; Ruud, Marit Ekne Ruud, Guri Mette Vestby, Ingar Brattbakk og Bengt Andersen (2016): Områdeløft Ammerud - Trivsel og trygghet på spill, NIBR-rapport 2016:21

I Groruddalen er det områderettet innsats i:

- Linderud og Veitvet-Sletteløkka i Bydel Bjerke
- Ammerud og Romsås i Bydel Grorud
- Haugenstua, Stovner sentrum og Vestli i Bydel Stovner
- Lindeberg og Trosterud-Haugerud i Bydel Alna

1.1 Metode og design

Rapporten er delt inn i fire arbeidspakker, der **Arbeidspakke 1**, er prosjektledelse. Rapporten har både en kvantitativ del som er en spørreundersøkelse til kultur- frivillighetsaktører i Groruddalen, en gjennomgang av Virksomhets- og Foretaksregisteret og en kvalitativ del, som er informantintervjuer med ledere/instruktører eller liknende for kultur- og frivillighetsaktiviteter i Groruddalen.

Arbeidspakke 2: Funn fra Virksomhets- og Foretaksregisteret

I denne arbeidspakken presenteres data om virksomheter innenfor kultur og frivillighet som holder til i disse områdene. Disse dataene er hentet fra Virksomhets- og foretaksregisteret (VoF).

Funnene i Arbeidspakke 2 ligger til grunn for utarbeidelsen av intervjuguide og spørreskjema (arbeidspakke 4).

Arbeidspakke 3: Informantintervjuer med kultur- og frivillighetsaktører

Kapittel 4-10 er et dypdykk i et utvalg aktiviteter som foregår i bydelene, i de ulike delområdene, basert på intervjuer med sentrale aktører som administrerer og organiserer aktivitetene. Oversikt over nøkkelinformanter har vi fått gjennom samarbeid med ansatte i bydelen og med oppdragsgiver. Intervjuene var semi-strukturerte, det vi si at de foregikk etter en intervjuguide med planlagte spørsmål, men som samtidig var åpne for den intervjuedes innspill rundt andre aspekter enn dem som var planlagt på forhånd.

Vi har intervjuet representanter for idrett, kulturaktiviteter (musikk og annet), biblioteker, frivilligsentraler, livssynsorganisasjoner, friluftslivs-organisasjoner, velforeninger, ungdomsklubber, bydelsmødre, historielag og seniorsenter.

Resultatene av undersøkelsen presenteres tematisk, men med bruk av eksempler fra de enkelte bydelene. I tillegg presenteres befolkningstall, hvordan bydelene er organisert og andre relevante fakta for de enkelte bydelene.

Siden kultur og frivillighet på lokalt nivå omfatter en rekke, temmelig ulike aktiviteter med ulike mål og ulike utfordringer, vil vi typologisere dem. Det er ikke vanntette skott mellom disse kategoriene:

- a) de har en kjernevirksomhet (korps, sangkor, dans, musikkundervisning eller diverse kulturaktiviteter) som også kan betegnes som interessebaserte
- b) de er lokalbaserte/nærmiljøbaserte, der spesifikke aktiviteter har en mer underordnet plass sml. med å skape gode bomiljøer/nærmiljøer
- c) de er rettet mot bestemte målgrupper

I intervjuene stilte vi spørsmål om hvem som er med på aktivitetene, hvor de kommer fra (bydel, delbydel, dalen for øvrig eller utenfra) og hvordan de blir rekruttert. Vi spurte også om hva aktivitetene består i og betydningen av frivillig innsats. Vi la vekt på å få fram hvorvidt

klubben/laget samarbeider med andre (hvem) og hva de samarbeider om. Det ble også spurt om hva som kunne vært gjort annerledes og «hvor skoen trykker».

Arbeidspakke 4: Elektronisk spørreundersøkelse

Vi gjennomførte i denne arbeidspakken en elektronisk spørreundersøkelse for å få breddekunnskap om aktiviteter innen kultur og frivillighet samt om samarbeidsformer som muligens ikke fanges opp i andre deler av rapporten. Spørreskjemaet gikk til ledere og kontaktpersoner for de ulike kultur- og frivillighetsinstitusjonene, -organisasjonene, og - tiltakene i bydelene. Det vil være mulig å skjelne mellom respondentsvar fra innsatsområdene på den ene siden og respondenter med bydelsomfattende tilknytning på den andre.

2 Organiseringen av kultur- og frivillighetsarbeidet

2.1 Organiseringen av kultur- og frivillighetsarbeidet

Her vil vi gi en oversikt over hvordan kultur- og frivillighetsarbeidet i Groruddalen er organisert i bydelene og på tvers av dem, samt hvordan kommunale etater og statlige aktører er involvert.

Frivillighetsmeldingen «Engasjement og deltakelse – Frivillighet i Oslo» fra Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet (2016) slo fast fire hovedoppgaver fra kommunens side. De er å:

- gjøre det lettere å drive frivillig arbeid
- få til tettere samarbeid mellom kommunal og frivillig sektor
- gjøre flere av kommunens lokaler, uterom og anlegg tilgjengelige, mer åpne og fylt med frivillig aktivitet
- stimulere til mangfold, bredde og en nyskapende frivillig sektor, og bidra til økt rekruttering av frivillige

Oslo kommunes Frivillighetsmelding peker på bydelenes rolle overfor frivillig sektor. Det skrives blant annet: det er bydelene som er nærmest befolkningen og de behov, utfordringer og muligheter nærmiljøene besitter. Det er i bydelene den frivillige aktiviteten skjer, og det er bydelene som har den næreste kontakten med frivillig sektor. De fire groruddalsbydelene har frivillighetskoordinatorer.

2.2 Kulturetatens rolle

Kulturetaten er fagetat for kultur i Oslo kommune og har til oppgave å sikre kvalitet, mangfold og utvikling i byens kulturtilbud.

Ansvarsområder

I og med Oslo Kommunes Frivillighetsmelding fra 2016 fikk Kulturetaten i Oslo kommune (KUL) i større rolle i frivillighetsarbeidet. Fra og med 2017 har KUL hatt ansvaret for tilskudd til frivilligsentralene i og med at dette ble flyttet fra statlig til fylkeskommunalt nivå.

KUL har en treårig prosjektstilling som frivilligkoordinator, og har prosjektledelse på utvikling av bookingløsning for utleie og utlån av kommunale lokaler. I tillegg er etaten involvert i utrulling av «Oslo-nøkkelen» og merbruk av skoler. Disse prosjektene omhandler tekniske løsninger knyttet til tilgjengeliggjøring og merbruk av kommunens lokaler, og er knyttet til etatens oppfølging av frivillighetsmeldingens mål om at «*Flere av kommunens lokaler, uteplasser og anlegg skal være tilgjengelige, meråpne og fylles med frivillig aktivitet*». Dette er et tema som denne kartleggingen har vist at frivilligaktørene i Groruddalen etterspør løsninger på.

Kulturetaten forvalter flere kulturhistoriske bygg og gårdsanlegg i Groruddalen, som skal brukes til kunst- og kulturformål. Lokalene leies ut på subsidierte vilkår til kunstnere, kulturakører og frivillige lag og foreninger.

KUL legger vekt på å skape møteplasser lokalt i bydelene mellom amatører og profesjonelle kunstnere. Det å ha profesjonelle til stede i lokalmiljøet anses som viktig for å generere videre aktivitet. Eksempler på dette arbeidet er midlertidig aktivisering av låven og drengestua på Nordre Trosterud gård. Begge lokalene ligger midt i et områdeløftområde.

Skolene er sentrale møteplasser i delbydelene, der det foregår mye kultur- og frivillighetsarbeid og hvor det er et potensial for mer.

KUL er opptatt av at det tas hensyn til målsetningen som kom inn i Skolebehovsplanen fra 2016 om at skolene skal bygges og rehabiliteres slik at de er egnet til kulturaktiviteter. Særlig viktig er dette for kor, korps og orkestre, som har større plassbehov enn det de fleste skoler i dag kan tilby gode løsninger for.

Oslo kulturskole er en del av Kulturretatens ansvarsområde. Kulturskolen samarbeider med både bydeler, det frivillige feltet, profesjonelle aktører og institusjoner for å tilby god kulturoplæring rettet mot barn og unge. Dette gjelder også for Groruddalen.

Økonomiske virkemidler

Det gis midler til kultur- og frivilligaktiviteter både gjennom bydelene og kommunale etater og enheter, som Kulturretaten, Enhet for mangfold og integrering, Velferdsetaten og Bymiljøetaten.

KUL har blant annet ansvaret for tilskudd til kor, korps og orkestre samt driftsstøtte til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner og tilskudd til ferieleirer i frivillig regi.

KULs tilskudd til frivillige barn- og ungdomsorganisasjoner og til ferieleirer gis til byomfattende drift og aktivitet, mens kor, korps, orkestre går hovedsakelig direkte til det enkelte medlemslag.

Oslo kommune støtter også utadrettet kunst- og kulturaktivitet gjennom ordningen løpende tilskudd til kunst og kulturtiltak og Konsertstøtteordningen. Den førstnevnte ordningen er rettet mot det profesjonelle feltet, men amatører kan søke om prosjekter som involverer profesjonelle medvirkende kunstnere. Eksempelvis har en del av kulturaktivitetene på Linderud gård har mottatt støtte fra løpende tilskudd.

Oslo musikkråd forvalter Konsertstøtteordningen, som er rettet mot frivillige lag og foreninger i Oslo. Denne ordningen bidrar til å støtte opp om det lokale kulturtilbudet ute i bydelene.

2.3 Bibliotekenes rolle

Det er bibliotek på Bjerke, Furuset, Nordtvet, Rommen, Romsås og Stovner. Bibliotekene er hub'er for kultur og frivillighet i bydelene, og de defineres som «uavhengige møteplasser for dialog, inspirasjon, innsikt og kunnskap». Flere av bibliotekene i Groruddalen har nylig innført meråpent. Selv om bibliotekene har aktiviteter som ligger tett opp til KUL's arbeidsområder, er Deichman utskilt som egen etat i Oslo kommune fra og med 1.1.2018.

2.4 Bydelenes rolle

Bydelene har en sentral rolle i arbeidet med kultur og frivillighet lokalt. Arbeidet med kultur og frivillighet i bydelene har forankring i kulturloven, folkehelseloven samt føringer fra Byrådet.

Frivillighetsmeldinger

Under behandlingen av Frivillighetsmeldingen «Engasjement og deltakelse – Frivillighet i Oslo» vedtok Bystyret å oppfordre bydelene til å legge fram lokale frivillighetsmeldinger. De fire groruddalsbydelene har fulgt opp dette i form av litt ulike dokumenter. Alna har valgt å lage en strategi heller enn en plan for å sikre at tjenestene, uavhengig av hvilken avdeling de hører inn under, må arbeide med å tilrettelegge for frivillighet. I tillegg står kultur og frivillighet sentralt i alle fire bydelenes strategiske planer. For bydelene er lokalt kulturliv og frivillighetsarbeid dels mål i seg selv, dels midler til å oppnå andre mål. Slike mål er involvering av innbyggerne for å få til best mulige beslutninger, arenaer for sosiale møter som skaper samhold mellom ulike beboergrupper eller liv mellom husene som bidrar til både utfoldelse og trygghet.

Levekårsutsatte områder blir prioritert.

Bydelene er opptatt av å få til tettere samarbeid og samskaping med frivilligheten og kulturlivet. I Strategisk plan for Bydel Alna 2017-20 har bydelen et uttalt ønske om å koble kultur- og frivillighetsaktørene tettere opp mot bydelens strategiske mål gjennom samskaping. Her står det at bydelen vil utvikle og teste arbeidsmetoder hvor innbyggere og andre aktørgrupper inviteres til samarbeid. Videre vil bydelen ta initiativ til bred drøfting av de muligheter og konsekvenser samskaping kan medføre. For å oppnå dette, prøver bydelen fra 2017 derfor ut en ordning der en fjerdedel av frivillighetsmidlene går til partnerskapsavtaler mellom bydelen og frivillige organisasjoner.

Partnerskapsavtalene skal fremme samarbeid mellom frivillig sektor og bydelen gjennom samskaping som understøtter bydelens satsingsområder og som styrker den frivillige organisasjonens rolle i lokalsamfunnet. Begge parter skal få merverdi.

Økonomiske virkemidler

Frivillighetsmidler som forvaltes på bydelsnivå er nok den viktigste kontaktflaten mellom bydelene på den ene siden og kultur- og frivillighetsaktørene på den andre.² Bydel Alna deler ut i underkant av 2 millioner kroner til dette formålet årlig. Det er i 2018 avsatt én million til frivillighetsmidler, 500 000 kr til festivaler, 100 000 kr til grønne midler. I tillegg har bydelen videreført partnerskapsavtalene fra året før. Det ble satt av 500 000 kroner til ordningen, men organisasjonene fikk det de søker om (totalt for alle avtalene ca. 291 000 kroner).

Bydelen støtter også Alnaskolen med 500 000 kr. mens Stovner deler ut 800 000 kroner, Bjerke én million og Grorud 700 000 kroner. Bydelene opererer med litt ulike kriterier for at en organisasjon er støtteberettiget. I Alna holder det for en søker å ha personnummer, i de tre andre bydelene kreves organisasjonsnummer. Det er også litt ulike regler i bydelene til hva borettslag/sameier og religiøse organisasjoner er berettiget til å søke midler til. Også kravene til oppkobling til bydelens arbeid varierer mellom bydelene. Det er derfor rom for erfaringsutveksling, diskusjon og læring de fire bydelene i mellom.

Det deles ut midler til frivillighetsaktiviteter også gjennom andre ordninger.

Bomiljøtilskudd

Bomiljøtilskuddsordningen er en ordning i Groruddalssatsingen under Delprogram nærmiljø, og den eneste ordningen i satsingen lokale aktører kan søke direkte om GDS-midler. I 2018 ble det fordelt 6 mill. kr over ordningen i Groruddalen. Tilskuddet kan søkes av boligselskaper, velforeninger, frivillige organisasjoner etc. med ikke-kommersielt formål, og skal gå til fysiske og sosiale tiltak som bidrar til bedre bo- og oppvekstmiljø, eller til informasjons- og kompetansetiltak. Søker må normalt bidra med minst 50 prosent av hva tiltaket koster, for tanken er at ordningen skal utløse flere midler enn det som er offentlig avsatt. Kravet er ellers at tiltaket må gjennomføres innenfor, eller i umiddelbar tilknytning til, pågående eller avsluttede «områdeløft». Bydelen har faste kontaktpersoner som skal informere og veilede søkere, men det er Byrådsavdeling for byutvikling (BYU) som behandler søknadene og forvalter ordningen. BYU er sekretariatet for områdesatsingene i Oslo.

Det er vanlig i bydelene at bomiljøtilskuddene og de grønne midlene går gjennom en annen avdeling (miljø og byutvikling) enn den som har det overordnede ansvaret for frivillighetsmidler. I Bydel Alna er frivillighetsmidler og grønne midler slått sammen. Det er fremdeles ulike avsetninger, men de behandles samtidig. Dette blir gjort for å gi mulighet for å se mer helhetlig på fordelingen.

² Felles søknadsportal er snart på plass, med innlogging via bank-id.

Når det gjelder borettslags og velforeningers adgang til å søke *frivillighetsmidler*, er det ulik praksis i de fire groruddalsbydelene. De bydelene som gir slik adgang, krever at aktiviteten det søkes om midler til, ikke inngår i søkernes kjerneoppgaver, men er tilleggsaktivitet.

Grønne midler

Ordningen med grønne midler støtter opp under små eller større prosjekter utenom søkerorganisasjonens vanlige aktiviteter og som bidrar til økt miljøengasjement i bydelen.

2.5 Samskaping gjennom frivillighetsmidler

I sin strategiske plan vektlegger Bydel Bjerke medborgerskap og samskaping, og har partnerskap med de fire største idrettslagene. Idrettsforum Bjerke er et samarbeidsorgan mellom alle idrettslagene, klubbene og Bydel Bjerke. Forumet skal være et sted for inspirasjon og motivasjon og hvor deltakerne henter kunnskap og informasjon. Forumet skal også bidra til bedre samarbeid mellom lag, klubber og bydelen for å fremme idrettene i forhold til aktivitet, rekruttering og organisering. I Bydel Grorud sin Handlingsplan for kultur og frivillighet (2016-2019) vektlegges likeledes samarbeid med frivillige aktører, men det er ikke etablert partnerskapsavtaler. Stovner legger vekt på strategisk partnerskap mellom frivillige lag og foreninger på den ene siden og bydelen på den andre. Målet er å styrke frivilligheten organisatorisk. Ordningen med partnerskapsavtaler har den fordel at de kan sikre langsiktighet og tettere samarbeid mellom frivillighetsaktører og bydelene. Samtidig er det en fare for at langsiktigheten svekker dynamikken slik at samskapingen blir skadelidende. Stovner gikk derfor over fra treårige til ettårige avtaler (med Abloom filmfestival og Groruddalen Frie Filmere).

Bydel Alna har derfor tatt initiativ til workshop/samskapingsmøte mellom støttemottakerne (Bydelmødrene, Furuset skoles musikkorps og Kultur uten grenser) og bydelens tjenester.

Samskaping skjer ikke bare mellom bydelen og mottakerne av frivillighetsmidler. Det kan for eksempel nevnes at Norges Musikkorps Forbund har en viktig rolle i å styrke korpsenes administrative rutiner. Enkelte lag og foreninger klarer seg uten frivillighetsmidler, men kan få andre typer ressurser fra bydelene, eksempelvis ved at bydelsadministrasjonen samordner alle leksehjelpinitiativer i bydelen.

Bydelene avholder samarbeidsmøter med lag og foreninger og jobber tett med Idrettens samarbeidsutvalg i bydelene (ISU). ISU'ene fremmer idrettens behov og ønsker overfor bydelsutvalg og bydelsadministrasjonen og de innstiller på lokale aktivitetsmidler som finansieres via Oslo idrettskrets. Bydelene stiller med sekretær til disse utvalgene.

Oslo og Omegn Friluftsråd tok i sin tid initiativet til å opprette bydelsvise samarbeidsutvalg (FSU) etter mønster av ISU'ene. Disse har hatt startvansker, men Bydel Bjerke har en FSU; som eneste bydel i Oslo. Medlemmer er Lillomarkas venner, Hovinbekk-gruppa i Oslo Elveforum, 7. speidergruppe og Bjerke Storvel. Bydelsutvalget på Stovner ønsker seg en «utvidet» FSU for hele frivilligheten, ikke bare den som er involvert i friluftsliv.

Bydelene utvikler lokale og helsefremmende møteplasser gjennom samskaping med frivillige. Flere av bydelsadministrasjonens avdelinger er involvert i å støtte opp under møteplasser for befolkningen. Eksempelvis er dette i Bydel Grorud: Avdeling for oppvekst og NAV og Avdeling for samfunn og nærmiljø (med ansvar for Grorudparken, Svartjern/Humleby og Lillomarka arena).

Ansvar for kultur- og frivillighet er ulikt plassert administrativt i de fire bydelene. I Stovner og Grorud er de plassert i hver sin avdeling.

2.6 Administrativ plassering av frivillighetsarbeidet

Bydelsadministrasjonene er inndelt i ulike avdelinger og seksjoner, men frivillighet og medborgerskap er viktige innslag i flere av dem, og ikke bare de som steller direkte med

kultur, idrett, møteplasser og frivillighet. Innen helse, folkehelse, nærmiljø, eldreomsorg og utdanning er frivillig innsats og lag- og foreningsarbeid viktig.

Kultur- og frivillighetsarbeidet står i fare for å bli «innesperret» i den sektoren hovedarbeidet med oppgaven er tillagt. Andre avdelinger opplever at de ikke har kapasitet til å engasjere seg «på tvers». Frivilligstrategiene kan ha den utilsiktede effekten at oppgavene knyttet til temaet regnes som én avdelings revir.

Dersom det for eksempel skal arrangeres en festival for folk med helsemessige utfordringer, slik det har blitt gjort i Bydel Stovner, vil det være naturlig at ikke bare avdeling for lokalsamfunn og kultur, men også avdeling for helse engasjeres. Solid forankring i bydelens strategiske planer og hos bydelsdirektøren er derfor viktig. I Bydel Alna sitter frivilligkoordinatoren i stab i avdeling for oppvekst og lokalsamfunn og sitter i bydelsadministrasjonen, noe som kan være gunstig for å få til samordning når frivillighetsmeldingen skal følges opp.

2.7 Hvor det butter

Befolkningsmessig er groruddalsbydelene på størrelse med større norske kommuner. Selv om de har kommunes etater i ryggen, kan det være grunn til å spørre om bydelene er rigget med tilstrekkelig personellressurser til å håndtere oppgavene. Én kulturkoordinator per bydel er lite, gitt oppgavene.

Det nærmest klassiske problemet med organisatoriske silo- strukturer slår ut også når det gjelder kultur- og frivillighetsarbeidet i groruddalsbydelene. Kultur og frivillighet har, som skissert ovenfor, sektormessig overgripende karakter. På bydelsnivå ser vi at folkehelsearbeid, bomiljøtiltak og grønne midler er eksempler på dette. Disse områdene tilhører ulike sektorer/avdelinger i bydelsadministrasjonen og det oppstår samordningsproblemer.

3 Kartlegging av kultur- og frivillighetsaktørene

3.1 Funn fra surveyen

Resultater fra en nettbasert spørreundersøkelse

I det følgende presenterer vi noen resultater fra en survey som gikk ut til kulturaktører i Groruddalen. 'Kulturaktør' var definert som en som arrangerer, leder eller organiserer en kulturell eller frivillig aktivitet. Kultur er her forstått bredt, og inkluderer alt fra tradisjonell kunst og kultur via idrett og friluftsliv til tros- og livssynsorganisasjoner. Formålet med surveyen var å få en bred kartlegging av hvordan kulturaktører i Groruddalen opplever sin egen situasjon. Hva fungerer bra, hva kan bli bedre?

For å nå ut til så mange kulturaktører som mulig, lot vi bydelene selv sende ut surveyen til sine kontakter. Fordelen ved å gjøre det på denne måten var at surveyrespondentene fikk en henvendelse fra en person de kjente, og ikke fra en forsker som de ikke kjenner. Vi håpet at dette ville bidra til økt svarprosent. En annen fordel var at bydelene kunne sende ut informasjon om surveyen gjennom ulike kanaler, som e-post og sosiale medier. En ulempe ved å sende ut surveyen på denne måten, er at det kan være en responsskjevhet i form av at vi har nådd dem som allerede har kontakt med bydelen. Det kan finnes kulturaktører som bydelen ikke kjenner til, og de vil vanskelig nås med denne metoden. Samtidig oppfordret vi alle som besvarte surveyen til å videresende den til andre; den såkalte snøballmetoden. Når surveyen ble sendt ut på denne måten, vet vi ikke hva svarprosenten er. Svarprosent er riktignok ikke like relevant i denne sammenhengen, da vi ikke kjenner populasjonen, altså det samlede antallet mulige respondenter. Noe av formålet med studien er nettopp å finne ut hva populasjonen av kulturaktører er.

Surveyen ble sendt ut i juni 2018 og avsluttet i august 2018. Vi fikk 87 besvarelser. Besvarelsene var jevnt fordelt etter bydel, delbydel og type aktivitet. Den ble purret én gang.

De som har besvart surveyen, blir omtalt som «kulturaktør», «informant» eller «respondent» om hverandre. Vi omtaler også «kulturlivet» og «frivillighetslivet» om hverandre. Noen ganger brukes begge deler samtidig, noen ganger bare det ene.

Hovedfunn fra surveyen

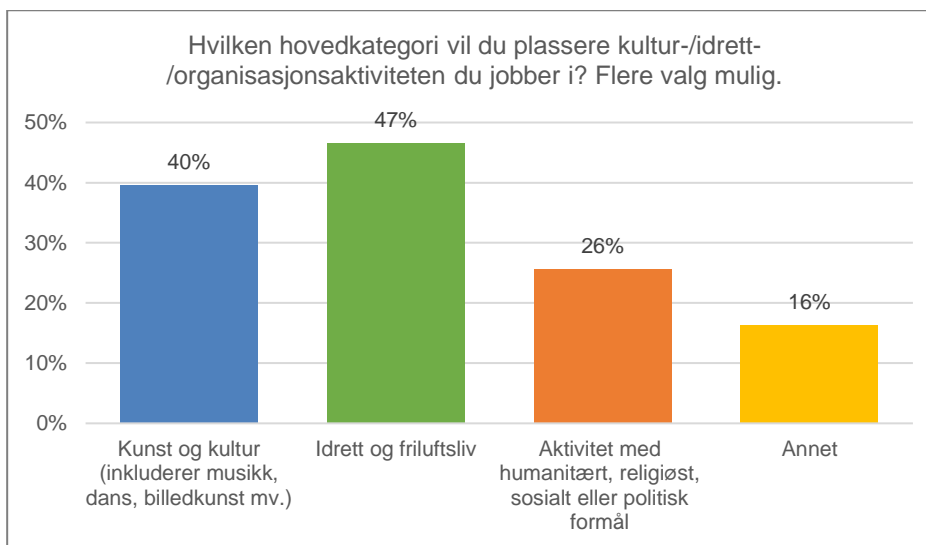
- Det er et rikt tilbud av kultur og frivillighet i Groruddalen.
- Det virker som om noen få ildsjeler tar på seg mye av jobben med frivillighetsarbeidet.
- Det blir stadig vanskeligere å engasjere foreldrene og få dem til å ta på seg tillitsverv.
- Kommunen stiller ofte lokaler til disposisjon, men de er ofte opptatte og nedslitte.
- Det foregår mye samarbeid mellom ulike aktører, som bydel, frivilligsentral og foresatte.
- Samarbeidet med bydelen fungerer for det meste bra, men mange ønsker mer informasjon fra bydelen, inkludert informasjon om hva som skjer i andre bydeler i Groruddalen.
- Dårlige og utilgjengelige lokaler, manglende utstyr og dårlig økonomi står i veien for ønsket omfang av aktiviteter.
- De fleste som jobber med kultur og frivillighet i Groruddalen, mener at aktivitetene bidrar med mye mer enn glede og sambånd. Forståelse, brobygging, integrering og forhindring av utenforskap nevnes som andre funksjoner kultur- og frivillighetslivet bidrar med.

3.1.1 Rikt utvalg av aktiviteter innenfor kultur og frivillighet

Aktørene som har besvart surveyen, jobber med kunst og kultur, med idrett og friluftsliv, med humanitært, sosialt og religiøst arbeid eller i kategorien annet (se graf under). På spørsmålet om hvilken hovedkategori de ville plassere sin aktivitet i, har nesten halvparten oppgitt idrett og friluftsliv, mens nær fire av ti har oppgitt kunst og kultur, som inkluderer musikk, dans og billedkunst. Nesten hver fjerde respondent er involvert i flere ulike typer aktiviteter, det vil si aktiviteter som går på tvers av kategorier, for eksempel både kunst og idrett, eller både organisasjonsarbeid og andre ting.

Halvparten er involvert i flere aktiviteter på en gang, enten i ulike kategorier eller med flere aktiviteter i samme hovedkategori, for eksempel kor og korps. Eksempler på aktiviteter i annet-kategorien er aktiviteter for nabolaget, miljøvern, undervisning og hjelp til selvhjelp.

Figur 3.1: Hvilken hovedkategori vil du plassere kultur-/idrett-/organisasjonsaktiviteten du jobber i? Flere valg mulig. N = 86 besvarelser³ og 110 avkryssninger.

Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

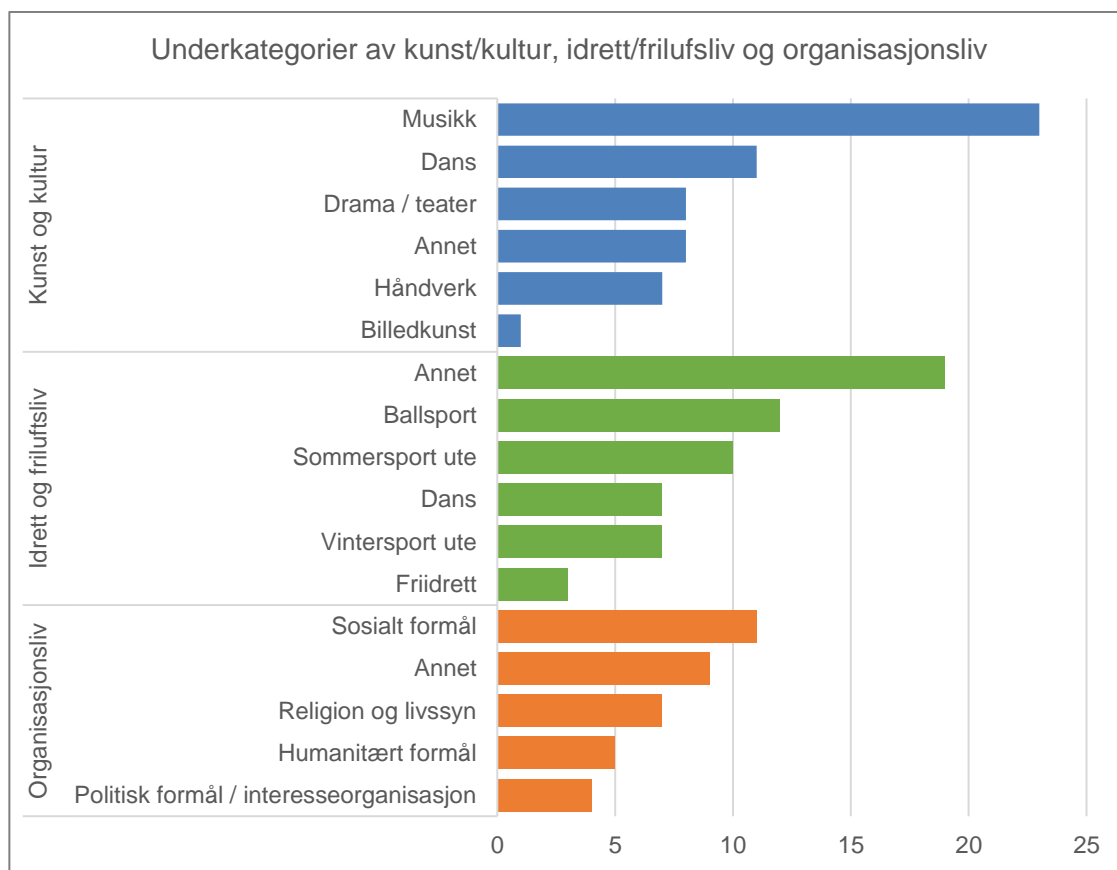
³ I starten da vi startet å analysere resultatene, hadde 86 personer svart. I senere deler av kapittelet er dataene fra 87 respondenter analysert.

Blant dem som jobber med kunst og kultur, er flertallet involvert i musikk. En del er også involvert i dans, drama/teater og håndverk. Det er stor variasjon i type aktivitet innenfor idrett og friluftsliv.

Ballsport, dans, uteaktiviteter og andre aktiviteter er vanlige. Det er også stor variasjon i type organisasjonsliv. Mange jobber i organisasjoner med sosiale formål, en del jobber i organisasjoner med politisk formål, med religion og livssyn, og med andre ting.

Surveyen har blitt besvart av aktører innenfor vidt forskjellige aktiviteter. Det vitner om at surveyen har nådd ut til et bredt spekter av kultur- og frivillighetslivet i Groruddalen. Det indikerer også at det er et rikt og variert kultur- og frivillighetsliv i området. Figuren under viser hvor mange som er involvert i underkategorier av de tre hovedkategoriene av kultur og frivillighet.

Figur 3.2: *Underkategorier av hovedaktivitetene. N = 86 respondenter, 152 avkryssninger.*

Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

I tillegg til aktivitetene nevnt over, er det det mange som har oppgitt å jobbe med andre ting innenfor hovedkategoriene kunst/kultur, idrett/friluftsliv og organisasjonsliv. Kulturarv, litteratur, redesign og kreativt gjenbruk, speider, kampsport, aerobics, turn og taekwondo er eksempler på aktiviteter. I organisasjonslivet jobber folk med fritidsklubber, et tryggere nærmiljø, brobyggingsprosjekter, arbeiderkulturhistorie, middagstilbud, for å nevne noe. Det er ingen tvil om at det er stor variasjon i aktivitetene som kulturaktørene jobber med.

3.1.2 De fleste aktivitetene er rettet mot barn og unge

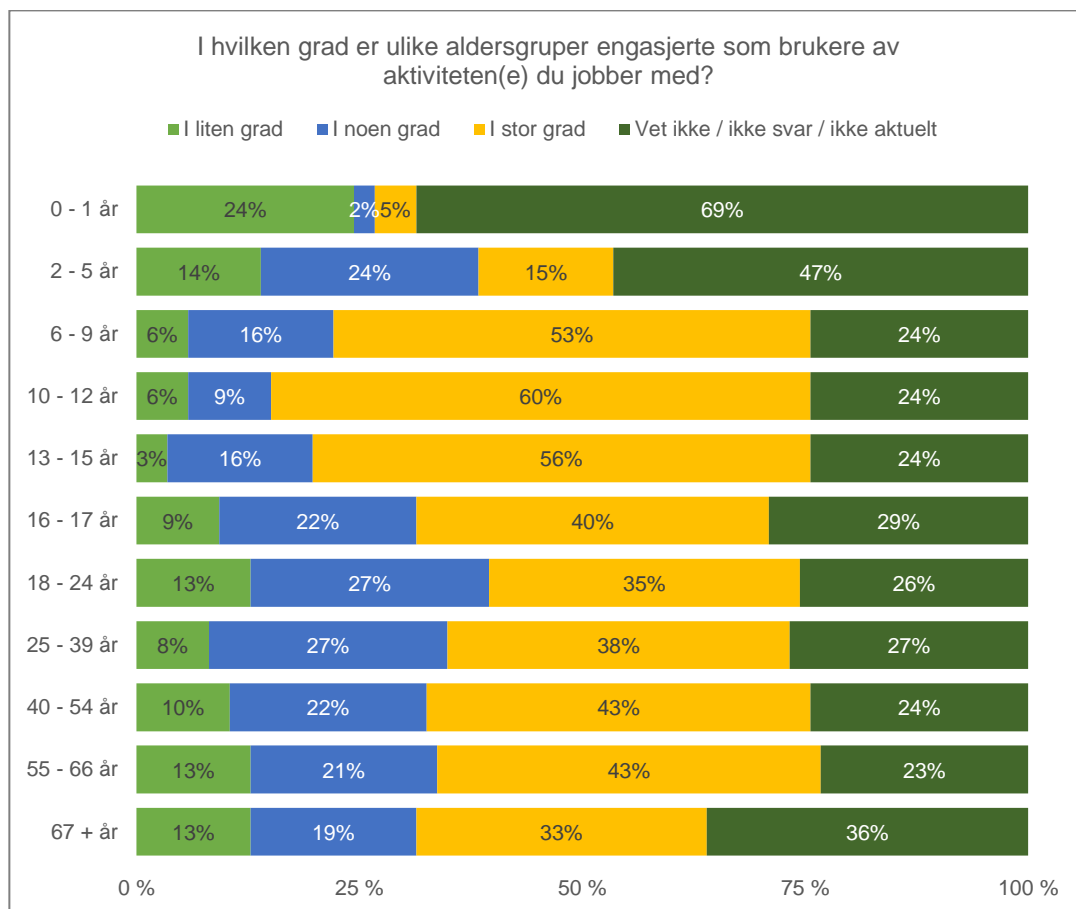
Over halvparten av aktivitetene er i stor grad rettet mot personer i aldersgruppa 6-15 år, det vil si mot barn i skolealder. Samtidig retter over en tredel av aktivitetene seg også i stor grad mot

eldre aldersgrupper, inkludert dem som er over 67 år. Det er bare spedbarn som ikke har mange kulturaktiviteter rettet mot seg.

Eventuelle aktiviteter for spedbarn vil vel heller være rettet mot foreldrene og derfor mot en annen aldersgruppe.

Figuren under viser i hvilken grad ulike aldersgrupper er brukere av kulturaktivitetene.

Figur 3.3: *I hvilken grad ulike aldersgrupper er engasjerte som brukere i aktivitetene. N = 86.*

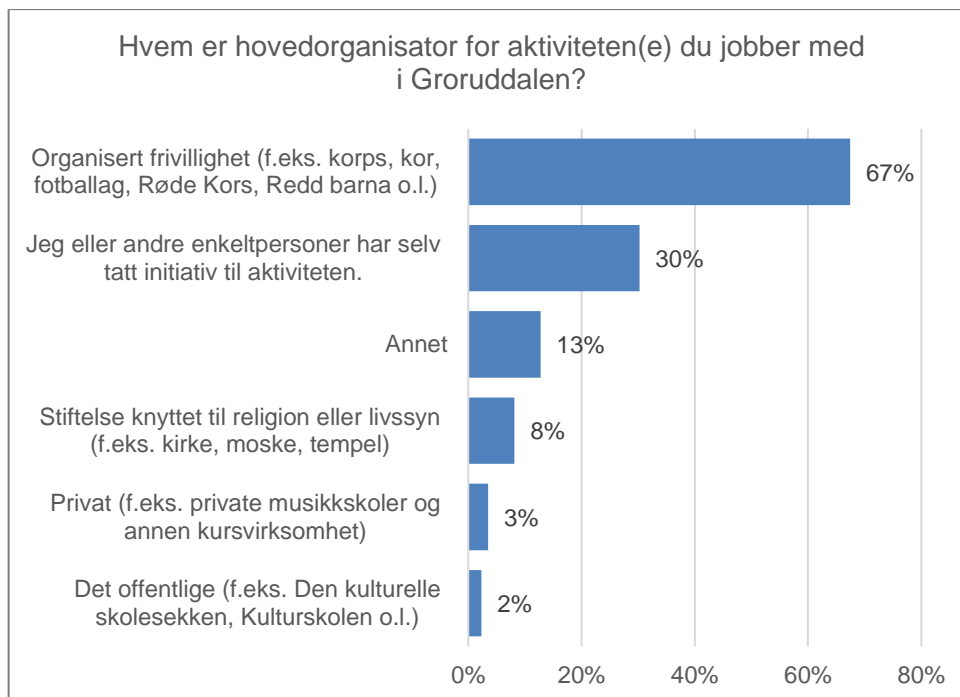
Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

3.1.3 De fleste er engasjert i den organiserte frivilligheten

To av tre av kulturaktørene jobber i den organiserte frivilligheten. Det vil si at aktivitetene er formelt organisert gjennom et orkester, et kor, et idrettslag, en organisasjon eller noe annet. De aller fleste av disse aktivitetene vil derfor være registrert i offentlige registre, som Virksomhets- og foretaksregisteret (VoF). Riktignok kan et fotballag være en del av en skole eller en annen idrettsklubb, og slik sett ikke framkomme direkte av VoF.

I underkant av en tredel av kulturaktivitetene er organisert av privatpersoner, enten av en selv eller andre bekjente. Her vil det være snakk om aktiviteter som ikke fanges opp i den offisielle statistikken.

Figur 3.4: Hvem er hovedorganisasjon for aktiviteten(e) du jobber med i Groruddalen?
N = 86 besvarelser, 108 avkryssninger.

Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

I overkant av halvparten av dem som har oppgitt at de selv eller andre enkeltpersoner har tatt initiativ til aktiviteten, har også oppgitt at aktivitetene deres er organiserte gjennom andre kanaler, for eksempel den organiserte frivilligheten. Dette tyder på at mange av enkeltpersonene som tar initiativ til aktiviteter på egenhånd samtidig er involvert i den etablerte frivilligheten. Det kan også være at aktiviteten både er startet av en selv og kan regnes for å være organisert, for eksempel hvis man har startet et kor.

Eksempler på selv initierte aktiviteter er speidergruppe, natteravn, håndarbeidsgruppe, Bollywood-sang og -musikk, venneforening og velforening. En oppgir å arrangere en festival for steinhoggere og skulptører i Groruddalen. Noen driver en foreldredrevet fritidsklubb på Veitvet. Andre arrangerer gatefester og andre arrangementer i borettslaget. Noen arrangerer kulturkvelder med diktlesing og musikk og andre driver egne motivasjons- og trimgrupper. Eksemplene over viser at aktivitetene retter seg mot lokalbefolkningen, og det virker som om de fleste av aktivitetene er lavterskeltilbud.

Mange av personene som har en fot både i og utenfor den *organiserte* frivilligheten holder på med tre-fire aktiviteter på en gang og virker å være sterke ressurser i lokalmiljøet. For eksempel er en person både leder av et kor og arrangerer mange tilstelninger i delbydelen. En annen er styremedlem i én organisasjon, leder i to andre og frivillig i en fjerde. En er natteravn og i ledelsen i en speidergruppe.

Selv om noen av aktivitetene er selvinitierte, virker det som om de er initiert av personer med et bredt kontaktnettverk i bydelen.

3.1.4 Bydel Grorud og Stovner skiller seg ut med mange aktiviteter

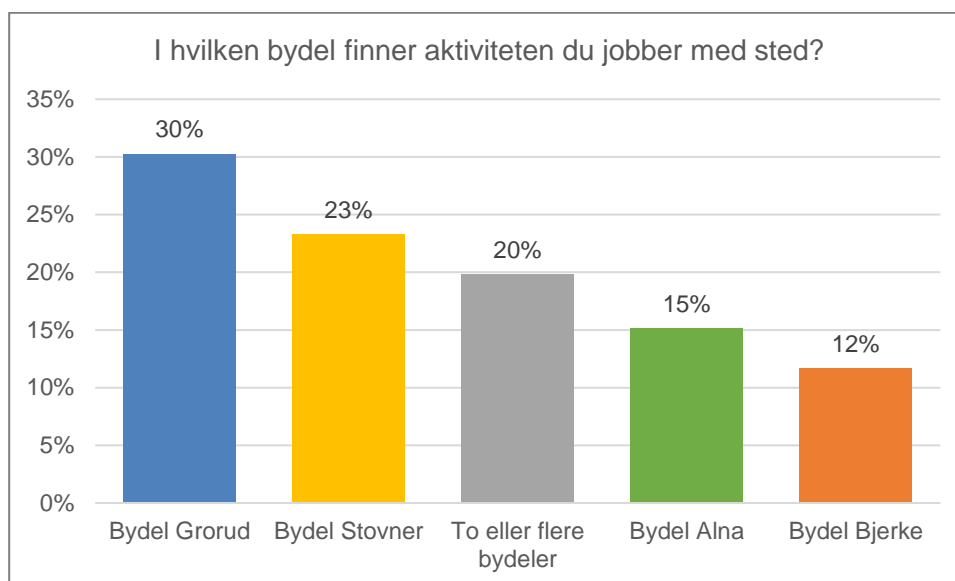
Av de 86 personene som har besvart surveyen, har 30 prosent aktiviteter som finner sted i Bydel Grorud, 23 prosent aktiviteter som finner sted i Bydel Stovner og 20 prosent aktiviteter som finner sted i to eller flere bydeler på en gang. Dette avspeiler ikke nødvendigvis mengden

av aktører og aktiviteter i de fire groruddalsbydelene, men nevnes her for å gi et bilde av hvem som har svart på spørreskjemaet og hva de har svart.

I gjennomgangen av registrerte virksomheter i Virksomhets- og foretaksregisteret kom det fram at det var Bydel Alna og Bjerke som hadde flest registrerte virksomheter knyttet til kultur og frivillighet.

Hver femte kulturaktør jobber på tvers av bydelsgrenser. Det kan bety at det ikke er veldig tette skott mellom bydelene. Det kan også bety at tilhørigheten heller er knyttet til selve aktiviteten eller til områder som er ikke er definert av bydelsgrenser.

Figur 3.5: *I hvilken bydel finner aktiviteten du jobber med sted?*
N = 86 besvarelser, 111 avkryssninger.

Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

Bydel Grorud er delt inn i fem delbydeler, Ammerud, Grorud, Nordtvedt, Romsås og Rødtvet. De fleste kulturaktivitetene i bydelen skjer på tvers av delbydelsgrensene. Mange foregår i delbydel Grorud, Romsås og Rødtvet, men som regel i kombinasjon med andre områder. Fra gjennomgangen av VoF kom det imidlertid fram at det var delbydel Romsås og Ammerud som hadde flest registrerte kulturvirksomheter i Bydel Grorud. Det er altså ikke samsvar mellom lokaliseringen til registrerte virksomheter og lokaliseringen av kulturlivet sett fra kulturaktørenes side.

Også i Bydel Stovner opererer kultur- og frivillighetslivet på tvers av delbydelsgrensene. Bydel Stovner er delt inn i delbydelene Fossum, Haugenstua, Høybråten, Rommen, Stovner og Vestli.

Noen få aktiviteter foregår utelukkende i delbydel Stovner, Høybråten og Haugenstua, men bortsett fra det opererer de fleste i flere områder samtidig. Likevel er det i delbydel Stovner at det skjer flest aktiviteter, men da som oftest i kombinasjon med andre områder.

I Bydel Alna foregår mange av aktivitetene i delbydel Furuset og som oftest i kombinasjon med en annen delbydel. Den eneste delbydelen i Bydel Alna hvor det ifølge svarene fra surveyen skjer få aktiviteter, er Hellerudtoppen.

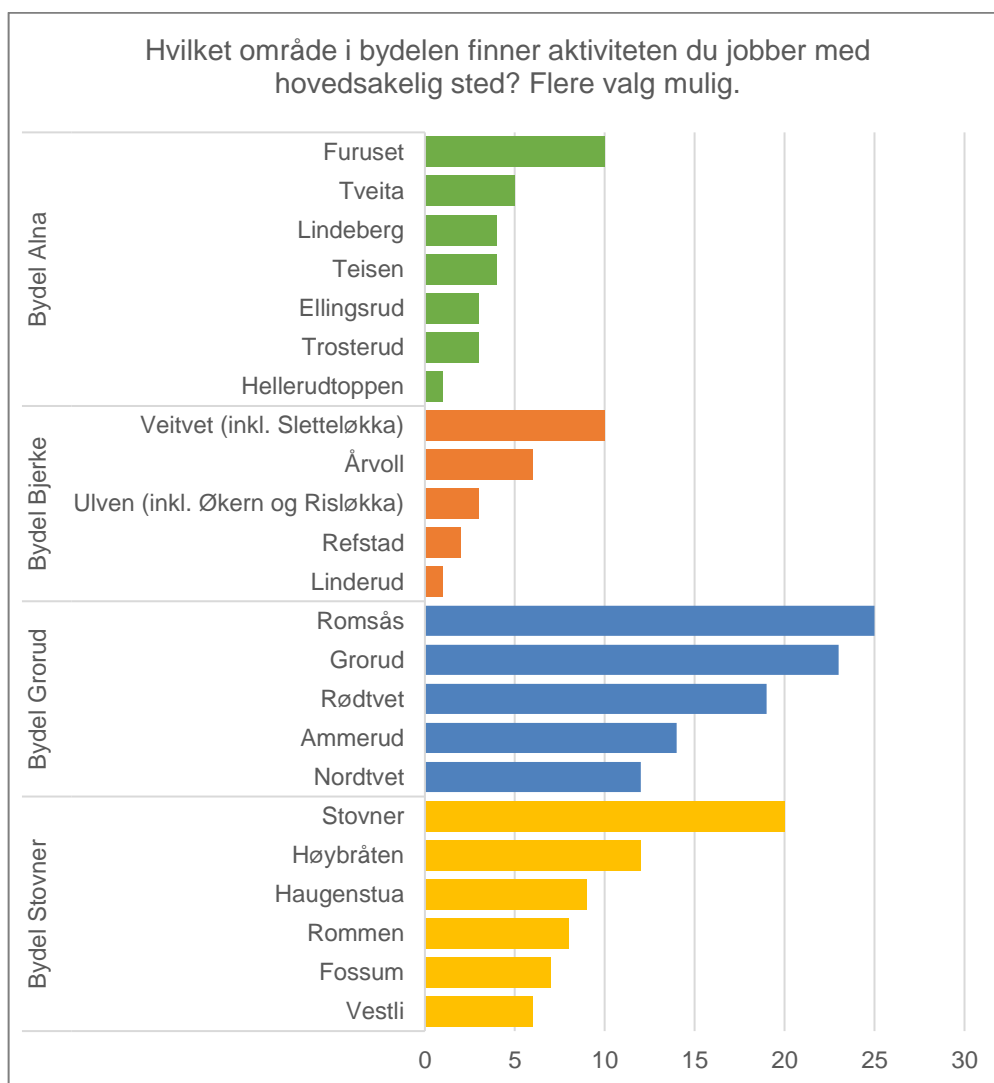
Bydel Bjerke er bydelen med høyest vekst i antall registrerte kulturvirksomheter, slik det framkommer av VoF, men med lavest tilstedeværelse av kultur- og frivillighetsaktiviteter utfra

survey- besvarelser. Årvoll og Refstad/Ulven er områder som har hatt særlig høy vekst i registrerte kulturvirksomheter det siste tiåret.

Blant våre survey-responderter er imidlertid Veitvet/Sletteløkka området med flest aktiviteter, etterfulgt av Årvoll. Som i de andre bydelene skjer flesteparten av aktivitetene på tvers av delbydelsgrensene.

I og med at aktivitetene foregår mange steder, vitner det om at vi har god geografisk spredning blant respondentene i surveyen vår. Det viser også at det skjer aktiviteter i mange områder i Groruddalen.

Figur 3.6: Områder i bydelen der aktiviteten hovedsakelig finner sted. Flere valg mulig. «Annet»-kategori er tatt ut. N = 86 besvarelser og 207 avkryssninger.

Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

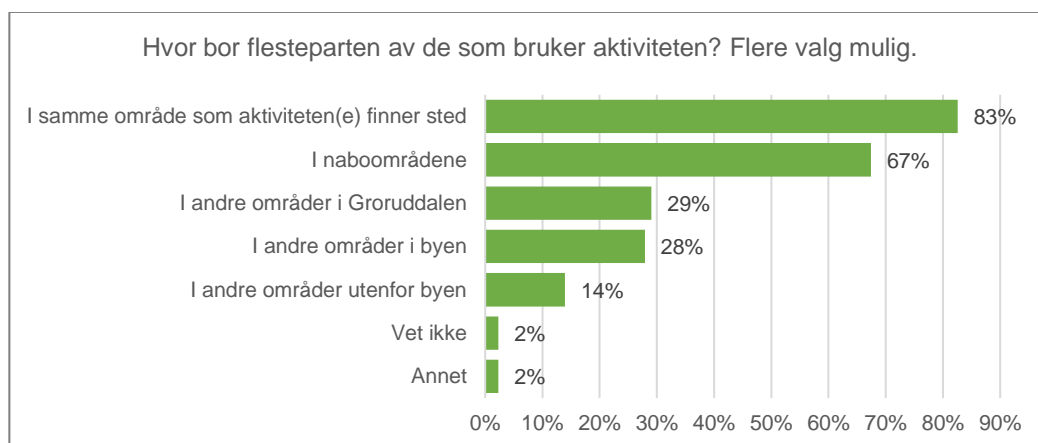
3.1.5 Kulturaktivitetene brukes først og fremst av beboere i nærmiljøet

De fleste som bruker kulturaktivitetene bor i samme område som aktivitetene finner sted eller i naboområdene. Det er kombinasjonen av disse to stedene (svaralternativene) som er mest vanlig. 82 prosent har oppgitt at aktiviteten brukes av personer som bor i samme område, da ofte i kombinasjon med nærområder eller andre områder. 67 prosent har oppgitt at aktiviteten

brukes av personer som bor i naboområdene, ofte i kombinasjon med nærområder eller andre områder.

Dette tyder på at kulturaktivitetene har lokal forankring. Samtidig oppgir 42 prosent at aktivitetene også brukes av beboere utenfor lokalområdene, det kan være andre steder i Groruddalen, andre steder i byen eller steder utenfor byen. Det er imidlertid svært få aktiviteter som kun trekker til seg folk fra steder utenfor lokalområdet. De fleste som har en bred geografisk brukergruppe, har også brukere fra nærområdet.

Figur 3.7: *Hvor bor flesteparten av de som bruker aktiviteten? Flere valg mulig. N = 86 besvarelser, 194 avkryssninger. Prosenttall av 86.*

Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

3.2 Sterkt og langvarig engasjement

80 prosent er engasjert i aktiviteten gjennom ubetalt verv. Mange investerer altså mye av sin tid til kultur- og frivillighetslivet i Groruddalen uten å få igjen for det i form av pengemessig godtgjørelse.

13 prosent er ansatt, og 5 prosent jobber gjennom et betalt verv. Som vi har sett tidligere, er halvparten av respondentene involvert i flere aktiviteter, og noen kan få et lite honorar i ett verv og ingen godtgjørelse i et annet.

De 13 prosent som er ansatte, er ledere i frivilligsentraler eller fritids-/opplæringssentre, noen jobber som diakoner i menighetene eller har andre roller i kirken, og noen jobber i større idrettsklubber eller musikkskoler. Felles for arbeidsplassene er at de utfører tjenester for brukere. De fleste aktivitetene blir brukt av personer som bor i samme område eller i nærområdene.

77 prosent av respondentene har vært involvert i kultur- og frivillighetsarbeid i fem år eller mer. Lang tilstedeværelse vil ofte tilsi at man har fått bygget opp et nettverk og at man får en kontinuitet som trengs for å gjennomføre større prosjekter. Slik sett er det positivt at mange er involvert i kulturarbeidet over flere år.

3.3 Kommunen bistår med lokaler – men det er kamp om plassene

Tre av fire oppgir å ha lokaler til disposisjon. Det er kommunen eller bydelen som eier de fleste av lokalene. Dette kan da inkludere skolebygg og biblioteker. 13 prosent har oppgitt at lokalet er privateid /-driftet av dem selv eller andre personer. De som bruker privat lokale, bruker det til idrettsundervisning og til å gjennomføre diverse prosjekter i idrettslaget. Det

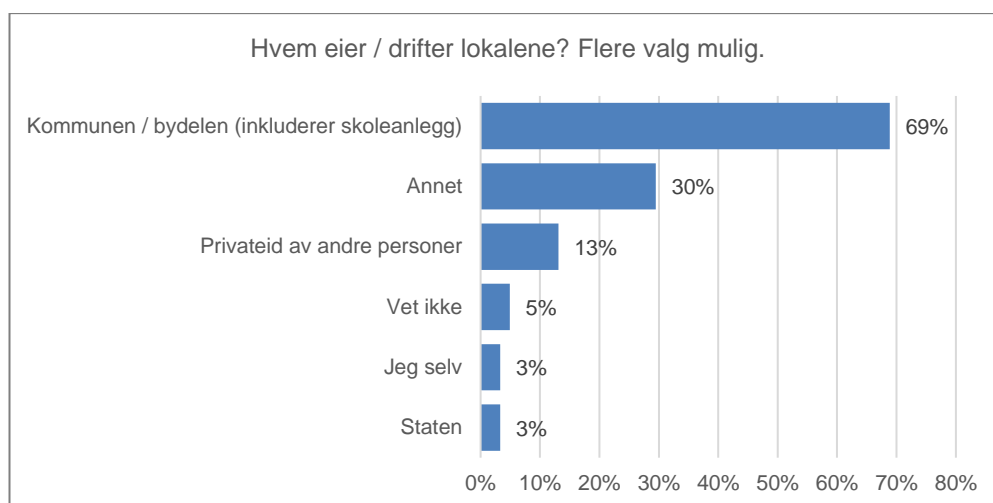
virker imidlertid som om den reelle aktiviteten stort sett foregår utenfor hjemmet. Kirken er også eier av flere av lokalene som brukes.

Mange oppgir at særlig skolene er fine lokaler. Samtidig er det problematisk at gymsalene ofte er opptatte og at noen av byggene er i dårlig stand. En informant innvender at betalende organisasjoner får førsteprioritet til å bruke skolelokalene, og mener at barna burde få førsterett til skolens lokaler.

Kirkene oppleves stort sett både som tilgjengelige og rimelige, men noen av dem sliter med kostnader til vedlikehold. I noen er det også sterkt press fra andre organisasjoner som ønsker å bruke lokalene.

Verdenshuset på Haugenstua blir trukket fram som et tilgjengelig og fint lokale.

Figur 3.8: Spørsmål til de 72 prosent av respondentene som har oppgitt at de har lokaler til disposisjon om hvem som eier/drifter lokalene. N = 61 besvarelser, 75 avkryssninger.

Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

Blant eiere i «Annet»-kategorien i figuren over inngår blant annet biblioteket, kirken, frivilligsentralen og idrettslagene.

Lokaler er det som blir trukket fram som den viktigste mangelvaren for kultur og frivillighet i Groruddalen. Dette belyses nærmere senere i kapittelet. Bibliotek driftes kommunalt, men lokalene kan ha både kommunal og privat eier.

3.3.1 Kultur skaper glede og samhold – og så mye mer

Når kulturaktørene selv får muligheten til å si noe om hvordan de mener aktiviteten de jobber med bidrar positivt til lokalsamfunnet, har de mye å melde. Alle mener at aktiviteten har en positiv innvirkning på lokalsamfunnet. Svært mange oppgir at aktivitetene gir glede, tilhørighet og trygghet. Det virker som om dette er det viktigste med hele aktiviteten, og utgangspunkt for å sette i gang aktiviteten. I tillegg oppgir mange at aktivitetene har positive bieffekter, som at man får økt mestringsfølelse og lærer mye nytt. Man skaper samhold og får eierskap til lokalmiljøet. Man får vist fram stedets historie. Aktivitetene kan være kulturbærere, og det gjør noe med stedsidentiteten.

Det oppgis at aktiviteter som idrett, dans og musikk er «et språk alle kan forstå». Slik sett kan aktivitetene fungere som brobyggere mellom ulike kulturer og religioner. Noen som er i den organiserte idretten skriver at det er kriminalitetsforebyggende. Det kan hindre negativ atferd, at man ikke «henger rundt» og blir lett bytte for dårlige miljøer. Brobygging, forståelse og glede er ord som går igjen. En del som jobber i aktiviteter som ikke er organisert idrett, hevder

at deres aktiviteter tilbyr et godt alternativ for dem som ikke er interessert i tradisjonell lag- og ballsport. Dette gjelder for eksempel korps, ridning og dans.

«Kultur- og idrettsaktiviteter utgjør forskjellen mellom en «sovende» og en levende bydel. [...]»
 - Kulturaktør involvert i idretts- og friluftsliv i bydel Stovner

Å få folk til å stille opp til et enkeltarrangement er ganske lett, for eksempel å få folk til å bake en kake. Det er imidlertid utfordrende å skaffe folk til å ta på seg verv, lederansvar og ansvar over tid. I lys av dette, har noen stilt spørsmål ved om man bør ta diskusjonen om betalte engasjement og verv.

I noen områder i Groruddalen bor det mange lavinntektsfamilier. Noen områder sliter med et dårlig rykte. En kulturaktør mener at skoler med korps får en høyere sosial status enn skoler uten korps. Aktøren bruker det som ett av flere argumenter for at skolen bør ha korps. Noen oppgir at å jobbe med musikk og idrett kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Andre innenfor idretten trekker fram at barn og unge i nærmiljøet ofte har store familier og liten plass til å ta med venner hjem. Trangboddhet er utbredt i enkelte områder i Groruddalen. Når det er trangt om plassen hjemme, er det fint at barna kan være ute i en organisert idrett.

Det legges vekt på at trivsel og samhold er fint i seg selv. Likevel er det mange som fremhever at aktiviteten bidrar med mye mer enn bare det. Til inkludering, forståelse og forebygging. For å nevne noe.

For å vise hvilke beskrivelser som har kommet fram, har vi laget en ordschy som fremhever ord som har blitt oppgitt mange ganger. Ordet som er nevnt flest ganger er «barn». Det er nevnt 47 ganger.

Figur 3.9: Ordschy, besvarelsene på det åpne spørsmålet «På hvilken måte mener du at aktiviteten du jobber i bidrar positivt til lokalsamfunnet?». Fyllord som «i», «på», «men», «er» og annet er tatt ut. Kun ord som er nevnt minst fem ganger er med i ordschyen. N = 87 besvarelser

På hvilken måte mener du at aktiviteten du jobber i bidrar positivt til lokalsamfunnet?

Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

3.3.2 Samarbeid på kryss og tvers

På åpent spørsmål om hvem aktørene samarbeider med, oppgir de fleste mange forskjellige aktører. Skolen, bydelen, foreldre, frivilligsentralen og andre som holder på med samme type aktiviteter, er aktører som mange oppgir å ha et samarbeid med.

Det kommer tydelig fram at kulturaktørene har et bredt nettverk. De kjenner til både andre kulturaktører, til brukerne og ofte til foresatte av brukerne. De samme type samarbeidspartnere blir nevnt i alle bydelene.

Aktørene som har oppgitt at det er de selv eller andre enkeltpersoner som har tatt initiativ til aktiviteten, oppgir også ofte bydelen, frivilligsentralen (særlig Romsås frivilligsentral nevnes ofte), andre organisasjoner og idrettslag, kommunen, foreldre og nærmiljøet. Det kommer igjen fram at personer som selv har tatt initiativ til å starte en aktivitet ikke opererer i et vakuum. De fleste av dem har samarbeid med en rekke andre aktører.

Mens de som jobber innenfor kunst/kultur ofte oppgir å samarbeide med andre kor, korps og kulturhus av diverse slag, oppgir de som jobber med idrett og friluftsliv at de ofte samarbeider med foreldre/foresatte.

Kun én aktør har oppgitt å ikke samarbeide med noen andre. De fleste har oppgitt mellom 2 og 18 samarbeidspartnere. Halvparten har skrevet inn 8 ord eller mer. Den andre halvparten har oppgitt 8 eller færre ord. Selv om det her inngår fyllord som «og» og «i», illustrerer det likevel at mange samarbeider med flere aktører på en gang.

For å få et bilde av hvem som er nevnt som samarbeidspartnere, har vi laget en ordsky som viser hva respondentene har svart. Ord som ofte går igjen kommer fram i stor skrift i ordskyen. Det mest hyppig nevnte ordet er «andre», som da er satt sammen med ord som «frivillige», «skoler», «kampsportforbund» og annet. Det er riktignok betegnende at det mest hyppige ordet er nettopp «andre», for det viser at kulturaktørene samarbeider med *andre* aktører og instanser. Ordet «andre» er nevnt 36 ganger.

«Bydel», «foreldre», «bydelen», «samarbeider», «Stovner», «skolen», «kommunen» og «Romsås» er også nevnt ofte. Omfanget av ulike typer samarbeidspartnere er stort.

Figur 3.10: *Hvem / hvilke aktører samarbeider du med? Ordsky som viser hvilke ord som er mest brukt. Ord som er brukt ofte, kommer frem med stor skrift. Noen fyllord, som «i», «på», «med» og annet er tatt ut. Kun ord som er nevnt minst to ganger er med i ordskyen. N = 87 besvarelser.*

Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

3.3.3 Tid og økonomi står i veien for frivillighetsarbeidet

I dette avsnittet ser vi nærmere på hvordan samarbeidet mellom de ulike aktørene fungerer. Ifølge flertallet av surveyrespondentene, fungerer samarbeidet med bydelen for det meste bra.

Frivilligsentralen blir også trukket fram som en god samarbeidspartner. Det som ofte blir trukket fram som utfordrende, er samarbeid med foreldrene. De har ikke tid, eller de er vanskelige å engasjere.

«Vi føler at bydelen vår er gode samarbeidspartnere som forstår både utfordringer og tanker vi har rundt idretten vår. Vi sliter kanskje mest med å få foreldre til å stille opp for barna og idretten.»

- Kulturaktør som jobber med idrett i bydel Stovner.

Enkelte påpeker at det koster mye tid å jobbe frivillig. Det legges ned mange gratis timer til dugnadsarbeid og annet type arbeid.

Noen ønsker mer anerkjennelse fra både bydelen og kommunen både for arbeidet som legges ned og forståelse for betydningen av det de tilbyr personer i Groruddalen og resten av Oslo. Som andre informanter har vært inne på tidligere, lufter noen av dem også her tanker om å vurdere diskusjonen om å øke honoraret for tillitsvern. En kulturaktør som har oppgitt å samarbeide med både kommune, foresatte, krets, forbund og hovedlaget skriver at

«begrepet frivillig og dugnad kunne vi med hell ha pusset litt på og laget mer moderne. Tror ikke alle forstår hvor mye jobb som daglig legges ned av de frivillige i Groruddalen».

Noen savner forståelse fra bydelen for hvor mye ting koster, for eksempel musikkinstrument eller musikkundervisningstimer.

Mye av informasjonen mellom aktørene og bydelene går gjennom telefon eller internett. Noen savner å ha mer direkte ansikt-til- ansikt-kontakt med de ansatte i bydelen. Noen savner også informasjon om hva som skjer i bydelen. Videre ønsker noen at bydelen kan ha bedre oversikt over personer som kan bidra i ulike situasjoner. Det være seg verv som kasserer, informasjonsarbeider eller sekretær.

Mye av det som kommer fram som kunne blitt bedre når det gjelder samarbeid, gjelder i realiteten tilgang på lokaler og midler. Mange er fornøyde med samarbeidet, men det er ofte tiden, ressursene og økonomien det skorter på. En kulturaktør som samarbeider med foreldre, frivillige, kommunen og skolen, har skrevet at samarbeidet stort sett fungerer bra, men at *«kommunen bør prioritere bygging av hall og fritidsanlegg høyere! Det er utfordrende å gi barn og unge et godt tilbud med sprengt anleggskapasitet og eldgamle midlertidige plasthaller som eneste halltilbud.»* Dette gir gjenklang til det som kom fram tidligere om tilgjengeligheten av lokaler, der særlig gymsalene i skolebyggene ofte er opptatte. En annen som har oppgitt at samarbeidet med de fleste aktører fungerer bra, har også skrevet at dersom noe skulle vært annerledes, burde det ha vært lettere tilgang til lokaler.

Ofte når man tillater surveyrespondenter til å komme med åpne svar, lar de det være en anledning til å slippe ut det de måtte sitte inne på av sinne og frustrasjon. Det har ikke skjedd her. Besvarelsene til kulturaktørene har vært velskrevne og reflekterte.

De aller fleste som har hatt noe å klage på, har også kommentert på hva de synes fungerer bra. Overordnet ser det også ut til at samarbeidet med både private og offentlige aktører fungerer rimelig bra. Riktignok virker det som om de som har besvart denne surveyen er godt bevandret i kultur- og frivillighetslivet i Groruddalen og at de har et stort nettverk. Utfordringen er å rekruttere og å få med flere folk. Det gjelder på medlemssiden, hvert fall å få folk til å være medlem over tid.

Rekrutteringsutfordringen er imidlertid størst på tillitsvervsiden. Kanskje for mye av kultur- og frivillighetslivet i Groruddalen lempes over på noen få ildsjeler?

3.3.4 Flere og bedre lokaler, mer informasjon fra bydelen og økte bevilgninger

Dette oppsummerer hva kulturaktørene kunne gjort annerledes for å få til et bedre kultur-/idrett-/organisasjonsliv i området de jobber i.

Til nå har vi sett på hva som kommer fram når spørsmålene har dreid seg om lokaler, positive sider ved frivillighet og omfanget av og erfaringen med samarbeid.

Respondentene fikk deretter et direkte spørsmål: «Fra ditt ståsted, hva kunne blitt gjort annerledes for å få til et bedre kultur-/idrett-/organisasjonsliv i området du jobber i?» Mye av det som allerede har blitt nevnt over i andre sammenhenger, kommer igjen i svarene på dette åpne spørsmålet, selv om konteksten dette spørsmålet er stilt i er mer fritt og åpent.

Mange har oppgitt at de trenger bedre, større og mer tilgjengelige lokaler. Det gjelder både til idrett og musikk. Selv om kommunen stiller lokaler til disposisjon for mange, er de ofte i dårlig stand, gymsalene er ofte opptatte, eller så er det vanskelig å oppbevare utstyr der. Mange ønsker også bedre utstyr, som kunstgressbaner og haller.

Et annet tema som gikk igjen hos mange var at de ønsket mer informasjon og involvering fra bydelen. Dette dreier seg både om at bydelen kunne informert bedre om hva som finnes av aktiviteter og at de kunne vært mer tilgjengelige. Noen ønsker at det arrangeres møter med bydelen noen ganger i året hvor man sammen kan diskutere behov og samarbeidsmuligheter.

Som det allerede har kommet frem, er det penger og tid som står i veien for ønsket omfang av kultur og frivillighet i Groruddalen. På spørsmålet om hva som kunne blitt gjort annerledes, svarer mange at nettopp økte bevilgninger ville gjort arbeidet enklere.

En del aktører trekker fram at mange familier i Groruddalen ikke har like mange økonomiske ressurser som familier andre steder i byen har. Dette virker også inn på frivilligheten, da det er

færre foreldre som kan stille opp og færre klubber som har råd til å kjøpe tjenester som klubber andre steder i byen kan kjøpe. En informant som jobber med idrett, skriver at det er «flott med foresatte som påtar seg gratis treneransvar, men kvaliteten er høyst varierende». Informanten skriver videre at klubber utenfor Groruddalen ofte har økonomi til å lønne sine trenere og at «konsekvensene er at de [barna i Groruddalen] faller fra i tidlig ungdomsår når de møter kvalitativt bedre motstand fra andre deler av hovedstaden.» Informanten mener man bør vurdere tanken om at kultur-, idretts- og organisasjonslivet i større grad skal finansieres av det offentlige på samme måte som utdanning finansieres av det offentlige.

Noen mener at man bør lønne noen av dem som i dag har frivillige verv.

«Penger/ midler gjør alt lettere. Hvis vi kunne lønnet trenere, hadde vi fått mer stabile og utdannede trenere som kanskje også har pedagogisk utdanning. Frivillighet er ikke lett, og det er vanskelig å få folk til å stille opp uten noen kompensasjon.»

Sitatet over er fra en som jobber med idrett i Bydel Stovner, og det er ganske illustrerende for hva mange har skrevet.

Det virker som om noen av dem som ikke jobber med organisert idrett, føler at de blir tilsidesatt. En del av dem mener at lokalidretten får bedre rammebetingelser enn det foreninger som kor, korps, orkestre og band får.

Som vi også har sett fra tidligere stilte spørsmål, er det ofte slik at noen personer tar på seg mange verv og bidrar mye, men at det er vanskelig å rekruttere flere, og det er særlig vanskelig å få andre foreldre til å stille opp. Bedre ansvarsfordeling blir fremhevet som noe som kan bedre kultur- og frivillighetslivet.

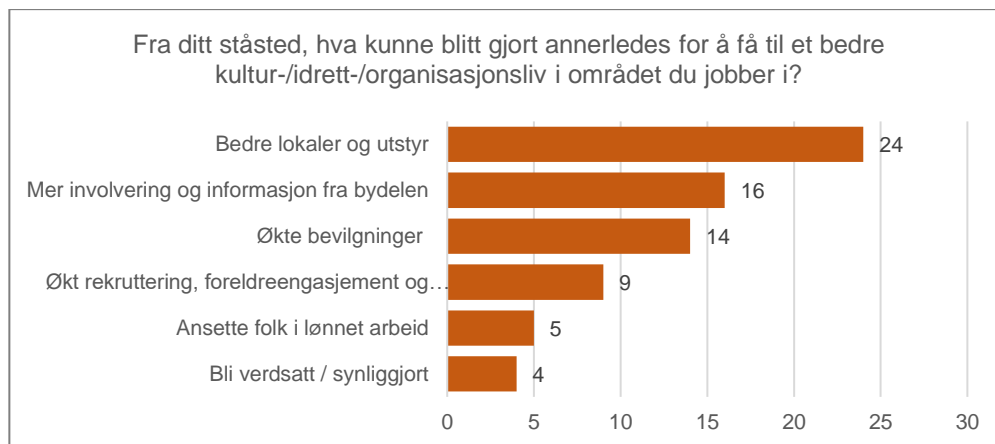
«Man må nå inn til de foreldrene man aldri eller sjelden ser i skolesammenheng. Det er mange flinke aktive foreldre, men det er de samme man ser igjen om det er på idrettsarenaer eller som natteravn og i FAU.»

Sitatet over er fra en som har sin hovedaktivitet i organisasjonslivet i Bydel Grorud.

I denne forbindelsen er det også en del som spør seg om ikke bydelen bør ta mer initiativ og ikke overlate så mye av frivilligheten til det private.

Vi har kategorisert de åpne svarene i seks grove kategorier. Noen svar går inn i flere kategorier, og noen går ikke inn i noen av kategoriene. Kategoriene er til dels overlappende tematisk. For eksempel er ønske om økte bevilgninger og ønske om at man kan ha lønnede medarbeidere begge forbundet med økonomi. Ved å telle hvor mange som har svart noe som går inn i hver kategori, får vi illustrert omfanget av de ulike problemene. Det kommer tydelig fram at det kulturaktørene mener må til få å få til et bedre kultur-/idrett-/organisasjonsliv er bedre lokaler, mer involvering og informasjon fra bydelen og økte bevilgninger.

Figur 3.11: Kategorisering av åpent spørsmål i seks kategorier som ofte gikk igjen. N = 87 besvarelser og 72 avkryssninger i de seks kategoriene.

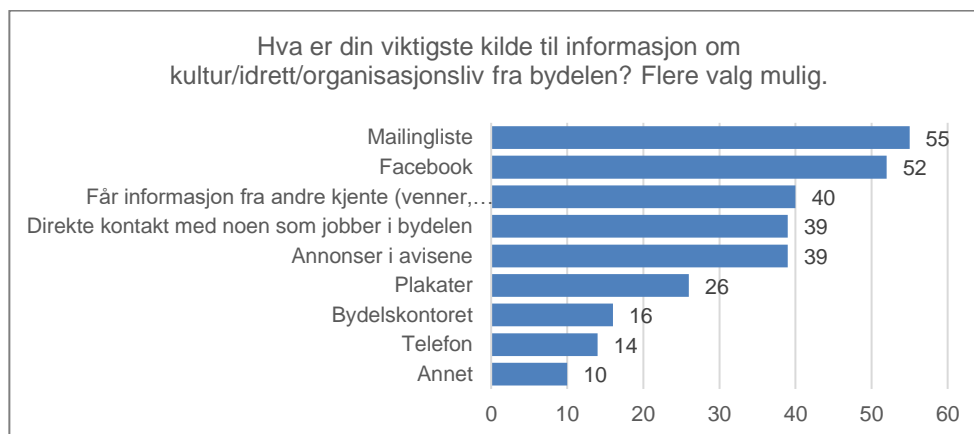

Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

3.3.5 Mailingliste og Facebook er viktige kilder til informasjon fra bydelen

Kildene som brukes til å skaffe seg informasjon om kultur, idrett og organisasjonsliv i bydelen varierer fra person til person. De aller fleste bruker ulike kombinasjoner av kilder. De vanligste kildene – da som regel i kombinasjon med andre kilder – mailingliste og Facebook. 55 av 87 (dvs. 63 prosent) har oppgitt at mailingliste er en av de viktigste informasjonskildene. En utfordring ved dette i tiden framover er det nye GDPR regelverket. Bydelene kan ikke lenger oppbevare slik informasjon.

Figur 3.12: Hva er din viktigste kilde til informasjon om kultur/idrett/organisasjonsliv fra bydelen? Flere valg mulig. N = 87 besvarelser, 291 avkryssninger.

Kilde: NIBRs survey til kulturaktører i Groruddalen, 2018

Internett, frivilligsentralen og eget tidsskrift er oppgitt som andre viktige informasjonskilder.

Vi har ikke tilstrekkelige tall på bydelsnivå til å kunne si om det er signifikante forskjeller mellom bydelene i bruk av informasjonskilder. Våre data viser at Facebook brukes mest i Bydel Alna og minst i Bydel Stovner. Mailingliste brukes mest i Bydel Stovner. Det er likevel såpass små forskjeller mellom bydelene at det er usikkert om forskjellene er reelle.

Noen ønsker informasjon om arrangementer som skjer i andre bydeler. En informant mener bydelene i Groruddalen har felles interesseområder. Dersom det er en konsert i Bydel Bjerke, ville det vært fint om dette ble informert om til innbyggerne i de andre bydelene. Noen sitter

med et inntrykk av at det er «et enormt utvalg av tilbud, men få deltakere på mange av dem, og mye skyldes at man ikke når fram i informasjonsoverfloden». En felles informasjonsplattform på tvers av bydelene er ville kanskje blitt verdsatt av kulturaktørene og innbyggerne i Groruddalen? Akers Avis Groruddalen pekes også på som en viktig informasjonskilde.

3.3.6 Oslo er en delt by – det merkes i Groruddalen

Avslutningsvis fikk respondentene mulighet til å komme med det de måtte ha på hjertet og som de ikke har fått skrevet tidligere i surveyen. Da kom det fram en del utfordringer som er knyttet til Groruddalen som område.

Noen informanter tar opp problemer knyttet til flytting og flyttemønstre. Mange av dem som flytter til Groruddalen har dårlig økonomi. Blant dem er det noen som ikke har kjennskap til eller forståelse for hva som kreves for å få til et velfungerende organisasjons- og frivillighetsliv. En informant peker på negative virkninger av pukkverket på Ammerud, og spør seg hvorfor dette måtte legges til akkurat Groruddalen; et område der det bor så mange barnefamilier.

Til mange av aktivitetene går det med mye tid til å skaffe penger. Dette vektlegges særlig av dem som jobber med korps. Her kommer det også fram en Oslo-øst/-vest-dimensjon, da det hevdes at loppemarkeder fra korps i Oslo Vest får inn mye mer penger enn loppemarked i Oslo Øst. Vi understreker at det *hevdes*, da vi ikke har grunnlag for å si at det faktisk er slik.

Den personlige økonomien til personene som bor i området smitter også over på frivilligheten. Frivilligheten blir klassedelt, selv om det er mange personer i Groruddalen som vier mye av sin tid til frivillighet og som jobber hardt med å rekruttere bredt.

Selv om det er mange utfordringer, skriver mange av informantene at det er fint å bo i Groruddalen. Noen skriver at kultur- og sportslivet er yrende. Mye bra gjøres. Med bedre økonomi kan det gjøres bedre.

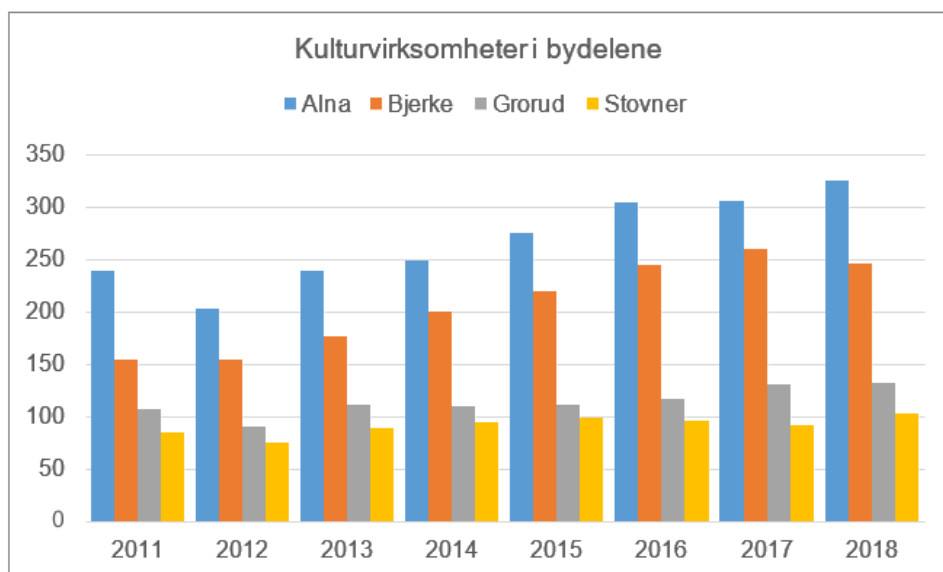
3.4 Funn fra virksomhets- og foretaksregisteret

Registeret inneholder alle offentlige registrerte virksomheter og foretak i Norge. Fordelen ved å ta i bruk data fra VoF er at vi får kartlagt omfanget av virksomheter. Vi får dermed sagt noe om *hva* som eksisterer. Dataene fra VoF sier imidlertid ingen ting om *hvordan* virksomhetene eksisterer, opererer og virker inn på kulturlivet i Groruddalen. Derfor har vi også laget en spørreundersøkelse og foretatt flere intervjuer. Dataene derfra muliggjør å gå mer i dybden, mens analyser fra VoF muliggjør analyser i bredden.

Ved inngangen til 2018 var det registrert 875 virksomheter innenfor kultur og frivillighet i Groruddalen. I hele perioden mellom 2011 og 2018 har det vært flest kulturvirksomheter i Bydel Alna, etterfulgt av Bjerke, Grorud og Stovner. Bydel Grorud og Stovner har i hele perioden hatt nesten like mange kulturvirksomheter hvert år.

Figuren under viser antall kulturvirksomheter i bydelene for hvert år i perioden 2011-2018. Gapet mellom Alna og Bjerke på den ene siden og Grorud og Stovner på den andre, har økt i perioden.

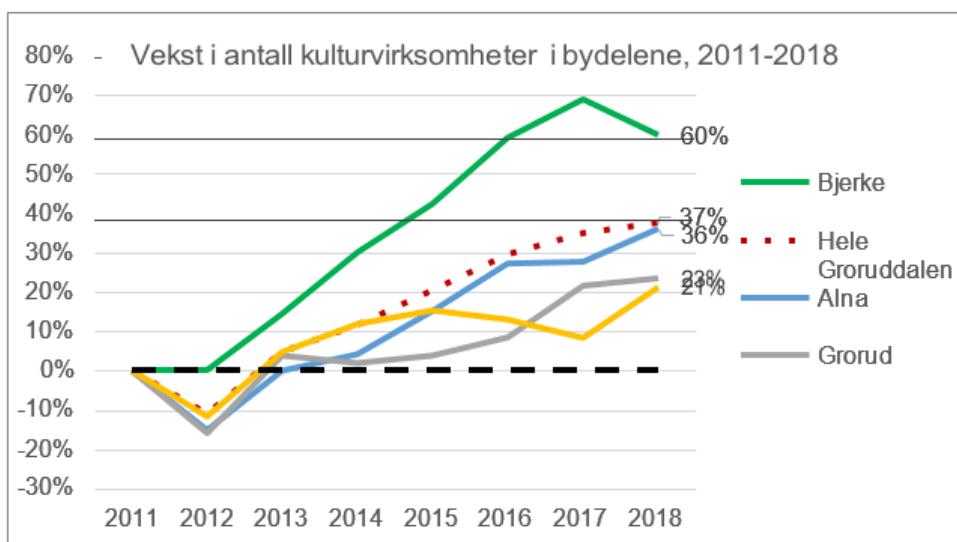
Figur 3.13: Antall virksomheter innenfor kultur og frivillighet i Groruddalen, 2011-2018.

Kilde: VoF

I alle bydelene har antall kulturvirksomheter økt siden 2011. Det er imidlertid Bjerke som skiller seg ut ved å ha en betydelig høyere vekst enn de andre bydelene og Groruddalen som helhet. I Bjerke har antall kulturvirksomheter vokst med 60 prosent. Til sammenlikning har veksten i Groruddalen som helhet vært på 37 prosent. Veksten i Bydel Alna har vært på omtrent samme nivå som Groruddalen som helhet.

Figur 3.14: Prosentvis vekst i antall kulturvirksomheter i bydelene i Groruddalen, 2011-2018. Postnummerområder som går på tvers av bydelsgrenser er ikke med. N (2018) = 806

Kilde: VoF

Det er særlig veksten i antall personlig næringsdrivende som har bidratt til det økte antallet kulturvirksomheter i Bydel Bjerke. De fleste operer innenfor næringsgruppen kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet.

Områdene Årvoll, Refstad/Ulven, Refstad og Linderud/Refstad har hatt høyest vekst. Delbydelene Refstad og Ulven er det som tidligere var delbydel Økern. Dette området har hatt særlig høy befolkningsvekst de siste årene (vekst på 20 prosent fra 2011 til 2016). Blant bydelene i Groruddalen er det også Bydel Bjerke som har hatt høyest befolkningsvekst i samme periode (10 prosent fra 2011 til 2016). Dette kan være med på å forklare hvorfor det er Bydel Bjerke som skiller seg ut med særlig høy vekst i antall kulturvirksomheter. Riktignok har veksten i kulturvirksomheter overgått befolkningsveksten i hele Groruddalen.

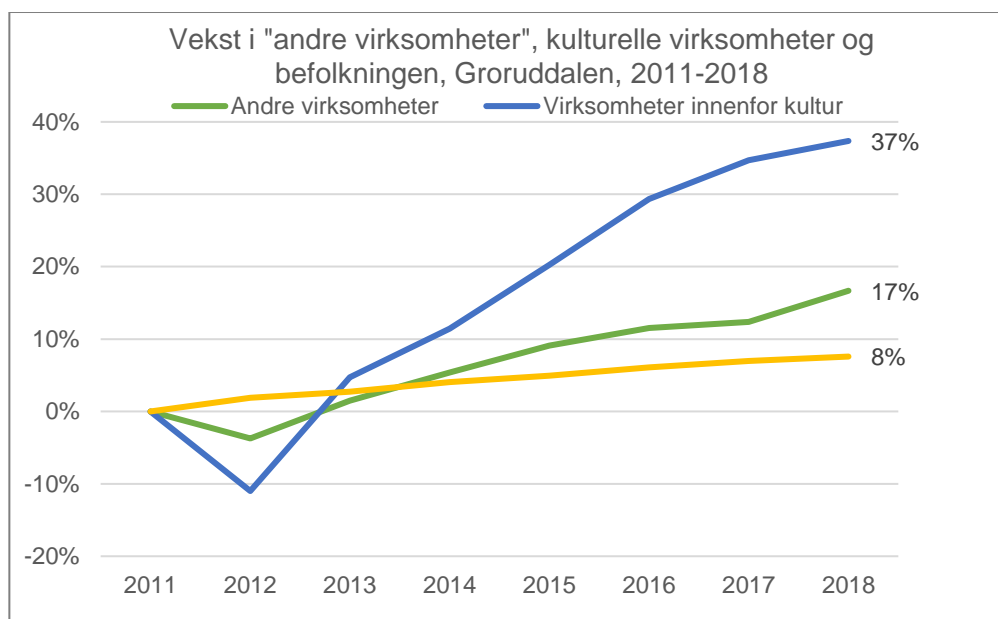
3.4.1 Større vekst i antall virksomheter enn antall personer

I 2018 utgjorde kulturvirksomhetene i Groruddalen 6 prosent av alle virksomhetene. Før 2012 utgjorde de 5 prosent. Virksomheter innenfor kultur utgjør altså en litt større andel av det totale antallet virksomheter nå enn tidligere.

Mens antall virksomheter innenfor kultur har økt med 37 prosent i perioden 2011-2018 (fra 637 til 875), har antallet virksomheter for øvrig økt med 17 prosent (fra 11 269 til 13 148). Det har vært relativ høy vekst i antall kulturvirksomheter.

Folkemengden i Groruddalen har i samme periode økt med 8 prosent. Det har altså vært høyere vekst i antall virksomheter enn det har vært i antall personer i Groruddalen i perioden 2011-2018, slik det kommer fram av figuren under

Figur 3.15: Vekst i antall virksomheter (ikke kultur), virksomheter innenfor kultur og befolkning i Groruddalen, 2011-2018.

Kilde: VoF og Oslo kommunes statistikkbank.

3.4.2 Kulturvirksomheter lever kortere enn andre virksomheter

Gjennom årene har mange virksomheter kommet til og mange har gått ut av registeret. Man kan gå ut av registeret ved nedleggelse, konkurs, fusjonering, overdragelse eller oppsplitting. *Levetiden* til en virksomhet er derfor ikke et fullgodt mål på hvor lenge en virksomhet i praksis har operert, siden den kan fortsette å leve selv om den går inn i en ny eierform. Et eksempel på det er vårt eget institutt, NIBR, som ble overdratt av Høgskolen i Oslo og Akershus i 2016. I VoF gikk NIBR da ut av registeret, selv om NIBRs reelle virksomhet fortsetter som før.

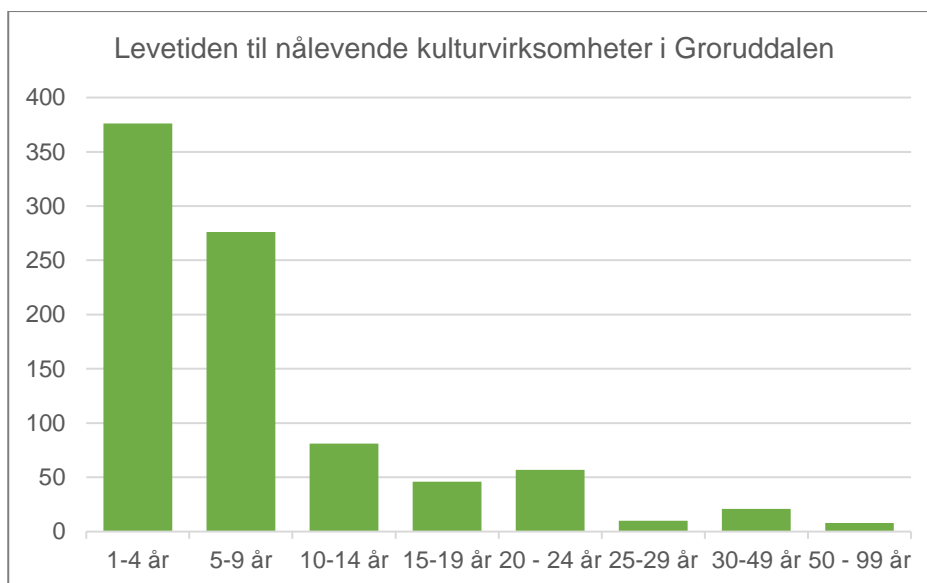
Kulturnæringer er kanskje ikke som andre næringer. Hvis vi ser på virksomheter som har eksistert i perioden 2011-2017, kommer det fram av levetiden til kulturnæringer ofte er kortere en levetiden til andre virksomheter.

Kulturvirksomheter som har eksistert i perioden 2011-2018 har i snitt levd i 7 år, mens andre virksomheter i snitt har levd i 10 år. Halvparten av kulturvirksomhetene har levd i 4 år eller kortere, den andre halvparten har levd i 4 år eller lengre. (Medianen er 4 år).

Ser vi på nålevende virksomheter, det vil si virksomheter som er operative i 2018, finner vi at kulturvirksomhetene i Groruddalen i snitt har levd i 8 år, mens andre virksomheter i snitt har levd i 12 år. Halvparten av nålevende kulturvirksomheter i Groruddalen har levd 5 år eller kortere, en annen halvpart 5 år eller lengre (medianen er 5 år).

Som det kommer fram av figuren under, er det mange nålevende kulturvirksomheter i Groruddalen som har eksistert i mindre enn 5 år. Mange har også levd mellom 5 og 9 år.

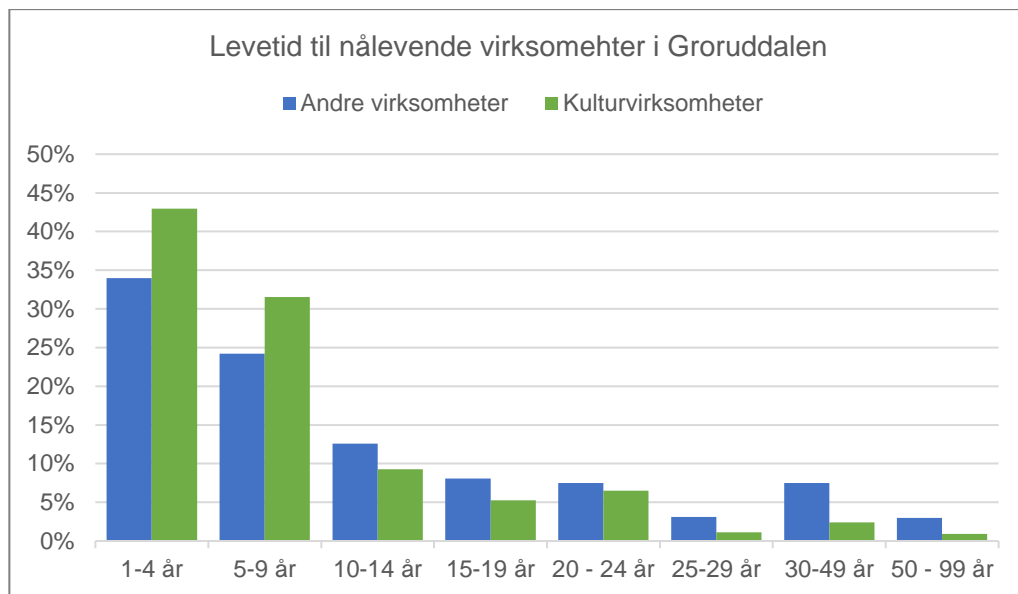
Figur 3.16: *Levetid til nålevende kulturvirksomheter i Groruddalen. N=875*

Kilde: VoF

For å illustrere hvordan levetiden til kulturvirksomheter skiller seg fra levetiden til andre typer virksomheter, har vi vist begge i diagrammet under. Her er fordelingen i prosent for å kunne gjøre sammenlikning mulig. Kulturvirksomheter skiller seg fra andre virksomheter ved at mange flere har kort levetid, særlig har relativt mange levetid under 10 år.

Figur 3.17: Fordeling av andre virksomheter og kulturvirksomheter i Groruddalen på levetid. Fordeling i prosent. N = 14 023.

Kilde: VoF

3.4.3 Lengre levetid i sport og organisasjoner enn i kunst og underholdning

Antallet virksomheter i de ulike næringskategoriene varierer veldig, fra 1 til 567. Det gjør det vanskelig å sammenlikne levetiden mellom virksomheter i ulike næringskategorier. Det kan være stor variasjon i de store gruppene. Videre kan levetiden i de små gruppene være et utslag av tilfeldigheter heller enn mønstre.

567 nålevende virksomheter i Groruddalen opererer innenfor kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet. Halvparten av disse virksomhetene har levd i fem år eller mer, halvparten i fem år eller mindre. Gjennomsnittlig levetid er 6 år. Den eldste har levd i sin nåværende form i 35 år.

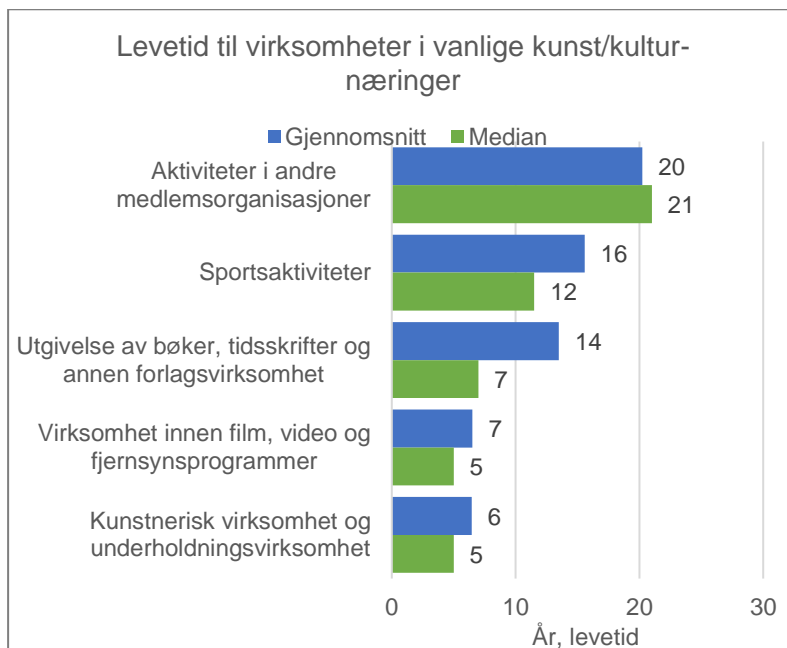
Gjennomsnittlig levetid til virksomheter som jobber med sport er 16 år. Halvparten av sportsvirksomhetene har levd i 12 år eller mer, halvparten 12 år eller mindre. De eldste virksomheten innenfor sport som er registrert i Vofen er 54 år gamle.

De 46 nålevende medlemsorganisasjonene har ganske lang levetid. I snitt har de levd i 20 år. Halvparten av dem har levd i 21 år eller mere. Den eldste er 54 år gammel.

I figuren vises gjennomsnittlig og median levetid i næringer (nace- nivå 3) som har mer enn 40 virksomheter i 2018.

Medlemsorganisasjoner har lengst levetid, etterfulgt av sportsaktiviteter. Levetiden til virksomheter innen film, video og fjernsynsprogrammer og innen kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet lever i snitt i hhv 7 og 6 år. Halvparten av virksomhetene er fem år eller yngre.

Figur 3.18: Gjennomsnittlig og median levetid til virksomheter på næringsnivå 3 (nace 3). De kategoriene som har 40 virksomheter eller mere er tatt med i figuren. Sted: Groruddalen. År: 2018. N = 814

3.4.4 Over 50 år i Groruddalen

Hvem er så «bautaene» innenfor kultur og frivillighet i Groruddalen? I tabellen under har vi listet opp de virksomhetene innenfor kunst og kultur som har levd i 50 år eller mer.

Virksomheter som assosieres med «kultur og frivillighet» er kanskje sportsvirksomhetene, Furuset idrettsforening, Linderud bad og Oslo junior elitehåndball AS. For øvrig er Akers avis Groruddalen blant de virksomhetene som har holdt det gående lenge i Groruddalen. Tabellen nedenfor viser det vi fant i VoF'en. Det har imidlertid kommet fram at en del idrettslag ikke har blitt registrert i VoF.

Tabell 3.1: *De 8 eldste virksomhetene innenfor kultur og frivillighet i Groruddalen. Virksomheter som eksisterer i dag og som har eksistert i sin nåværende form mellom 50 og 99 år.*

Levetid 50 – 99 år			
Næringskategori 3 (nace-nivå 3)	Navn på virksomhet	Levetid inkl. 2018 ⁴	År etablert
Aktiviteter i andre medlemsorganisasjoner	FORSVARETS PERSONELLSERVICE A/L	54	1965
	NORGES AUTOMOBIL FORBUND	51	1968
Sportsaktiviteter	⁵ FURUSET IDRETTSFORENING	54	1965
	LINDERUD BAD	54	1965
	OSLO JUNIOR ELITEHÅNDBALL AS	54	1965
Utgivelse av bøker, tidsskrifter og annen forlagsvirksomhet	AKERS AVIS GRORUDDALEN AS	54	1965
	ALMANAKKFORLAGET AS	54	1965
	TRAV OG GALOPP-NYTT AS	54	1965

Kilde: VoF. N = 8.

3.4.5 Mellom 30 og 50 år i Groruddalen

21 virksomheter innenfor kultur og frivillighet har levd i sin nåværende form i Groruddalen i mellom 30 og 49 år. Blant medlemsorganisasjonene finner vi *Frelsesarmeen* og *Islamic Centre og Aktivitetshus Oslo*. *Deichmanske bibliotek* er godt spredt utover bydelen i Groruddalen og har holdt til i bydelene lenge. Som vist til over, er levetiden innenfor «kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet» ofte ganske kort, men *Bøgeberg Jørun* og *Harstad Helge* har holdt det gående i hhv. 35 og 30 år. Under sportsaktiviteter med mer enn 30 års tilstedeværelse inngår blant annet *Veitvet bowling* og *Bjerke travbane*. Dette er kanskje ikke virksomheter som man umiddelbart assosierer med «kultur og frivillighet». Samtidig har disse virksomhetene trukket til seg mange deltakere over flere år og kan således sies å være godt forankret i kultur- og frivillighetslivet i Groruddalen

⁴ Levetid er definert til å være (2018-fødselsår+1). Vi har lagt til 1, slik at virksomheter som ble etablert i 2018 skal få være med i tellingen. De har da levd i ett år. Virksomheter som ble registrert første gang i 2017 er registrert å være 2 år gamle.

⁵ Furuset IF ble etablert i 1914, ikke i 1965 som VoF'en oppgir. Det må derfor tas i betraktning av også andre unøyaktigheter finnes i registeret.

Tabell 3.2: Nålevende virksomheter innenfor kultur og frivillighet som har levd mellom 30 og 49 år (inkluderer året 2018).⁶

Levetid 30-49 år			
Næringskategori 3 (nace-nivå 3)	NAVN	Levetid inkl. 2018	År etablert
Aktiviteter i andre medlemsorganisasjoner	FRELSESARMEEN	39	1980
	ISLAMIC CENTER OG AKTIVITETSHUS OSLO	30	1989
	KONGELIG NORSK AUTOMOBILKLUB	49	1970
	NORSK KENNEL KLUB	49	1970
	NORSK RADIO RELÆ LIGA	49	1970
	ØSTRE AKER PROSTI	49	1970
Drift av biblioteker, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet	DEICHMAN BJERKE	48	1971
	DEICHMAN FURUSET	30	1989
	DEICHMAN NORDTVET	48	1971
	DEICHMAN STOVNER	30	1989
Fjernsynskringkasting	NEP NORWAY AS	33	1986
Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet	BØGEBERG JØRUN	35	1984
	HARSTAD HELGE	30	1989
Sportsaktiviteter	BJERKE TRAVBANE AS	49	1970
	DET NORSKE TRAVSELSKAP	49	1970
	EGGEN GUNNAR	45	1974
	NORDTVET BAD	30	1989
	NORGES BILSPORTFORBUND	31	1988
	VEITVET BOWLING SENTER AS	33	1986
Utgivelse av bøker, tidsskrifter og annen forlagsvirksomhet	FORLAGSSERVICE AS	40	1979
Virksomhet innen film, video og fjernsynsprogrammer	DØVES MEDIA STIFTELSEN	33	1986

Kilde: VoF. N = 21.

3.4.6 Oppsummering

Groruddalen har 875 virksomheter innenfor kultur og frivillighet etter vår avgrensning av næringskategorier. Disse virksomhetene favner svært vidt tematisk og sektorielt sett. Antall virksomheter har økt med 37 prosent siden 2011. Det har vært høyere vekst i antall

virksomheter innenfor kultur enn innenfor andre bransjer. Enkeltpersonforetakene dominerer. Disse er ofte knyttet til kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet. Denne typen virksomheter har oftere kortere levetid enn andre typer virksomheter. Antall aksjeselskap har økt, mens antall ideelle organisasjoner og virksomheter i kommuneforvaltningen har avtatt siden 2013. Bydel Bjerke skiller seg ut med svært høy vekst i antall kulturvirksomheter. Mye av veksten har skjedd på Årvoll og Refstad/Ulven (tidligere Økern). Refstad/Ulven har hatt svært høy befolkningsvekst i samme periode, og det kan være en av forklaringene på hvorfor veksten i antall kulturvirksomheter er så høy akkurat her. Det er Alna som har flest kulturvirksomheter.

Bydel Alna har også et betydelig høyere innbyggerantall enn de andre bydelene (som er omtrent jevnstore). I Alna skiller Teisen- området seg ut ved å ha særlig mange kulturvirksomheter.

4 Idrettsaktiviteter

Det er en rekke idrettsklubber og –idrettslag i bydelene, som det framkommer i Virksomhets- og Foretaksregisteret og i surveyen. Målgrupper for mange av idrettsaktivitetene er barn og unge.

Ledere for følgende klubber og lag er intervjuet: Haugerud IF, Furuset Parkour, Furuset IF, Linderud IL, Romsås Idrettskrets og Stovner Tamil Sports Club. Årsregnskap finnes på klubbenes nettsider, og i denne sammenheng er det mest relevant å få et overblikk over inntektskilder og hvordan informantene ser på den økonomiske situasjonen. Det er også et ganske uoversiktlig landskap, dvs. mange mindre summer fra ulike kilder, og ikke alle har oppdaterte tall.

Kort om klubbene

Her presenteres først korte bakgrunnsfakta om idrettslagene vi har undersøkt. Deretter gis et overordnet bilde.

Haugerud IF

Haugerud IF er en stor klubb med mange aktiviteter, og lang fartstid (fyller 50 år i 2020). Medlemstallet var i 2017 på 1060, en vekst på 20 prosent fra årsskiftet. Dette skyldes i stor grad det nye danseprosjektet og vekst i fotballgruppa. Aktiviteter: badminton, cricket, fotball, håndball, innebandy, orientering, sjakk, tennis og trim. Det er flest medlemmer på innebandy.

I forbindelse med Planprogram for utvikling av et 290 mål stort område på Haugerud og Trosterud, har Haugerud IF nedlagt mye arbeid for å definere klubbens og lokalsamfunnets behov og for å sikre at idrettens og frivillighetens interesser blir ivaretatt (se mer i årsmeldingen 2017)

De får støtte fra bydelen til delvis å kunne dekke trengingsavgifter for barn og ungdom fra lavinntektsfamilier. Inntektskilder er medlemsavgift, Grasrotmidler, LAM-midler⁷, diverse salgsinntekter og dugnadsinntekter. I tillegg til økonomisk støtte fra bydelen får de støtte fra Oslo idrettskrets og søker også midler fra Sparebankstiftelsen og Gjensidigestiftelsen. Haugerud IL har lave medlemsavgifter, slik at dårlig råd ikke skal være et hinder for deltakelse (i likhet med andre lag og klubber, der noen tilbud også er gratis).

De samarbeider med Bydelsmødrene Alna og deres ungdomsgruppe Stolte jenter, der siktemålet er å trekke flere voksne kvinner og unge jenter med minoritetsbakgrunn til fellesaktiviteter.

Haugerud IF har deltatt aktivt i Områdeløft Haugerud/Trosterud.

Linderud IL

Idrettslaget har 500 medlemmer. Aktivitetene er fotball, håndball, turn, friidrett, innebandy, ski mosjon og cheerleading. De ulike idrettsgrener har hver sine gruppeledere (gjelder også andre idrettsklubber/-lag). Idrettslaget fylte 50 år i 2017. Inntekter er medlemskontingent (ulike priser for juniorer, seniorer (fra 17 år) og støttemedlemmer). Får også midler fra bydelen (Bjerke) og Rema 1000, Grasrotmidler, inntekter fra bingo, kiosksalg v arrangementer, for å nevne noen inntektskilder. Det skal bygges ny flerbrukshall ved Linderudbanen, med planlagt byggestart høsten 2018.

⁷ Lokale aktivitetsmidler (LAM), er en tilskuddsordning fra Kulturdepartementet, spesifikt rettet mot lokale lag og foreninger

Romsås Idrettskrets

De har 529 medlemmer fordelt på aktivitetene aerobic, fotball, håndball, orientering og turn. De fylte 45 år i 2017. Romsås IK har pusset opp klubbhuset med støtte fra Oslo idrettskrets og Sparebankstiftelsen DnB. Også idrettshallen er blitt rustet opp. Inntekter er medlemskontingent, Grasrotmidler, momskompensasjon og LAM, OBOS og bydelen. I tillegg har klubben fått midler fra områdeløft. Søker også om midler fra Sparebankstiftelsen.

Stovner Tamil Sports Club

Klubben har rundt 500 medlemmer, og tilbyr mange typer aktiviteter; cricket, friidrett, fotball, badminton, aerobic og innebandy. Klubben fyller 25 år i 2019. Medlemskontingenten er en viktig inntektskilde (høyere for familiemedlemskap enn for andre). I tillegg til disse inntektene er det inntekter fra den årlige friidrettscupen.

Furuset IF

Furuset IF (stiftet i 1914) og har om lag 2000 medlemmer, og har et bredspektret tilbud. Idrettsforeningen er allianse- overbygning for Furuset Allidrett (som fanger opp det de kaller «idrett for alle»). Medlemmene i Furuset ishockey IF og Furuset Tennis IF blir automatisk medlem av Furuset IF. Furuset IF er paraplyorganisasjon for Alnaskolen. Det er en forutsetning for å bli trener i Furuset Allidrett at de har gjennomført Alnaskolen. Allidrett har som mål å tilrettelegge for, og organisere, allsidige og varierte idretts- og kulturaktiviteter for barn, ungdom og voksne.

De har inntekter fra medlemskontingent, spillemidler, Oslo idrettskrets (storbymidler), OBOS og er medarrangør av Norway Cup. Bydel Alna gir 500 000 kr til Alnaskolen, i tillegg til frivillighetsmidler. Salgsdugnader er også et godt økonomisk bidrag. Søker også midler fra Bufdir (mangfold og integrering).

Furuset Parkour

Parkourparken ble etablert gjennom et samarbeid mellom medlemmer fra Furuset Parkour, arkitekter fra Danmark og Bymiljøetaten, og ble offisielt åpnet i 2013. Det er etter hvert blitt et strukturert og organisert opplegg på fredager fra 18-20.00. Retter seg mot ungdom fra 7 år og oppover. De fleste 16-17 år, men også noen er over 20. Aktivetsleder får betalt av Oslo Allidrett de timene han er instruktør og leder. Furuset Forum er viktig treningshall. Får også litt støtte derfra. BAMA gir 60 prosent rabatt på frukt til Furuset forum og Rema bidrar også.

Som det framkommer har de fleste idrettsklubber og -lag lang fartstid, slik det også kommer fram av oversikten i Virksomhets- og foretaksregisteret. Den yngste klubben vi har dykket ned i er 5 år den eldste er 104 år. De er ulike av størrelse, der Furuset IF er størst. Noen, som sistnevnte, er paraply for en rekke idretts- og fritidsaktiviteter.

Medlemmene

De fleste som driver med idrettsaktiviteter kommer fra egen bydel, med noen unntak. Linderud håndball har et høyt nivå, og trekker til seg folk utenfor bydelen. Cheerleading Linderud IL har markert seg bra på landsbasis og medlemmene rekrutteres fra hele Groruddalen.

Utøverne i Furuset IF ishockey og Furuset IF tennis (som er i norgeseliten på jente- og damesiden), trekker også flere utenfra.

Furuset Parkour har deltakere fra hele byen og det kommer også noen fra byer/steder utenfor Oslo. De har også hatt besøk av parkourentusiaster fra andre land, som Tyskland, Danmark, Tyskland, England og USA.

Kjerneaktivitet og mestringsarena

Klubbene/lagene/aktivitetene har en *kjerneaktivitet* som er fotball, håndball, dans eller annet. Det å prestere og evt. konkurrere på høyt nivå kommer først når det er snakk om seniorer. For de yngre er det mer snakk om *mestring*, som går igjen i intervjuene. Når deltakerne utvikler seg i de aktuelle idrettsaktivitetene blir de mer trygge på seg selv og får et bedre selvbylde (gjelder også andre typer aktiviteter, som vi kommer tilbake til). Furuset Parkour har klart å fange opp en del som mangler tro på seg selv. Noen kommer til dem, trener litt på egenhånd, de snakker ikke med noen, men etter hvert som de utvikler ferdighetene, begynner de å snakke og blir tryggere på seg selv: «*Vi har skapt noe vi er stolte av*» (leder av Furuset Parkour).

Sosiale arenaer

Klubber og lag fungerer også som sosiale arenaer. Der møtes de gjennom idretten, og blir kjent med andre.

Leder av Stovner Tamil Sports Club mente at klubben har et godt rykte og er en bra sosial arena: «*Det dreier seg ikke bare om å vinne i konkurranser, men vinne i livet, leve bra liv, bli et godt menneske, se på klubben som en helhet*»

Det sosiale aspektet ved idrettsaktivitetene er også sentralt i Furuset IF, blant annet gjennom allianseforeningen Allidrett, som samarbeider med aktivitetsskolene i Bydel Alna og Stovner fire dager i uka. Gjennom å gjøre barna rike på felles opplevelser, lek og samhandling, utvikles vennskap og sosiale nettverk (Årsrapport Furuset Allidrett IF 2017). Samme idrettsforening har egne tilbud til jenter på fredagskveldene, med idretts- og kulturaktiviteter. Bakgrunnen er at en del jenter ønsker å trene for seg selv.

Flere av idrettslederen betegnet det de driver med som *sosialt arbeid*, og at det får stadig mer plass. Flere har tilbud i helger og i sommerferien, ettersom ikke alle familier har råd til eller tradisjon for å dra på ferie. Et eksempel er Linderud IL som arrangerer camp Linderud i klubbhuset på Linderudbanen, hvor de får prøve ut forskjellige idrettsaktiviteter. Det retter seg mot aldersgruppa 8- 14 år. Tilbudet er gratis, og de får også servert varm mat. De har ansatt 8-9 unge som aktivitetsledere. Et viktig mål er å få barn og unge inn i aktiviteter, og bidra til å holde dem unna gata. Haugerud IF har åpen hall på lørdager hele året. Dette er et viktig forebyggende arbeid for aldersgruppa 13-18. Dette er bare noen eksempler på tiltak idrettslag- og klubber gjør for å aktivisere barn og unge også i helger og ferier.

Forebygging

Som det framkommer i det foregående kan det å være aktiv i idrett (eller annet) motvirke at ungdom havner i dårlige miljøer. Lederne i alle klubber og lag vi har undersøkt sier at de følger godt med på hva ungdommene driver med. Dersom noen uteblir fra trening følger de opp, som dette sitatet fra Haugerud IF illustrerer: «*åssen går det, har ikke sett deg på trening på en stund*». Lederen understreket at det er viktig å snakke med ungdommen. Noen får de hanket inn, og mange har de reddet fra gata. Miljøene er ganske oversiktlige så det er lett å følge med på hvem som deltar og hvem som uteblir.

«Det er ikke så mange som henger ute, de dras mot fotball og andre aktiviteter. De vet at det skjer noe, og at det er godt å være med i et lag. Da må de forholde seg til treningstider og annet» (Haugerud IF).

«Det er viktig for oss å skape gode møteplasser, som et alternativ til å henge på sentre og havne i risikomiljøer» (Furuset IF).

Leder av Stovner Tamil Sports Club understreker betydningen av å få ungdom inn i aktiviteter, som også kan forebygge kriminalitet. Han har god kontakt med barn og unge og snakker med dem.

«Dersom noen i klubben er hissige eller oppfører seg på måter de ikke skal, tar han en prat med foreldrene, og holder øye med dem».

En idrettsleder beskrev jobben slik: «Det er 50 prosent folkeskikk og oppdragelse og 50 prosent fotball. Føler meg ofte som en bonuspappa, for noen mangler voksenkontakt. 13-14 åringene liker ofte ikke å være hjemme fordi det er liten plass».

Når de er bekymret for ungdommene, tar de gjerne kontakt med foreldrene, men det er ikke alltid foreldrene følger opp.

En idrettsleder understreker at det er viktig å ta utgangspunkt i de ungdommene de har, ikke dem man ønsker seg.

Nærmiljøtiltak

Når barn og unge er opptatt av idrett, koblet til det sosiale, og det kan virke forebyggende, er det også gunstig for nærmiljøene. Det gjelder i alle bydelene/delbydelene. Furuset IF, som er en stor klubb, har kanskje enda bedre muligheter enn mindre lag og klubber til å drive med nærmiljøtiltak, i tilknytning til allianseforeningene. Det understrekes at idrettsforeningen ønsker å være en positiv kraft i sosialt og kulturelt liv i Bydel Alna. Gjennom medlemskap i Linderud IL støttes også en forening som arbeider for et positivt og godt nærmiljø for innbyggerne i alle aldre (fra hjemmesiden).

Rekrutteringskanaler

Vanlige rekrutteringskanaler til idrettslag og –klubber er sosiale medier, oppslag på skoler, annonser i lokalavisa og at det går fra munn til munn. Noen steder (som Haugerud IF) er det så stor pågang at de har ventelister for å delta i fotballen. Det løser seg som regel ved at noen trekker seg. Parkour-instruktørene har brukt mye tid på å drive reklame, og de har hentet inn fotografer og benyttet drone: «vi er blitt veteraner i arbeidet med å reklamere for parkour» (leder/instruktør)

Frafall

Frafallet begynner når ungdommene er rundt 15-16 år. Da får de gjerne andre interesser, blir mer opptatt av skole, de flytter eller blir sittende på rommet med data. Furuset Parkour er en annerledes aktivitet enn de andre, der interessen er like stor blant ungdom i 20-årene som for yngre deltakerne.

Motivasjon til å holde på som ledere

Selv om lederoppgavene for mange kommer i tillegg til full jobb, ser de hvor viktig det er å engasjere seg i idrettsaktiviteter, og betydningen av å drive med frivillig arbeid (se eget punkt). De opplever at det de driver med er meningsfullt og viktig. Leder av Furuset Parkour bruker mye tid og energi på parkour, men drives av kjærlighet til frivillighet, nærområdet, og av å se at barn og unge får tro på seg selv.

«Motivasjonen er at det er morsomt å holde på med det, er mye arbeid, i tillegg til full jobb, men givende å få innsikt i lokalmiljøet, og være en av dem som bryr seg» (leder av Haugerud IF). Samme informant hadde lang erfaring med organisasjonsarbeid og frivillighet, som kom godt med.

«Dersom vi klarer å få én ungdom ut av gata, er det en viktig motivasjon for å fortsette med å lede klubben» (Leder Linderud IL).

Motivasjonen til leder for Alnaskolen for å holde på med dette er at han ser resultater hver dag. Ser at de som har fullført Alnaskolen blir lærere eller får andre jobber i bydelen og bidrar til å styrke lokalsamfunnet; det er et godt integreringstiltak som bidrar til godt miljø i området (se mer utfyllende om Alnaskolen og Furuset Parkour i neste delkapittel).

Frivillighet – mye på få personer

På tross av ulikheter mht. pågang av frivillige, er det en felles oppfatning blant idrettsledere om at **frivillighet og dugnadsaktivitet er under press**. Det blir mange oppgaver på få personer, og om disse trekker seg står aktivitetene i fare for å opphøre.

Haugerud IF har 150 frivillige men de trenger flere. Det er spesielt vanskelig å få med innvandrerbefolkningen. Det er en sammensatt befolkning, med mange landbakgrunner. Det er derfor vanskelig å få til en felles frivillighetskultur: «Det hadde vært bra om flere foreldre kunne påta seg småoppgaver, som å sørge for frukt, suppe eller annet ved arrangementer, kjøre til fotballkamper og annet. Det ville også vært bra for å bygge nettverk og bli kjent med flere».

I Linderud IL prøver de å dele inn oppgavene i mindre oppgaver slik at det ikke blir så krevende å være frivillig. Også der sliter de med å få med innvandrerbefolkningen, men setter sin lit til ungdomsgenerasjonen, som vet hva som kreves av innsats for å få oppgaver gjort, noe som kan motivere dem til å bli frivillig.

Informanten fra Stovner Tamil Sports Club sier at de må mase en del for å få folk til å engasjere seg. De fleste tilbudene i klubben koster lite, samtidig som klubben betaler mye for leie av haller, derfor bør folk stille opp som frivillige. Det bidrar også til tilhørighet, ble det understreket. Oppgavene fordeles gjerne etter interesser og kompetanse.

Furuset IF ønsker at foreldre engasjerte seg mer i frakt av utstyr og annet arbeid i klubbene: «Hovedtyngden av frivillige er hyperdedikerte, men det kommer nye til». Det understrekes også av Furuset IF at mange i minoritetsbefolkningen ikke har erfaring med frivillig arbeid.

Samarbeid med bydelen

De fleste er fornøyd med kontakten med bydelen, men har også noen ønsker og kritiske innspill. Det er viktig at de opplever at bydelen bryr seg om det de holder på med, er tett på aktiviteter og lette å komme i kontakt med. Økonomisk støtte er også viktig.

Leder av Haugerud IF beskrev samarbeidet med bydelen som veldig godt og er kjempefornøyd med bydelen (Alna). Bydelen er opptatt av det de driver med og av frivillighet, understreket idrettslederen.

Linderud IL samarbeider også godt med bydelen, blant annet i idrettsforumet, der bydelen er representert.

Furuset IF har partnerskap med Bydel Alna om Regnbuen. Regnbuen drives av Furuset IF med økonomisk og faglig støtte fra Bydel Alna, og retter seg mot arbeidstakere/brukere med

psykiske lidelser eller annen funksjonshemming⁸. Kontakt og samarbeid med lag og klubber utenfor egen bydel

Haugerud IF samarbeider med idrettsklubber utenfor bydelen: «Vi konkurrerer ikke, «stjeler ikke» ungdom fra andre klubber». Det handler om erfaringsutveksling og å lære av andre (her ble Alnaskolen fremhevet). Haugerud IF har samarbeid med alle klubber langs linje 2 (Trosterud, Furuset, Lindeberg, Haugenstua, Tveita, samt Teisen). Det dreier seg om felles trenerkurs, samarbeid om vinterdrift av kunstgressbaner (brøyting) og annet. Det er viktig at banene er helårsåpne for å holde på ungdommen.

De ulike idrettslagene i bydelen møtes noen ganger i året for å diskutere saker av felles interesse, og er flinke til å bidra når det trengs med baner, låne utstyr av hverandre og annet (Linderud IL).

Kontakt med foreldrene

Flere av idrettslederne ønsker mer kontakt med foreldrene (jf. ønske om flere frivillige). Det er en generell problematikk, men det ønskes spesielt at innvandrerforeldre engasjerer seg mer i barnas aktiviteter. Stovner Tamil Sport Club synes det er en utfordring å få med familier til å delta (gjelder både egen deltakelse i aktiviteter og oppfølging av barn). De er ofte travle, men det er viktig at de blir kjent med andre og at de støtter opp om aktivitetene.

Hvor trykker skoen og ønsker

Bedre økonomi til å ha helårsbaner (snørydding) og flere kunstgressbaner er blant det som flere ønsker seg. Furuset Parkour vil gjerne ha midler til to organiserte tilbud i uka, ha en åpen dag og få til styrketrening og kampsport for folk over 20 (med egne styrketreningstilbud til jenter). Det er også et ønske å få flere jenter som trenere i parkour for slik å få flere jenter til å delta. Nå er det overvekt av gutter.

«Skotrykking» er alltid økonomi» (Furuset IF).

De ønsker seg en partnerskapsordning slik at de kom inn på ordinære budsjetter og slapp nye runder hvert år. Da kunne de spart mye tid på «styrelde» og søknads- og papirarbeid.

Romsås Idrettskrets trenger mer penger, blant annet til å rehabilitere klubbhuset og til kunstgressbanene, helst med undervarme.

Stovner Tamil Sports Club ønsker mer støtte fra bydelen, og spesielt ønsker de seg et eget lokale. Da ville de hatt et samlingssted som medlemmer kunne oppsøke. Så langt har det ikke vært prioritert av bydelen. Nå foregår alle møter i hjemmene og alt materiale lagres der. De fleste andre klubber har egne lokaler.

«Målet er å få et bra sted sentralt på Stovner, et sted som er vårt. Å leie blir for dyrt. Vi får mye skryt av det vi driver med, det er fint men ikke nok».

Omdømmebygging

Flere peker på at Groruddalen har et ufortjent dårlig rykte. Det er spesielt idrettsledere på Furuset som trekker fram dette. Det foregår mye bra på Furuset, men bare det negative kommer fram i mediene, ble det påpekt. Gode nyheter er ingen nyhet. Lederen for Furuset Parkour håpet at det de driver med, og mye annet bra som foregår på Furuset, kan bidra til å bedre Furusets omdømme. Selv hadde han fulgt utviklingen fra han flyttet dit som 13-åring, og det var mye kriminalitet, til i dag hvor det er «150 prosent bedre».

⁸ Dette er personer som ikke er i stand til å konkurrere på det vanlige arbeidsmarkedet, men som kan utføre arbeid som vask og renhold, postombæring og annet. Tiltaket er en viktig brikke rundt organisering og tilrettelegging av idretts- og kulturaktiviteter for Bydel Alna og Bydel Stovners aktivitetsskoler.

Mange deltakere kommer fra andre deler av Oslo og omegn. Lederen håper de ser hvor fint det er på Furuset og at de kan snakke positivt om stedet.

4.1 Furuset IF/Alnaskolen for unge ledere

Intervju med koordinator

Koordinatoren er heltidsansatt i Alnaskolen.

Alnaskolen for unge ledere ble etablert i 2008 og er et ettermiddagskurs for ungdom mellom 15 og 25 år (flest i gruppa 17-18). De har også et juniortilbud til 10-klassinger. Alnaskolen har hatt over 240 deltakere i grunnkurset siden 2008. Når de har fullført, får de diplom som viser at de har gjennomført Alnaskolen. Alnaskolen drives av Furuset IF og får støtte fra blant annet Idrettsforbundet og Bydel Alna, først med midler fra områdeløft Furuset i Groruddalssatsingen, men er nå en årlig avsetning i bydelens ordinære budsjett. Alnaskolen er blitt en av Norges største utviklere av ung ledelse innen idrett, samfunnsliv og organisasjonsliv, med en målsetting om at de som har gjennomgått skolen kan påta seg verv og/eller være aktivitetsledere i lag og organisasjoner. De utdanner morgendagens ledere, ble det understreket.

Deltakerne får kunnskaper som kan benyttes i nærmiljøet eller på andre måter komme til nytte, som konflikthåndtering, frivillig arbeid, ungt entreprenørskap, trening og aktivitetsarbeid, planlegging og gjennomføring av arrangementer. Det er også egne grupper som diskuterer temaer som tvangsekteskap, æreskodekser og menneskerettigheter. På Alnaskolen skal det være trygt å ta opp vanskelige temaer. Gjennom Alnaskolen blir deltakerne involvert i framtidens Alnaskole, som hel- eller deltidsansatte, og skolen skal være en viktig faktor i positiv omdømmebygging i Bydel Alna.

Det er stor pågang til skolen, og flere som ønsker å delta enn skolen har kapasitet til å ta imot, men de prøver å få inn de fleste etter hvert. Det er også stor interesse fra andre deler av Groruddalen og fra andre deler av byen for å delta på Alnaskolen, men de ønsker i hovedsak at det skal være et tilbud til ungdom i bydelen. Når det skal utvikles nye ledere starter de med teambygging, slik at de blir kjent med hverandre.

De fleste som rekrutteres til Alnaskolen har minoritetsbakgrunn, noe som avspeiler befolkningssammensetningen i bydelen. Det er viktig å utvikle positive rollemodeller for ungdom i bydelen og få ungdom til å engasjere seg, ble det understreket. De unge lederne kjenner ungdommen i nærmiljøet, og de når lettere enn voksne fram til dem som ikke har noe å holde på med (eller er i fare for å dras mot dårlige miljøer). De har gensere med logoen både til Furuset IF og Alnaskolen og er dermed synlige i nærmiljøet.

Alnaskolen har fått stor oppmerksomhet fra hele landet, og mange ønsker å overføre modellen til sine steder. Da er det viktig å ta utgangspunkt i lokale forhold; det er ikke samme utfordringer på Hønefoss som på Furuset, ble det understreket. Tøyen sportsklubb har etablert Tøyenakademiet, og både dette tilbudet, og Holmliainitiativet, er inspirert av Alnaskolen. De blir også kontaktet av Utekontakter og andre lag & foreninger. NIF er også opptatt av det Alnaskolen får til.

De får mye ros fra offentlige myndigheter, de ser at de gjør en god jobb. De har hatt mulighet til ekstra aktiviteter i sommer (2018) gjennom å motta en del av potten fra byrådets ekstrabevilgning på 40 millioner til innsats mot utsatte ungdomsmiljøer. Ellers mottar de kommunal og statlig støtte, samt at de søker midler fra diverse stiftelser. De har en stabil økonomi og et nettverk de kan benytte, men bruker likevel mye tid på å lete opp finansieringskilder.

Alnaskolen samarbeider tett med bydelen, og befinner seg også på samme sted. De bidrar med søknadsskriving og annet. Viste også til Regnbuen arbeids- og aktivitetsplasser, arbeidstrening for innvandrerkvinner og åpen barnehage.

4.2 Furuset Parkour

Intervju med leder og instruktør

Leder/instruktør har gjennomført Alnaskolen som han mener er en bra skole for å bli ledere i idrett eller drive med helt andre ting. Der er de i gode hender og lærer å bli sett og verdsatt. Selv anslo han at han hadde trent ca. 1000 i parkour. På gode dager er det 20- 30 som dukker opp, på dårlige dager er det 15-20 barn og ungdom.

Det kreves ingen ferdigheter på forhånd, bare at de har lyst til å prøve nye ting og har på seg treningstøy. Etter hvert kan de ta ulike volter, slå salto over gjerder og annet. Det er også en bra måte å overkomme frykt på, og det er bra for koordinering, balanse og disiplin, som kan komme godt med i livet generelt, som det ble understreket.

Leder/instruktør får betalt av Oslo Allidrett de timene han er instruktør og leder. Det ville selvsagt vært fint med enda mer støtte for å få til flere aktiviteter, også for voksne, understreket han.

Furuset Parkour. Fotograf: Geir Heierstad

5 Kunst og kulturaktiviteter

Det er ganske ulike typer kulturaktiviteter vi har sett nærmere på; alt fra Nysirkus Bjerke til symfoniorkestre, Trosterudvillaen og Stovner Rockefabrikk, for å nevne noen. Velforeninger, idrettslag beboerforeninger har også kulturaktiviteter på flere arrangementer så det er altså ikke vanntette skott mellom ulike aktiviteter eller kategoriseringen av dem.

5.1 Stovner Rockefabrikk

Intervju med daglig leder

Rockefabrikken har eksistert siden 1992. De har 12 ansatte. Den er et kommunalt eid byomfattende tilbud til ungdom i alderen 14-20 år. De fleste som bruker klubben kommer fra egen bydel. Tidligere var de alene om å være et musikkhus, etter hvert har det kommet flere til. Det er over 200 unge musikere som bruker huset ukentlig.

Aktiviteter og brukere

Rockefabrikken tilrettelegger for utøvelse av populærmusikk og beslektede uttrykksformer gjennom undervisning. De har bandrom, lydstudio, konsertsal, teatersal og øvingsrom. I tillegg til bandøving, holdes det gruppe- og enkeltvis undervisning i gitar, tromme, sang, bass og musikkproduksjon. På dagtid fylles lokalene med praktisk rettet musikkundervisning for skoleelever, individuelt og i grupper. Elever fra Vestli og Rommen er innom i eller etter skoletid, som publikum eller som brukere av tilbudet. I løpet av et skoleår arrangeres det til sammen 10 klubbkonserter, med til sammen ca. 1000 besøkende. Rockefabrikken huser også musikere fra den profesjonelle musikkbransjen. Det er en «hard kjerne» av brukere, 11-12 åringer og noen 16-17 åringer, andre kommer innom på spesielle arrangementer. Alt er gratis. Rockefabrikken finansieres av flere, som Bufdir (fattigdomsmidler). Daglig leder understreket viktigheten av at ting skjer på ungdommenes premisser, dvs. at det er en dialog mellom ungdom og ansatte om hva de ønsker og annet. Ikke alle har en sosial arena, da er det viktig å «dra opp» dem som ikke har det, understreket daglig leder.

Forebygging

Rockefabrikken skal være et rus- og voldsforebyggende tiltak, med musikk som bærende element. Den skal være et frirom for ungdom som kanskje sliter med mestringsfølelse, bor trangt eller av andre grunner trenger aktiviteter utenfor hjemmet.

Barnevernet snakker varmt om Rockefabrikken, og mener den kan løfte noen ut av problemer hjemme eller i fritiden, ifølge informanten. De er opptatt av å fange opp dem som evt. er i ferd med å komme ut på skråplanet. Det betyr å være tett på alle, jobbe en-til en, og lære dem folkeskikk.

Mestringsfølelse

På Rockefabrikken kan brukere opptre for hverandre, og ungdom som kanskje har mindreverdighetsfølelse og ikke tilhører noen klikker, kan hevde seg her. De er ofte sine egne verste kritikere og tror ikke de kan noe eller er gode nok «*Vi merker når de hevder seg. De usynlige blir synlige og stolte*». Informanten forteller at ungdommen tar store steg fra uke til uke, og rollene de har i andre sammenhenger, viskes ut. De lærer å by på seg selv. Fabrikken bidrar til et tidlig møte mellom profesjonelle utøvere og amatører.

«*Vi lever høyt på de små seirene og de gode historiene*». Elevene er gode til å skryte av hverandre, og en grunnregel er at de ikke skal nedsnakke hverandre. To-tre ganger i uka får de et gratis varmt måltid. Da spiser de sammen og lærer sosiale ferdigheter.

Målet for Rockefabrikken er å lage bra folk av deltakerne, der frukten av arbeidet høstes om 6-7 år (altså når de ser at det går bra med ungdommen).

Frivillige

Rockefabrikken skaper frivillige, dvs. at ungdom læres opp til å bli frivillige. Det er vanskelig å få med voksne, men de gjør en bakgrunnssjekk på aktuelle frivillige og alle må ha vandelsattest. De samarbeider med fritidsklubber og har dugnader ved kulturmønstring.

5.2 Rommen kultursenter

Intervju med daglig leder

Rommen kulturscene har konsertsal, dansesal, 6 øvingsrom, studio og et større musikkrom.

Kulturscenen får driftsstøtte fra Bydel Stovner, husleie dekkes av utdanningsetaten, og de har inntekter fra arrangementer (arrangementer i egen regi er gratis). I tillegg drifter bydelen kultursalen på Nedre Fossum gård, som leies av Omsorgsbygg for ca. 900 000 i året.

De har 1,5 stillinger. Bemanningen oppleves som sårbar. Vi viser ellers til årsrapport for detaljert regnskap.

Brukes av mange

Det anslås at 27 prosent av Stovners befolkning benytter seg av tilbud på Rommen scene (ifølge Opinions brukerundersøkelse høsten 2017). De har en moderne scene, med de tekniske fasilitetene som trengs for å arrangere konserter og annet. Salen tar om lag 300 besøkende. Den er det eneste i sitt slag i Groruddalen, og som også er mangelvare i andre deler av byen. Derfor leies den ut til ulike typer arrangementer. I 2017 var det 108 forestillinger.

De har av og til innleide folk til teknisk drift og unge som lærer dette. For mange er det steget til jobb utenfor. Dansesalen på Rommen ble i 2017 lånt ut til indiske, tamilske og iranske kulturgrupper i tillegg til to sportsklubber og AKS på Rommen skole. Tamiler fremheves som spesielt aktive med kultur basert på egne, etniske tradisjoner. Siden kulturscenen er på Rommen skole, benyttes også lokaler til kulturelle skoleaktiviteter. De rundt 700 elevene på skolen er en del av målgruppene. Daglig leder betegner kulturscenen som en høykvalitets smeltedigel.

Det er også mange aktiviteter på Nedre Fossum gård, der den viktigste aktiviteten er dans. Stovner somalisk ungdomsklubb holder også til der.

Kulturscenen tilbyr kulturarrangementer for ulike målgrupper (knyttet til alder og interesser). Det betyr at de har alt fra Odd Nordstoga og Get back to the 60s, der målgruppene er godt voksne (60+), til hip hop, magedans, Bollywood, kinesisk viftedans og babydans (0-2 år), for å nevne noen aktiviteter. Siden de har proff scene og teknikk, er det ikke vanskelig å få artister dit, ble det understreket. Kulturscenen har et godt klanganlegg (salen har elektronisk system for variabel akustikk), noe som betyr at kor og korps har konserter der.

Desikultur, den felles sør-asiatiske kulturen i Sri Lanka, India, Pakistan og Bangladesh, preger kulturlivet på Rommen scene. I 2017 var det 20 arrangementer med utspring i frivillige organisasjoner og i tillegg mange bidrag på arrangementer som Dansens dager og Tilt, som er en koreografikonkurranse.

Ifølge en spørreundersøkelse (Opinion 2018) har omtrent hver fjerde innbygger i Bydel Stovner benyttet Rommen scene siste året.⁹ Samme undersøkelse viser at innbyggerne er positivt innstilt til Rommen scene. Selv om undersøkelsen viste at det overordnede inntrykket av Rommen scene var positivt, oppleves den tidvis som mindre relevant for noen av innbyggerne: «*Borte på Rommen scene er det jo veldig mye for innvandrere, men på Odd Nordstoga er det jo ingen innvandrere, så det er veldig sånn delt*» (mann 79, norsk bakgrunn).

⁹ Kulturundersøkelse i Bydel Stovner. Opinion: rapport mai 2018

En jente på 15 uttalte i samme undersøkelse: «Det er bra at vi har Rommen scene. Ellers hadde det ikke vært så sykt bra arrangementer».

Kulturscenens visjon er at «alle veier fører til Rommen».

Sosial arena

Målsettingen er at kulturscenen skal være en sosial arena for ulike grupper, noe daglig leder mente at de har lyktes med. Et eksempel er pakistansk og indisk musikktradisjon, som har mange fellestrekk. Selv om det på politisk plan (landene imellom) kan være motsetninger, møtes de gjennom felles kultur.

Utfordringer

De må snu seg fort rundt og det er mange oppgaver på få personer. Det er også mye papirarbeid i det kommunale byråkratiet som tar tid. Dersom de ikke får økt bemanning og driftsstøtten må aktivitetsnivået reduseres.

Informanten understreket at det skjer mye på Stovner; det er mange tilbud. Men noen stemmer snakker veldig høyt om problemene, og det skaper aggresjon.

Beats and Treats i Fossumparken 2018. Fotograf: Neha Håbu-Naveen

5.3 Nysirkus Bjerke

Intervju med avdelingsleder Fritid Bydel Bjerke

Nysirkus er et tilbud til barn og unge fra 4 til 20 år og som bor eller går på skole i Bydel Bjerke. Det er stor pågang og venteliste på tilbudene rettet mot de minste. Det ble opprettet i 2007 og holder til i kulturhuset på Veitvet. Tilbudet er gratis og finansieres av Bufdir.

Nysirkus betegnes som en møteplass hvor den sceniske og pedagogiske virksomheten går hånd i hånd med en miks av kunstnerisk virksomhet, kreativt kaos og sosialt engasjement. Det har elementer fra sirkus, dans, teater, lyd, lys og videoproduksjon.

Ingen terskel

På Nysirkus Bjerke tilpasses aktivitetene ulike aldersgrupper. De har danseaktiviteter for de minste, mens mer akrobatiske øvelser passer for ungdom. Fra 1. klasse kan de få sirkuskurs. Det er et lavterskeltilbud, det vil si det er ingen terskel i det hele tatt; det kreves ingen forhåndskunnskaper. Det er flest deltakere på juniortilbud, dvs. for dem som går på 7. klassetrinn, men også mange på 5.-7. klassetrinn.

Det er 6-700 barn og unge som deltar på faste ukentlige på kurs. Nysirkus har instruktører innen musikk, luftakrobatikk, sjonglering og annet.

Noen barn har ulike typer utfordringer, knyttet til levekårsutfordringer eller annet. Derfor er lederne og instruktørene på Nysirkus er tett på deltakerne og fanger opp om noen sliter. De har kontakt med ungdomsteamet i NAV og barneverntjenesten når det trengs.

Instruktørene

Noen av instruktørene har tidligere deltatt på Nysirkus, reist ut og utviklet ferdigheter ytterligere, og kommer tilbake som instruktører. Instruktørene får også opplæring i barne- og ungdomsarbeid, de har barnevernskompetanse som kan hentes inn ved behov. Instruktørene får betalt.

Kontakt med foreldrene

Kontakten med foreldrene er bra. Mange følger barna og oppholder seg på kaféen på kulturhuset mens barna holder på med sirkusaktivitetene, og der knytter de kontakt med andre foreldre.

Informanten mente imidlertid at de har enda mer å gå på med hensyn til foreldreinvolvering.

Mestringsfølelse

Nysirkus appellerer til mange, for eksempel dem som ikke er interessert i sport. Her får de mestringsfølelse, som betyr mye for dem; de lærer ting de ikke kunne fra før og får tro på seg selv. Det betyr også noe med anerkjennelse utad. De har for eksempel optrådt i Operaen i Bjørvika. En av gavene fra kronprinsparet til kongens 80 års dag var Nysirkus, som kom til slottet, og var en overraskelse for kongen.

Utfordringer, ønsker og påpekninger

Utfordringer er lokalene, der det bokstavelig talt er for lav takhøyde for sirkusaktiviteter. Et ønske er å ha et byomfattende tilbud i mer egnede lokaler. Kloden på Økern er under oppføring, som ville egnet seg, men de vet ikke om det blir aktuelt. «*Vi lager gull av gråstein og gjør det beste ut av det*», med henvisning til lokalene.

Hva kan andre lære av Nysirkus?

Det er viktig å jobbe systematisk og være hands on hele tiden.

Motivasjon

«Vi er heldige som kan bidra til å gi barn og unge en positiv oppvekst og gode nærmiljøer».

5.4 Verdenshuset Haugenstua

Intervju med fagkonsulent barn og unge

Verdenshuset Haugenstua er et flerbrukshus som drives av Bydel Stovner. De har 3 faste stillinger og 1 50 prosents stilling.

Ifølge tidsbruksundersøkelse brukes huset 2878 timer i løpet av en sesong (2. januar til 1. juni), og 15, 8 timer pr. døgn. Aktivitetene foregår sju dager i uka.

I tillegg til aktiviteter i regi av bydelen, tilrettelegges det for at frivillige organisasjoner kan drive aktiviteter for barn og unge. Ungdommene kommer fra Romsås, Furuset og Stovner.

Aktiviteter

På Verdenshuset er det tilbud som juniorklubb, ungdomsklubb, bokseklubb, dansekurs, rapping, ulike typer dans (for eksempel hip hop, break, indisk), jentegruppe, yoga, tegneverksted og kokkekurs. Stovner somaliske ungdomsklubb, Afghansk kulturforening, Norsk-kinesisk kvinneforening og Oslo Nord Taekwondo er blant brukerne av Verdenshuset. I tillegg til dansesaler har de også et musikkrom samt tilbud til voksne/eldre i regi av Friskliv, der en treningssal med apparater benyttes. Lokalene leies ut til frivillige lag og foreninger som driver med aktiviteter for lokalbefolkningen i Bydel Stovner.

Sosial arena og nærmiljøtiltak

Verdenshuset er en sosial arena for mange, og aktiviteter som Torgfesten (sist avholdt i juni 2018) er et positivt bidrag i nærmiljøet. Det som foregår på Verdenshuset gjennom hele året er viktig nærmiljøtiltak for mange. Det er «*fargerike aktiviteter og forebyggende arbeid*», som informantene beskrev det.

Frivillige er viktige for Verdenshuset og de fleste kommer fra nærområdet.

5.5 Haugerud strykeorkester

Intervju med fiolinlærer i orkesteret og musikk lærer på Trosterud skole

Orkesteret ble stiftet i januar 2017 og har 46 elever. De fire lærerne har alle høyskoleutdanning i musikk. De fleste medlemmene i orkesteret kommer fra Trosterud skole og noen går på skolene på Jeriko, Lindeberg, Tveita og Lutvann. Rekrutteringen de siste åra har skjedd gjennom fiolinundervisningen på AKS. I dag står det én på venteliste til orkesteret. Det legges opp til å rekruttere blant de nye førsteklasingene. Orkesteret spiller konserter på Lindeberg, Furuset og på kulturstasjonen på Grønland; i alt 25 konserter i fjor med smått og stort.

Deltakerne

Barna i orkesteret speiler befolkningssammensetningen i området. Foreldrene har bakgrunn fra mange land, i tillegg til Norge; Eritrea, Sierra Leone, Kurdistan, Polen, Serbia, Kina. Foreldrene er alt fra akademikere til renholdere: «*Jeg tror at de vi ikke fanger opp, er de med flest unger og lavest inntekt.*»

«Det er verd å merke seg at det bare er to strykeorkestre i hele Groruddalen, og at dette ikke er dekket opp av et mylder av korps.»

Finansiering

Prisene holdes nede, og er på 800 kroner i halvåret. Dette skyldes at bydelen og Kulturretaten har gått sammen om en avtale, der områdeløftpenger går til å understøtte orkesteret. Støtten dekker åtte timer gratis undervisning i uka i tre år (i tillegg får et kunstprosjekt på Trosterud skole to timer i uka dekket). Sånn er tilbudet blitt mye mer tilgjengelig enn det øvrige kulturskole- tilbudet. Gjennomsnittsprisen for strykeorkestre i Oslo er 3500 kroner i halvåret. «*Vi har elever som får halv pris, og noen som ikke betaler. Vet ikke helt hvorfor foreldrene ikke betaler, om det er rot, dårlig råd eller unnluring. Nytt denne høsten er at Bydel Alna har en ordning der vi, på vegne av foreldrene, kan søke om støtte til å dekke kontingenten. Fire familier får denne støtten.*»

Haugerud Strykeorkester får i tillegg støtte fra Sparebankstiftelsen, OBOS, UNOF, frifondmidler og har fått en engangsstøtte fra Kulturskolerådet og fra Lions.

Orkesteret er nå i en situasjon hvor det går 50-60 000 i underskudd hvis det ikke får ekstraordinær støtte. Dette skoleåret har de fått penger fra Arenaer for tilhørighet, et nytt

prosjekt fra Sparebankstiftelsen, slik at økonomien for skoleåret 2018-19 er grei. For å knipe inn på økonomien blir konserter lagt til den dagen de likevel skulle hatt øvelse. «*Utfordringen er at det koster å gi et godt tilbud, og de pengene har ikke alle foreldrene. En av tre i Alna kommer fra lavinntektsfamilier. En av fem bor med mindre enn ett rom per husstandsmedlem. – Jeg får ikke øve hjemme, som en unge sa det. – For bestemor synes det bråker.*»

«Differensiering av priser er neppe noen god idé. De med veldig dårlig råd, skjønner gjerne så dårlig norsk at de ikke vil kunne benytte tilbudet om redusert pris.»

«Noe av problemet er at OKU [Oslo Kulturskole] virker fornøyd med å holde budsjettene og kunne vie til at de har lange ventelister, men det er bare fordi ingen spør om hvor tilbudene ligger i byen».

Oppfølging

Det kreves en del oppfølging, for eksempel når en elev over tid ikke møter på øving. Da sjekker fiolinlæreren når foreldrene henter på AKS, og sørger for å være der da: «*Vi kan ikke satse å at foreldrene leser ting på nettet. Men sms funker og fjes-til-fjes*». Litt reiseavstand for dem som ikke går på Trosterud skole kan være et problem og da sender lærerne sms og sier at de møter barnet på bussholdeplassen og følger det dit etterpå.

Frivillige

Foreldrene er entusiastiske og stiller opp ved dugnader, særlig praktiske oppgaver som matlaging og rigging ved konserter og seminarer, og er også med på T-banen når de reiser for å ha konsert andre steder. Men det er et problem å få foreldre til å ta på seg styreverv. Styret stiller med økonomi, sender søknader og organiserer dugnader: «*Men også vi som jobber i orkesteret, gjør mye som ikke er betalt. Hadde ikke gått om vi ikke bodde på Haugerud. Vi er midt mellom frivillige og profesjonelle. Men vi er ikke under bydelens frivillighetsmidler. Vi måtte jobbe hardt for de pengene til de ni fiolinene i 2016. Det var frivillighetsmidler (20 000 kroner) som gjorde det mulig*».

Lykkes med

De lykkes med mye av kommunikasjonen med foreldrene fordi to av de tre lærerne bor i delbydelen og treffer ungene og foreldrene og andre kjente av dem i ulike settinger.

Samarbeid med bydelen

Haugerud strykeorkester samarbeider med Oslo Kulturskole. De har satser fastsatt av bystyret. I tillegg selger de undervisning til kor, korps og orkestre. Det er ordningen strykeorkesteret går under. Ved siden av at noen områdeløftmidler brukes, fikk de støtte fra bydelen til å kjøpe ni fioliner til AKS der de tilbyr gratis fiolinundervisning. Det er gjerne 20 søkere til dette tilbudet. Dette bidrar til å skape interesse for strykeorkesteret.

Hvor skoen trykker

«Jeg så gjerne så gjerne at kommunen tok et mer aktivt ansvar for kulturskolen: Men mye har skjedd på kort tid. Jeg sikter da til avtalen mellom Kulturetaten og bydelen. Bydelene pleier jo ikke å ha noe med OKU å gjøre siden den er på kommunalt nivå, men her har de strukket seg langt. De har jo ikke fått penger fra kommunen til å gi det kommunale tilbudet, men har tatt av eget, stramt budsjett.»

Et problem er at orkesteret ikke har noe lokale som er stort nok. Når de har konsert små de stå foran scenen. «Kirken er et alternativ, men jeg er usikker på hvor godt hjemme alle vil føle seg der».

Vi har ikke noe samarbeid med korpset (på Lindeberg), men har tenkt på det som en god ide.

5.6 Grorud Ungdomskorps

Intervju med leder

Grorud Ungdomskorps (GU) har stort sett medlemmer fra Bydel Grorud og rekrutterer fra hele bydelen. GU har om 30 medlemmer per i dag.

Lederen har hatt vervet siden 2000 med fire års avbrekk. GU er et voksenkorps. Det eldste medlemmet er over 80 år, den yngste i 20-åra. Korpset er ett av de eldste i dalen, stiftet i 1930. Det andre voksenkorpset i dalen er Romsås Janitsjar. De to korpsetene har ulik profil: «Vi må jobbe sånn, finne nisjer». Romsås har yngre medlemmer og spiller mer funk og lignende mens GU satser på showkonserter, som de har én av i året. Der spilles det revy/kabaret, der korpsmedlemmer kan prøve seg på skuespill, film, sang og dans ved siden av spillingen. Alle typer konserter har stort sett venner og familie som publikum, men korpset spiller på Ammerudhjemmet og ved ulike åpninger og tilstelninger i bydelens regi. Dette gjøres gratis, men blir regnet som en god måte å markedsføre seg på.

GU prøver nå å jobbe på nye måter, mer prosjektbasert og med mer involvering av medlemmene i ulike komiteer (eksempelvis for markedsføring) blant annet for å sikre etterveksten av ledere.

Rekruttering

Rekrutteringen av musikanter foregår ved at det tilbys kurs for folk som har spilt før eller som har lyst til å begynne. Dette er særlig populært blant voksne damer i 50-åra. Om lag halvparten av de nye medlemmene er rekruttert gjennom disse kursene. «Dessverre rekrutterer vi ikke fra innvandrerbefolkningen. Norges musikkorpsforbund oppfordrer, og flere inviterer blant andre inn det flerkulturelle, som for eksempel afrikanske dansere og spiller rytmemusikk. Det er kjempekult».

Økonomi

GU lever av kontingenter og frivillig innsats. De er med i Norsk Musikkorpsforbund, som har gode forsikringsordninger. Når kontingenten dit er betalt, sitter GU igjen med kroner i minus. Ellers er det litt inntekter av småoppdrag, men bare rundt 2000 kroner per gang. Prisen varierer per oppdrag. Juletreffestoppdrag tar de mer enn 2000 kroner for. Ellers baseres inntektene på dugnadsarbeid som kafédrift på Nordre Lindeberg gård hver 3 søndag og kontingent.

Det understrekes at det er dyrt å holde konsert. Det koster for eksempel 5000 kroner å spille i Grorud kirke og 3000 kroner for generalprøven. Skal det være inngangspenger til konserten, er lokallega høyere. De årlige show-konsertene holdes på Rommen Scene. Det koster totalt sett 30-40 000 kroner.

Ønsker

«Vi trenger konsertlokale i Groruddalen. Det er et kjempeproblem».

«Grorud samfunnshus egner seg ikke for konserter. Rommen scene er teknisk tipp-topp, men ligger uveisomt til, i praksis bilbasert og folk vet ikke hvor den er. Den ligger «øverst oppe og innerst inne, og man må inni en skole». Folk vet ikke hvor

det er. Dessuten ligger den i Stovner bydel. Vi får ikke frivilligmidler fra Bydel Grorud til aktiviteter som foregår i en annen bydel. Vi trenger flerbrukshall eller noe lignende Lørenskog kulturhus.»

«Vi kunne trengt et treffsted mellom oss ledere i frivillige lag og bydelen, der vi snakket sammen over litt kaffe og kjeks. Vi trenger å bli bedre kjent».

«Vi kunne ønske en bedre dialog med bydelen ved tildeling av midler. Vi kjenner på et behov for at de kjenner oss bedre. En type bydelsmøte mellom organisasjonene der man kan få presentere seg hadde vært et tiltak for dette kanskje? Der kan man vise fram ressurser og samtidig kan bydelen få kjennskap til hvordan benytte oss mer osv.»

5.7 Grorudskolenes strykeorkester (GSSO)

Intervju med styreleder

Orkesteret er 60 år, og har 80 medlemmer. Det er et barneorkester med 15 medlemmer, hvorav åtte i hovedorkesteret. Resten venter på å bli gode nok. De var ti medlemmer for tre år siden. GSSO har tilhold på Nordtvet skole og er en sammenslåing av orkestrene på Nordtvet og Ammerud skoler, som slet med rekruttering på 90- tallet. Orkesteret henvender seg til alle skolebarn/ungdom i Bydel Grorud og har gjennom årene hatt medlemmer fra alle skolene, samt enkelte medlemmer fra andre bydeler. Arenaene er kirkene, biblioteket og Ammerudhjemmet. Rekrutteringen skjer hovedsakelig ved spillearrangementer og gjennom folk man kjenner.

Lederen har hatt vervet i tre år og peker på at det har dreid seg mye om opprydningsarbeid og det organisatoriske: «*Vi har potensiale for å få mer trøkk på det kreative. Styret er stabilt nå, men for få år siden var det tvil om man kunne stable et styre på beina og dermed måtte legge ned.*»

Deltakerne

Barna i orkesteret og foreldrene deres har ulik landbakgrunn, blant annet lankesisk, afghansk, polsk, svensk-marokkansk og spansk- indisk.

Økonomi

GSSO er medlem i UNOF, De unges orkesterforbund. Det er snakk om å komme inn under Oslo Kulturskole. Det har skjedd med et tilsvarende orkester, Haugerud Strykeorkester, som på den måten kan operere med en lavere kontingent.

Orkesteret sliter med dårlig råd. De drar ikke på turer. Inntil for noen år siden kom det bingomidler, men det ble avvirket.

Egenkapitalen var da noen hundre tusen. Den er nesten spist opp. Inntektene er nesten bare fra kontingenten, og den er satt opp. Det betales 2500 kroner to ganger i året, pluss instrumentleie på 500 kroner per år. Kontingentinnbetaling er viktig ettersom eventuelle ikke-betalende medlemmer koster mer enn bare bortfallet av kontingentinntekten ettersom støtten GSSO får, baseres på medlemstall.

GSSO har ikke noe samarbeid med private sponsorer: «*Vi er ikke så synlige, så det er ikke så attraktivt å støtte oss*». Orkesteret har fått eget vippskonto som gjør det enklere for publikum ved opptredener å sette over støttemidler. Det anses likevel som mer å hente på å få folk til å

betale kontingent. Foreldre som er musikere spiller, og gir pengene til orkesteret. Et eksempel på andre inntekter er da orkesteret solgte gatemat for 13 000 kroner på Opplevelsesdag for klassisk musikk.

Samarbeid

GSSO har et årlig fellesseminar med Høybråten og Tonsenhagen skoleorkestre. Mye bra innsats fra foreldrene i den anledning. Men også de sliter økonomisk, og organiseringen av fellesseminaret dreier seg derfor mye om fordelingsnøkkelen. De tre orkestrene deler mange av de samme instruktørene.

Ambisjoner og ønsker

GSSO har søkt om – og fått – midler fra Oslo Musikkråd og bydelen til bydelsturné for å komme mer ut og ikke bare spille for foreldrene. Et problem her er at disse midlene bare går til selve prosjektet, og ikke til drift.

Orkesteret bruker Ammerud skoles musikkorps som rollemodell. De har hatt god drift over lang tid, de er gode til å rekruttere foreldre til styre og stell og har høy kontinuitet.

De siste årene har GSSO vært i kontakt med bydelsutvalget om flerbrukshall på Grorud. Bydelen har et areal til kulturformål som de ville ha innspill til bruken av. For strykeorkesteret er det ok klanglig med klasserom på Nordtvet, men verre med lagerforholdene. De må ha lageret et annet sted. Et felles bygg der de kunne øve og ha skreddersydde lagre, delt med andre, hadde vært bra. Ulempen med et kulturhus er at mye av aktivitetene på kveldstid på de lokale skolene ville forsvinne og uønsket aktivitet (narko og vold) vil kunne oppstå rundt skolene, noe man har sett eksempler på.

5.8 Linderudkoret

Intervju med leder

Linderudkoret er et foreldredrevet barnekor, og ble etablert i 1975. Nåværende leder tok over for to år siden. Forgjengeren hadde vært leder i tolv år, og det var vanskelig å få noen til å overta ledervervet. Hun hadde vært leder i ti år etter at egne barn sluttet i koret og gjorde en innsats som ga henne Bjerke bydels frivillighetspris.

Medlemmer

Koret har hatt over 100 medlemmer, men har også vært nede i fem. Nå har koret 20 medlemmer og vokser. Bare to av de nåværende medlemmene er gutter. De fleste går på Linderud skole, der også øvingene foregår. Barnas foreldre har bakgrunn fra de fleste verdenshjørner.

Det er mange positive bi-effekter av å være med i koret. Medlemmene utvider norskkunnskapene ved å bli kjent med noe annet enn dagligspråket og lærer nye ord. I tillegg lærer de å bruke kroppen og å stå på scenen: «Det er en vilter gjeng, men de leverer alltid når det gjelder. Det er en stor opplevelse for barna når de kommer i fjerde klasse og kan bli med i det store koret.»

Foreldreinvolvering

Lederens erfaring er at det ikke er så vanskelig å rekruttere frivillige:

«Det handler mye om hvordan vi framstiller det, hva som skal til for å bidra. Mange kvier seg fordi de mener de har for dårlige norskkunnskaper, men jeg forklarer at det ikke alltid er så viktig. Foreldre kan bidra ved konserter, ta med mat og være tilstede

ved øvinger når jeg ikke kan. Vi vil gjerne at dirigenten skal slippe å være eneste voksne på øvinger».

Samarbeid

Koret samarbeider med Ung i Kor og et voksenkor. Koret har en del oppdrag for bydelen. Slike oppdrag er lettere å få for Linderudkoret, muligens fordi lederen selv jobber i bydelen med ungdom og kan drive markedsføring: «- Hør, jeg har et lite kor. De kunne kanskje underholde?». To år på rad har koret nå optrådt på Bjerkebanen på Grunnlovsdagen. Koret pleier å synge julen inn med Jenny Jensen samt på Veitvet og på Linderud gård, det siste med et voksenkor.

Økonomi

Til tross for en del oppdrag for bydelen, har koret ikke hatt noe formalisert samarbeid med bydelen eller kommunen. Det søkes heller ikke om frivillighetsmidler. Alt er basert på kontingent og penger på bok. Det er planer om å søke om frivillighetsmidler, men da vil søknaden gå fra et annet styremedlem enn lederen siden hun jobber i bydelen. Den største utgiften koret har, er lønn til dirigenten. Øvingslokaler får de leie gratis av Linderud skole, og for konserten på Årvoll gård får de kinobilletter.

Pengene på bok minsker og det er behov for nye uniformer. Kontingenten er på 300 kroner per halvår. Det har vært snakket om å øke den, men det ble droppet ettersom det er et mål å ha med flest mulig. «*Det er sånn passe enkelt å kreve inn kontingenten.*»

Det er dirigenten som bestemmer repertoaret. Nåværende dirigent har hatt jobben i ett år og la om fra typisk norsk kormusikk, Prøysen og lignende, til en mer pop-kulturell profil. Barna får være med å velge: «*Det blir gjerne noe de har hørt og som lyder rundt dem til daglig. Det legges også opp til bevegelse til musikken.*»

Skoen trykker likevel noen steder: «*Det kan være vanskelig for mange å vite hvor de skal få informasjon fra. Bjerkebaneoppdraget hadde vi nok ikke fått om ikke jeg jobbet i bydelen og fikk vite om muligheten og tilbød oss.*»

5.9 Foreningen Trosterudvillaen

Intervju med leder

I 1901 ble Dr. Dedichens Privatasyl åpnet og Dr. Henrik Arnold Thaulow Dedichen flyttet inn i Trosterudvillaen med frue Antoinette Nyblin og deres tre barn. I 1966 ble asylet lagt ned, og kommunen kjøpte hele anlegget (bestående av flere bygninger). Etter ulike typer bruk, sto villaen tom i flere år og forfalt.

Villaen står på Byantikvarens gule liste. Dette medfører at alt vedlikehold må skje i samråd med Oslo kommune/Kulturetaten. Kulturetaten bekoster vedlikehold av villaen. De har et styre på fem og fire varamedlemmer, og en rekke grupper under styret, blant annet en stor arrangementsgruppe.

Foreningen har deltatt aktivt i arbeidet knyttet til områdeløft Trosterud/Haugerud og i samarbeidsrådet Trosterud/Haugerud som består av de fleste borettslag og foreninger i området. De har også samarbeid med Østre Aker og Haugerud menighet.

Foreningen ble etablert i 2006, og fikk en leieavtale med Oslo kommune, Kulturetaten som eier bygningen. De forlenget avtalen et år av gangen, etter hvert for to år, men forhandlingene har vært vanskelige og møysommelige og først 1. november 2017, 11 mnd. på overtid, fikk de ny kontrakt. Den varer fram til 31.12. 2021 med opsjon på nye 5 år (styrets årsberetning for 2017 og intervju).

Kulturetaten disponerer andre etasje, som er atelier for kunstnere. Atelierene fordeles til profesjonelle kunstnere gjennom et eget tildelingsutvalg, og er basert på åpen utlysning og søknad som Kulturetaten velger ut, mens foreningen leier første etasje og disponerer kjeller. Det er stadig flere yngre som er medlemmer av foreningen.

Sosial og kulturell møteplass

Målet for foreningen er å ta vare på bygningen, og være en sosial og kulturell møteplass for bydelens sammensatte befolkning. Det mener informanten de har lyktes med. Det er behov for slike lokaler i drabantbyen, ble det understreket. Det er stort fram møte på kulturkveldene, og ifølge lederen er det tydelig at stedets befolkning setter pris på arrangementene. De er veldig fornøyd med at nærmiljøet støtter opp om foreningens arbeid med Trosterudvillaen.

Forhold til bydelen

Informanten framholder at Trosterudvillaen har et godt forhold til Bydel Alna, som blant annet hjelper til med å fornye kontrakten samt at de gir støtte til arrangementer. Støtten var på 70.000 kroner i 2017, og uten den støtten hadde de ikke kunnet arrangere alle kulturkveldene, det være seg konserter eller foredrag.

Aktiviteter

Som det framkommer av årsberetningen, er det en mengde arrangementer i villaen. Den brukes til ulike formål, utover konserter og andre kunstneriske aktiviteter. For eksempel leier en tyrkisk venneforening villaen annenhver tirsdag til sosialt samvær. De er 8-10 kvinner, fra 40-60 år, og som har bodd i Trosterud- Haugerud-området i over 30 år. Kvinnene har bidratt til å etablere parsellhage på Trosterud. Det er også en pakistansk kvinnegruppe som benytter lokalene, og 8. mars er det arrangement i villaen.

Økonomi og medlemstall

Medlemmene er (i 2017) 25 bedrifter og borettslag, 41 familier og 211 enkeltmedlemmer. Den største medlemsgruppa kommer fra nærmiljøet, særlig i form av enkeltmedlemmer, velforeninger og borettslag. De fleste skolene rundt er medlemmer.

Enkeltmedlemmer betaler 300 kroner i året, for familiemedlemskap og foreninger og borettslag er det 500 kroner per år. Villaens drift er helt avhengig av denne kontingenten.

Inntekter kommer også fra utleie til konfirmasjoner, bryllup eller minnesamvær. I tillegg til støtten fra bydelen, får de økonomiske midler fra OBOS, Lions Club Oslo/Tveita-Vålerenga, borettslag og enkeltpersoner og de leier villaen på subsidierte vilkår fra Kulturetaten (93.999 kroner i 2017). Støtten fra bydelen er øremerket honorar til kunstnere på kulturkveldene og subsidiering av leie for foreningen. Støtten fra andre er satt i fond. Midler fra fondet er brukt til lyssetting av villaen, og i 2017 ble det innkjøpt et konsertpiano. Det kostet 60.000 kroner og ble finansiert ved hjelp av gaver gitt til fondet. Anerkjente pianister må ha et skikkelig instrument å spille på, ble det understreket. Foreningen er registrert i Frivillighetsregisteret i Brønnøysundregisteret, noe som betyr at de kan nyttiggjøre seg av Grasrotandelen.

Foreningen har en nettside med informasjon om foreningen, til leietakere og om arrangementer. Disse blir også annonsert i Akers Avis Groruddalen. Epost til medlemmene er også en informasjonskanal.

Frivillighet

Det går med mye dugnadsinnsats. Det er ikke noe problem å få med folk, og det er et godt bidrag at de har undergrupper som driver med vedlikehold og hage. De har en medlemsfest en gang i året med konsert og god mat. Et gode for ildsjelene er at de kan leie lokalet til sterkt redusert pris, noe som vedtas i hvert enkelt tilfelle.

Det ble understreket at det er viktig å fange opp ildsjelene som er ferdige med å følge opp barn med korps og idrett og annet.

5.10 Oppsummering

Kulturaktivitetene i de fire groruddalsbydelene er omfattende og byr på stor variasjon. Barn, unge og voksne tilbys arenaer for kreativ og kunstnerisk utfoldelse, og kommunale støtteordninger og stiftelser benyttes til å gjøre aktivitet mulig. Det er likevel lite innslag av privat sponning og støtte. Bibliotekene og Rommen scene er viktige arenaer for kulturvirksomhet. Skolene er gode steder å øve siden terskelen for å bruke dem er lav og det styrker lokal tilhørighet. Lagerkapasitet er et problem for kor, orkestre og korps. Det finnes gode eksempler på utmerket samarbeid mellom kommune, bydel og lokalt musikkliv, slik som den støtten Haugerud strykeorkester har fått. Trosterudvillaen er et godt eksempel på at ideen om å sikre kunstnere gode arbeidsbetingelser lokalt gir ringvirkninger for kultur og frivillighet i delbydel og bydel.

6 Ungdomsklubber

Vi har intervjuer representanter for Raven ungdomsklubb Romsås, fritidsklubben Blokk 58 på Stovner og Bjerkeklubben. Når Alna ikke er nevnt her, skyldes det ikke at bydelen ikke har fritidsklubber, bydelen har fire, og FUBIAK er en av dem. Vi har imidlertid presentert den i kategorien Bibliotek og aktivitetshus.

Ungdomsklubbene har mye felles, men også ulikheter, derfor presenteres de kortfattet hver for seg og deretter peker vi på felles utfordringer, hva som fungerer bra og hva som er viktige oppgaver i en ungdomsklubb og annet.

6.1 Bjerkeklubben

Intervju ved kontaktperson

Viktige oppgaver for Bjerkeklubben er å bygge relasjoner til ungdom, dekke deres ønsker og behov og få alle til å føle seg velkomne i klubben. Den er et bydelstilbud for barn og ungdom på Linderud og Årvoll (som bor nærmest). Barn og unge på Veitvet bruker i hovedsak Veitvetklubben, men de står fritt til å bruke begge klubber. Også barn og unge som har, eller har hatt, tilknytning til klubben og bydelen kan bruke klubben. Klubben er åpen onsdager (13.00-18.00) og fredager (14.00-22.00). På fredager er det konkurranse for de yngste og noen kommer spesielt den dagen for å være med på det. Da er det også gratis mat.

God stabilitet

Det er god stabilitet blant medlemmene. Siden det også er god stabilitet blant ansatte i klubben og tverrfaglig samarbeid i bydelen, skaffer de seg raskt oversikt over hvem som faller ut og hvor de befinner seg. Da tar de kontakt, og prøver å få dem tilbake. Det er ikke bra om de blir hengende på sentrene. Vi kan ikke konkurrere med sentrene når det gjelder spenningsnivå, men vi er gode til å gi dem tilhørighet i klubben, ble det understreket.

Det er viktig å se ungdommen og være tilgjengelige voksenressurser.

Bydelen tenker helhetlig

Informanten mener Bjerke er en god bydel, som tenker helhetlig rundt barn og unge. De spiller på hverandre og har god oversikt over ulike tilbud. Det er et godt arbeidsmiljø, med mange av de samme folka over tid. Selv om noen slutter, er det kontinuitet, ble det understreket.

Klubben som frisone

De har for tiden begrenset areal på grunn av flytting fra tidligere lokale. Arealmangel er en utfordring både med hensyn til å rekruttere flere til klubben og for å kunne gjennomføre aktivitetene. De har aldersgruppene barn til 18 åringer i klubben samtidig. Det er en utfordring for de eldste synes barna bråker mye, og noen liker heller ikke å være sammen med småsøsken i klubben.

De yngste har i stor grad organiserte aktiviteter, mens de eldste liker best å bare «henge» med venner. Klubben blir et sted de kan møte venner, for mange bor trangt med mange søsken og kan ikke ha med mange venner hjem.

Klubben blir for mange en frisone hvor de kan ta opp temaer det er vanskelig å ta opp med foreldre eller skolen. Her er det trygt å ta opp alt fra hvordan de skal forholde seg til jenter/gutter, kjæresteting, jobb, rasisme, fremtid og annet de har behov for å snakke om. Det er andre måter å snakke om det på: «Vi – de tre ansatte - kan være mer direkte. Det er hverdagsproblemer det dreier seg om. Det er altså mye sosialarbeid.»

Det er en overvekt av barn med minoritetsbakgrunn som bruker klubben: «Mange av de andre i området har kjellerstue, og møtes der.»

Kontakt med foreldrene

Det er ikke så mye kontakt med foreldrene, men det hender foreldre ringer og sjekker om barna faktisk er på klubben. Klubben tar også kontakt med foreldrene ved behov. De fikk bedre kontakt med foreldrene etter at de stilte opp på foreldremøte på de lokale skolene og informerte om klubben.

Noen foreldre har vært skeptiske til klubben fordi de frykter at det bare er dem som er bråkmake på skolen som går der: «Men en del av dem som lager støy på skolen trenger ros og oppmerksomhet. Her trenger de ikke å prestere og være flinke, de må oppføre seg ordentlig, men trenger ikke sitte stille på stolen og rekke opp hånda.»

Ønsker og påpekninger

Det blir påpekt at klubben burde vært åpen flere dager i uka. Økonomi er alltid et tema, og det er knapt penger til lønn. Bydelen søker prosjektmidler til ulke ting, som for eksempel fattigdomsmidler. Men i budsjettforhandlinger kommer det lovpålagte først, og da kan det lett kuttes i tilbud rettet mot barn og unge.

Når klubben flytter og åpningstidene endres, rokker det ved stabiliteten, uheldig for det kan ta lang tid å bygge opp igjen (det samme ble understreket på Raven).

Motivasjonen er å se at det går bra med mange: «Da er det verdt å jobbe alle fredager».

6.2 Raven ungdomsklubb

Intervju med klubbleder

Jobben går ut på å koordinere, planlegge kvelder, uker og aktiviteter. De har seks ansatte, fem av dem på deltid.

Aktiviteter

Raven har et juniortilbud for 4-7 klassetrinn og ungdomsklubb fra 8. klassetrinn. Når de er ferdig med videregående, opphører ofte interessen på grunn av skole og andre ting. De yngste, juniorene, bruker klubben mye til forskjellige aktiviteter, dans, spill, lek og mer organiserte aktiviteter enn de ungdommene, som like gjerne har klubben som et møtested der de treffer venner og «henger» og gjør som de vil. De tilbyr også aktiviteter både yngre og eldre kan drive med, som musikk (de har musikkstudio), matlaging, biljard, bordtennis og annet. I tillegg har de en sjakkgruppe, dansesal/disco, airhockey, data- og konsollspill og kunst- og hobbyaktiviteter. Klubben brukes mye. På en vanlig kveld kan det være 100 der.

Møtested

Klubben er for delbyområdet Romsås. De har ikke kapasitet til å ta inn ungdom fra andre områder, med mindre de har hatt en tilknytning til Romsås fra tidligere (gått på skole, bodd der eller har annen type tilknytning). Det er også viktig at det er en klubb for ungdommen på Romsås; en lokal klubb der de kjenner hverandre.

Det er et rusfritt og åpent sted, et møtested, noe det ikke er så mange av på Romsås. Folk «fra hele verden» bruker klubben. Det er en fin sosialiseringsarena, ble det understreket: «Her kan de komme og realisere seg selv, prøve ut ting. De kan involveres i klubbråd, styre og annet. Det er viktig å lære organisasjonsarbeid tidlig.»

Forebygging

Ungdomsklubber er viktig forebyggende ungdomsarbeid ved at de bidrar til at barn og unge ikke blir hengende ute men har et bra sted å være.

Lederne har oversikt over hvem som bruker klubben og god kontakt med ungdommene, vet hvordan de har det og hvor de befinner seg. Dersom noen dropper ut, går de ansatte ut og

snakker med dem. De er opptatt av dialog med ungdommene og tar kontakt med foreldrene dersom det er noen problemer.

Ønsker

Klubben holder åpent to dager i uka, men det er et ønske at den er åpen hver dag. Klubbleder mente at ungdomsklubb burde vært lovpålagt. Når det kuttes i budsjettet, kuttes det gjerne i klubbene. De ønsker også flere ansatte på klubbkveldene. Slik kunne de fått enda mer kvalitet i tilbudet med kvalifiserte folk.

Klubbene må ikke bli rene oppbevaringssteder

Klubblederen understreket at det er viktig å opprettholde og utvikle klubbene, ikke redusere tilbudet. Det kan ta lang tid å bygge opp relasjoner til ungdom på nytt: *«Det er mye snakk om rotløs ungdom, og politi som slår ned på kriminalitet. Det er alltid noen som ødelegger for andre, men billigere for samfunnet å opprettholde tilbud, ha kontakt med voksne som har tillit til dem (klubben) enn å slukke branner».*

Gode på

Klubbleder peker på at Bydel Grorud i er god på å drive klubber:

«Det er mange lokale klubber nær skoler og der folk bor, og som benyttes mye. Men mye samlokalisering er ikke bra, da blir det ofte for stort og ungdom kjenner ikke hverandre.

Vi er også gode på medvirkning, at barn og unge deltar aktivt i det vi gjør. De er aktører når det gjelder klubbdrift, klubbråd og annet, de kan legge fram saker og få ansvar. Vi er blitt kåret til beste bydel/kommune på medvirkning fra Barne- og likestillingsdepartementet.»

Motivasjon

Klubbleder framholder at det er givende å jobbe med mennesker, og spesielt ungdom: «Fin følelse å se at så mange har det fint på en fredagskveld og at de utvikler seg».

6.3 Fritidsklubben Blokk 58

Intervju med klubbleder

Klubben ble åpnet i mai 2018, og var et etterlengtet tilbud. I likhet med Bjerkeklubben og Raven ungdomsklubb, driftes klubben av bydelen.

Klubben har et juniortilbud for aldersgruppa 4.-7. klassetrinn og ungdomstilbud fra 8. klassetrinn og oppover. Hensikten er at det skal være noe for ulike aldersgrupper, slik at ikke noen aktiviteter eller aldersgrupper dominerer. Det er i hovedsak ungdom fra Bydel Stover som bruker klubben, men det hender også at det kommer ungdom fra andre steder i forbindelse med spesielle arrangementer eller om sommeren hvor en del tilbud er stengt.

Informasjon om tilbud går til skolene i bydelen.

Medvirkning fra ungdommen

Etttersom tilbudet er gratis, er det et lavterskeltilbud. Ungdom kan komme og gå og benytte det de er interessert i. Det er viktig å hanke inn ungdom til klubben. Ungdommen på Stovner har etterlyst et slikt tilbud, og de har medvirket i innholdet i klubben. Det er viktig for å gi

ungdommen eierskap til klubben slik at de har lyst til å gå der. De skal ikke bare serveres tilbud, ble det understreket.

Aktiviteter

Klubben har en rekke aktiviteter, som medietilbud, der de lærer å skrive reportasjer av ulike typer. Det er matlaging der de serverer det de lager til andre. Videre er det film og fotografering, drama og dans, der de har årlige forestillinger. Da inviteres også foreldre, som er velkomne i ulike sammenhenger. Det er viktig at de vet hva som foregår på klubben, ble det understreket.

Sosial arena

Klubben er en sosial arena, og det er barn på tvers av etniske grupper som bruker den. Noen drar kanskje heller til sentrum, men med bra tilbud i bydelen kan de holde seg der, ble det understreket. Det er en del som tidligere har brukt fritidsklubber som nå jobber på Blokk 58 som frivillige.

Samarbeid

Det er samarbeid mellom andre aktivitetstilbud i bydelen, som Stovner Rockefabrikk og Verdenshuset på Haugenstua. Klubben låner ut lokaler til frivillige organisasjoner som jobber med barn og unge. Det kan for eksempel være organisasjoner som driver med leksehjelp.

Økonomiske bidrag

Klubben er avhengig av eksterne midler for å få gjort ting, og søker prosjektmidler fra Bufdir knyttet til tiltak mot barnefattigdom. Blokk 58 får også private midler fra Sparebankstiftelsen og Gjensidigestiftelsen til ulike tiltak.

Endre omdømmet

Flere reagerer på den negative omtalen Stovner får i mediene. StovnerLOVE er et prosjekt som skal vise fram stovnerungdommen gjennom bilder og fortellinger. Det planlegges en utstilling på Tøyen der dette presenteres.

Blokk 58 er i en prosess for å gjøre tilbudet enda mer attraktivt for ulike grupper. Elevrådet på Tokerud er involvert, og generelt er skolene viktige som rekrutteringsarenaer.

6.4 Oppsummering

Bjerkeklubben, Raven ungdomsklubb og Blokk 58 er rene ungdomsklubber, mens FUBIAK omfatter flere aktiviteter. Den presenteres i neste kapittel.

Forebygging

Ungdomsklubbene driver (i likhet med bibliotekene, idretten og andre aktiviteter) med forebyggende ungdomsarbeid. De som jobber der er tett på ungdommene, har god oversikt hvem som bruker klubbene og dersom noen dropper ut, snakker de med dem og prøver å hanke dem tilbake til klubben. Med et bra tilbud kan det motvirke trangten til dra til sentrum eller bli dratt inn i dårlige miljøer.

Sosial arena og fristed

Det er viktig for barn og unge å ha et sted å være, siden mange bor trangt slik at det kan være vanskelig å ta med venner hjem.

Klubbene blir et fristed fra hjem og skole, der de ansatte er ressurspersoner de har tillit til og som de kan ta opp forskjellige hverdagsproblemer med. Det kan være spørsmål det kan være vanskelig å snakke med foreldre eller lærere om. Dette ble spesielt understreket av Bjerkeklubben, men gjelder trolig også for andre klubber.

Aktivitetene som foregår i klubbene skal ha et innhold som gjør det interessant å være der, altså noen kjerneaktiviteter. Organiserte aktiviteter er spesielt viktig for de yngste, mens de eldste (ca.14-18) er mer opptatt av «henge» med venner. I klubben skal de føle seg velkomne og realisere seg selv gjennom aktiviteter (om de ønsker det). Klubben er en viktig sosialiseringarena, ble det understreket fra Raven.

Involvering

Blokk 58 var et etterlengtet tilbud der ungdommene medvirket til innholdet i klubben og dermed fikk de et eierskap til klubben.

Brukerinvolvering, som inngår i det bredere begrepet 'samskaping', skjer også i de andre klubbene. Det innebærer også at de lærer mye om organisering, samarbeid og hva som er mulig å få til på kort sikt og hva som tar litt lenger tid.

Forhold til bydelen

Siden klubbene er i regi av bydelene, representerer informantene på sett og vis også bydelene. Samtidig har de oppfatninger om hva som fungerer bra og hva som er utfordringer og ønsker, og der adressatene ofte er bydelsledelsen eller politisk ledelse i byen. De som har oppfatninger om bydelen, som Bjerkeklubben, roser bydelen for å tenke helhetlig om tilbud til barn og unge og der de spiller på hverandre. Stabilitet blant de ansatte i bydelen og i klubben er også bra. *Stabilitet* er en gunstig faktor også når det gjelder å kjenne dem som bruker klubbene og hva de eventuelt sliter med.

Utfordringer og ønsker

Bjerkeklubben og Raven ungdomsklubb var spesielt tydelige på at klubbene blir salderingsposter i budsjettforhandlinger. Å kutte i tilbud til barn og unge mener de er svært uheldig, da det kan bryte opp et stabilt ungdomsmiljø som det kan ta lang tid å bygge opp på nytt. Det er en viktig investering for samfunnet å opprettholde tilbud til barn og unge i stedet for å slukke branner når tilbud reduseres eller kuttes, ble det understreket. Noen mente at klubbene burde vært lovpålagte oppgaver.

Frivillige og foreldrekontakt

Klubbene er primært opptatt av å ha kvalifisert og god bemanning, ha et godt tilbud til barn og unge, og samarbeider med foreldrene når det trengs. Det er få klager på kontakten med foreldrene, de nås når det trengs.

Omdømme

I likhet med andre kultur- og frivillighetsaktører vi har intervjuet, peker også klubblederne på det dårlige omdømmet deler av Groruddalen har, og at mediedekningen i all hovedsak dreier seg om det som *ikke* fungerer.

Gjennom prosjektet StovnerLOVE gir ungdom på Stovner et nyansert bilde av hvordan det er å være ung i bydelen.

Motivasjon

De ansatte motiveres av å se at det går bra med mange og når de opplever at barn og unge har det fint på klubben.

7 Bibliotek og aktivitetshus

Som det framkommer i det følgende, har bibliotekene mange likhetstrekk med ungdomskubbene ved at de driver med mer enn å låne ut bøker, men har tilbud rettet mot barn og unge.

7.1 Furuset bibliotek og aktivitetshus, FUBIAK

Intervju med aktivitetsleder

FUBIAK er et fritidstilbud for barn og unge der bibliotek, frivilligsentral og kafé er samlet under ett tak i Furuset bibliotek.

De har felles personalgruppe og felles organisering. FUBIAK eies 50/50 av Bydel Alna og den kommunale etaten Deichman (før de ble egen etat lå FUBIAK 50 prosent under Kulturetaten). Det er i snitt 1200 besøkende per dag, i alt 350 000 i 2017. «*Både Sentralen og Litteraturhuset har blitt paffe når jeg har nevnt besøkstallet for dem.*» De hadde sterk økning i antall besøkende i starten, og deretter en svak stigning.

De har ett stort rom oppe og to klasserom som kan bookes på hjemmesiden deres. Folk får adgang til lokalene ved å bruke meråpentkortet og de får kode til rommet: «*Vi har ikke ansvar for leiernes innhold eller temaer. Så lenge de følger våre retningslinjer og er innenfor norsk lov, så legger vi oss ikke opp i innholdet.*» Lokalet kan lånes i tre timer i utgangspunktet, eller lenger om det er behov for det.

Samarbeid og aktiviteter

FUBIAK samarbeider med enkeltpersoner eller grupper om for eksempel språktrening i regi av Røde Kors, strikkekafé og babytreff. Det kan dreie seg om enkeltaktiviteter eller ukentlige aktiviteter. Det kan også være aktiviteter de selv tar initiativet til og arrangerer. De har «tea time» hver høst i forbindelse med FN- dagen, der folk serverer mat og drikke fra hjemlandet. Da er det fullt. Det kan også være møter med populære forfattere med over hundre besøkende. Lokaler leies ut til en del høytidsmarkeringer, som kinesisk nyttår for eksempel. Også norsk kurs for kvinner foregår der. Arrangørene har lært at det er viktig at faglige treff også har sosiale innslag. Lokaler brukes også til forskjellig styrearbeid, ettersom det er mye trangbodhet i området og ikke så greit å møtes hjemme hos folk.

Tre kvelder i uka er det klubbkveld for ungdom, og da er det ungdomsarbeidere som er på jobb, som driver forebyggende arbeid og har ansvaret for å følge opp de som er der.

Prosjektmidler søkes fra blant annet Fritt Ord, Kulturrådet og Sparebankstiftelsen.

Frivillig arbeid

Organisasjons- og kulturlivet på Furuset står sterkere enn andre steder i dalen. Frivillige aktiviteter varer lengre og ansvar er ikke så personavhengig her som andre steder (verv overføres til nye personer).

Informanten mente at de bør vurdere å gi ildsjeler litt formelt ansvar på konkrete saksområder og kanskje et lite honorar for å ta ansvar.

«Ofte er det sånn at når man ser at noe funker ett sted, så lager de blåkopi. Og mange kontakter oss for å gjøre det samme som oss. Men det er viktig å tilpasse det til lokale forhold. Det funker bra hos oss, ikke fordi vi har en fiks ferdig modell, men fordi vi har endret en hel haug siden åpningen i mars 2016, ble det understreket. Og det er viktig å være klar over at dette tar

ressurser. Pluss at frivilligheten ikke funker uten fødselshjelpere. Vi må skjønne at frivilligheten går i rykk og napp. Vi må være fleksible. Nå har vi kommet dit at vi må si nei. Må prioritere fordi det kommer så mange initiativ. Vi må si at det må gjøre mye selv. - Vi gjør det ikke for dere. Men det er viktig at noen heier.»

Informanten vil gjerne ha et nettverk utover bydelen og dalen: «Vi trenger et forum for å treffe andre som kulturaktivister i Oslo, kommunale, stiftelser og private. Der kan de utveksle erfaringer, blant annet om støtteordninger. Frivillige og lag trenger et årlig treffpunkt, årlig samling.»

Trenger møtepunkter

Informanten fra FUBIAK understreket at det holder ikke bare å bygge ting, som ny Trosterud skole med idrettshall litt nærmere Trosterud T-bane og som legger opp til møtepunkter, men å løfte lokalbefolkningen, noe som handler om tilstedeværelse og ressurser. I det perspektivet ble det fremhevet at det var nyttig at områdeløftet har et kontor som har forankring i lokalmiljøet.

Synergi ved samlokalisering

De satser på at det er en synergieffekt av samlokalisering og organisering i én enhet. Folk kommer av og til uten noe klart mål, så dumper de borti ting og aktiviteter de ikke visste de var interessert i. «*De tradisjonelle frivilligsentralene kan flere steder være modne for utvikling og forandring, og kan ved å utvikle seg videre oppnå mye bedre resultater og treffe enda flere enn man har gjort med den tradisjonelle måten å jobbe på. Det er neppe noen familier som tenker at frivilligsentralen er stedet de stikker innom en lørdag formiddag. Men vi kan jo ikke heller ha bibliotek overalt. Men heller ikke tenke at så lenge vi har bibliotek, så har vi automatisk en møteplass.*»

Lindeberglokalet ble av informanten trukket fram som et godt eksempel. Der er det mini-gjenbruksstasjon inne i lokalet, noe som gjør at folk støter på naboer, bøker og frivillighetsaktiviteter.

Prosjektet Groruddalsprodusentene

Groruddalsprodusentene var et pilotprosjekt i 2017 for å få ungdom til å bli bedre til å lage egne arrangementer. Det satses på å få med Stovner neste år. Dette prosjektet dekker mye av det som er viktig i Groruddalssatsingen, nemlig å lære å gjøre egne ting og å være rollemodeller. Én gruppe ungdom melder seg for ett år av gangen. De er 14 nå som lærer teknikk, booking, ledelse og å være rollemodeller. Prosjektet støttes av prosjektmidler fra Oslo kommune (integrasjon), Norske konsertarrangører, Sparebank-stiftelsen og Gjensidigstiftelsen.

Skotrykking

Her ble det pekt på at for å få midler, må man enten være veldig lokal og søke nærmiljømidler eller søke om å bygge noe fysisk. Groruddalssatsingen åpner ikke for Groruddalsomfattende/bydelsovergrepene prosjekter. Det er også behov for et forum for å treffe andre kulturaktører i Oslo – kommunale instanser, stiftelser og private.

Ved Groruddalen Litteraturfestival, som i 2018 ble avholdt 11.-15. september, går bibliotekene i Groruddalen sammen: «*Dette går greit fordi det da foregår innenfor én etat. Om det hadde vært andre aktører eller andre etater involvert ville det vært vanskeligere for det kommunale systemet er ikke så lett å bruke hvis man utfordrer silotankegangen. Jeg skulle ønske det var lettere å jobbe på tvers av etater og strukturer for å lage godt innhold til folk.*»

Informanten trakk fram lokalisering av arenaer for kultur: «Mitt inntrykk er at mange synes Rommen scene er vanskelig tilgjengelig, og at det ikke oppleves som den store, samlende scenen som vi kunne ønske at det var Rommen scene står mye ubrukt.»

7.2 Deichman Bjerke

Intervju med seksjonsleder Deichman Bjerke, Røa, Majorstuen og Smestad og avdelingsdirektør for lokalbibliotekene

Biblioteket brukes av «alle»; barnehager, skoleklasser, studenter, jobbsøkere og vanlige låntakere. Det ble en endring i bruk fra 2014, i sammenheng med bibliotekmeldingen «Fra bøker til folk», der det ble lagt større vekt på opplysning og læring enn tidligere. Biblioteket er blitt oppgradert og har også fått flere midler til ulike aktiviteter. Venneforeningen er en viktig støttespiller for biblioteket.

Familievennlig sted

Biblioteket skal være et familievennlig sted og ha noe for de eldre også. De ønsker at det skal brukes utenom åpningstid (det er mange timer uten betjening.) De som er fra 15 år og oppover kan bruke det utenom åpningstidene. Dette er tillitsbasert, ble det understreket. Lokalene leies også ut til politiske møter.

Det er ønskelig å få flere foreldre inn på biblioteket, men mange er i en travel fase av livet. Biblioteket skulle gjerne hatt flere menn som brukere. En del eldre menn leser aviser der, men det er mest kvinner som låner bøker eller deltar på arrangementer.

Dataverktøyene brukes hyppig til jobbsøking eller andre ting.

Aktiviteter

Alle aktiviteter er gratis.

De har språkkafé rettet mot flykninger og innvandrere. Deltakere kommer fra 34 ulike land. Frivillige fra bydelen, ofte pensjonister som har jobbet som lærere, bidrar. Formålet er ikke bare å lære å snakke norsk eller forbedre norskkunnskapene, det skal også være kulturutveksling. Norsk for innvandrerkvinner er et viktig tiltak slik at de kommer mer inn i og lærer om norsk kultur. De fleste kan litt norsk og flere går på språkopplæringen på Rosenhoff, og informerer andre der om tilbudet på Bjerke, for eksempel via Facebook. Biblioteket har en lesesirkel og tilbyr sjakk-kurs for ungdom, organisert av frivillige. Biblioteket har også vært involvert i litteraturfestival i Groruddalen. De ulike tiltakene bidrar til å utjevne forskjeller.

Verkstedet Garasjen er et annet tilbud (startet i 2017), som organiseres av Relove syverksted. Der er det ulike aktiviteter, alt etter alder, interesser og ferdigheter. De minste kan for eksempel drive med perling, klipp og lim og hennamaling. Det er et lavterskeltilbud, med vekt på nysgjerrighet og læring, der barn og voksne er sammen. De ønsker å få flere ungdommer inn i organiserte aktiviteter. Det er særlig ungdom mellom 15 og 20 år som ramler ut. Biblioteket har sommeråpent med flere tilbud til barn og unge.

Det ble understreket at de ulike tilbudene kommer i tillegg til kjerneoppgavene, som er utlån av bøker.

Akers Avis Groruddalen er også en informasjonskanal for biblioteket. Avisen har ofte noe om Bjerke bibliotek på sin nyhetsvarsel.

Samarbeid

Biblioteket samarbeider med ideelle organisasjoner som Sanitetskvinnene, men de er opptatt av samarbeid med ulike typer aktiviteter, som Restart (unge gründere). To av medlemmene i Groruddalen Historielag (omtalt annet sted i rapporten) bor i bydelen, og har ansvar for å ta

imot bilder fra eldre tider. Dette gjør de på biblioteket. Det er sosialt tiltak som i hovedsak eldre er opptatt av. De selger også historielagets årbok der.

Biblioteket fungerer som en sosial arena for folk i alle aldre i nærmiljøet, ble det understreket.

De frivillige er en viktig ressurs, og kommer først og fremst fra nærmiljøet.

Utfordringer/ønsker

Biblioteket trenger mer plass. Det er imidlertid usikkerhet om fremtiden for Bjerke bibliotek, om det skal flyttes til Økern når området der de nå holder til blir byutviklingsområde (Hovinbyen), noe de mente kunne gjøre det vanskeligere for eldre eller folk uten bil å bruke biblioteket.

7.3 Deichman Stovner

Intervju med en som er ansatt både på Stovner og Romsås bibliotek

Stovner bibliotek retter seg mot mange brukergrupper. Det brukes mye, og fungerer som en sosial arena for ulike aldersgrupper.

Biblioteket er åpent fra 07-23 og kan leies av lag og foreninger. En lokal sjakkklubb bruker lokalet på torsdagene. Noen politiske møter holdes også i biblioteket.

Frivillighet

Biblioteket har språkkafé, basert på frivillighet, og er den største frivillighetsaktiviteten på biblioteket. De er 7-8 personer. De som driver med språkopplæring, er ofte pensjonerte lærere som vil fortsette å gjøre en innsats, eller andre som har kapasitet og ressurser til dette. Noen er i jobb, men med stillingsbrøker under 100 prosent. De må vite hva de stiller opp på, og biblioteket stiller høye krav til de frivillige. De bør ha relevant kompetanse og være ressurssterke. Det er en fast gruppe frivillige; 4-5 frivillige i tillegg til de frivillige på språkkaféen. Dette er ildsjeler som de er avhengige av. Biblioteket er tilrettelegger for det frivillige arbeidet.

Ved norskhjelpskurset ved siden av språkkaféen ble det krevet at

«elevene» har en plan for hva de skal lære sånn at de frivillige har noe å holde seg til. Deltakerne på språk-kaféen er gjerne arbeidsmigranter fra de nye EU-landene i øst.

Leksehjelp for voksne er en annen aktivitet. Her brukes læreplanen for voksenopplæring. Tilbudet brukes blant annet til å forberede folk til å klare norsktester.

Dataveiledning foregår også på biblioteket. Dette er et tilbud en gang i uka på dagtid for voksne og ungdom som trenger teknisk assistanse. Tilsvarende skjer på Romsås bibliotek og på Bjerke. Veiledningen dreier seg om teknisk hjelp, grunnleggende oppsett av epost, mobiltelefon og annet. De kan også hjelpe til med nettbank og Altinn.

Mange, også utenfra, bruker biblioteket

Elevne på Stovner videregående skole bruker ofte biblioteket i lunsjen. For mindre barn (som barnehagebarn) arrangeres det barneteater.

Det er ikke bare folk fra bydelen/lokalmiljøet som bruker biblioteket, folk kommer fra andre deler av byen, for eksempel når det er forfatterbesøk. Men bosatte på Høybråten benytter kanskje like mye Furuset bibliotek som ligger nærmere.

Ønsker mer kontakt og samarbeid med andre i bydelen

Da de flyttet biblioteket til Stovner senter trodde de at det skulle bli mer kontakt med bydelsadministrasjonen og Frivilligsentralen, men det har ikke skjedd. Frivilligsentralen har riktignok hatt frokostmøter på biblioteket. Informanten fremhevet FUBIAK, der de har plassert

alt på ett sted – ungdomsklubb, frivilligsentral og bibliotek: «Her på Stovner jobbes det på hver vår haug. Vi har mange samordningsmøter, men har ikke lyktes. Bibliotek, bydelen og frivilligsentralen vil jobbe med hvert sitt, og de frivillige bare på ett felt. Språkkaféen på Romsås bibliotek har for eksempel blitt overtatt av Frivilligsentralen der. Poenget er at man i fellesskap kan tilby noe for alle. Vi på biblioteket er heller ikke gode nok på samarbeid på tvers, som vi alle har noe å tjene på det».

Ønsker

Biblioteket ønsker flere barnefamilier som brukere. En del kommer på lørdager når det er visning av barnefilm, men det er en utfordring å få med mødre med innvandrerbakgrunn. Kanalen for å nå disse er gjennom andre voksne. Biblioteket har nytte av noen «superfrivillige» fra innvandremiljøer.

Planer framover

Det skal etableres et verksted på biblioteket for barn og unge, der hensikten er å øke den digitale kompetansen. Etter sommeren (2018) skal et av rommene på biblioteket innvies som verksted for barn og unge med bl.a. en 3D-printer. Der er de avhengige av frivillige, da de har ikke midler til å ansette noen.

7.4 Deichman Romsås

Dette biblioteket kan ikke sammenlignes med biblioteket på Stovner, og er et av de minste bibliotekene i Groruddalen. Biblioteket brukes av barn, unge og voksne/eldre (til avislesing og annet) og er et møtested for ungdom. De har egen datakrok og bøker for alle aldersgrupper. Det holdes åpent tre dager i uka og er stengt på lørdager og søndager. Også mindre barn er der i regi av AKS. De har aktiviteter for alle aldersgrupper, og tilbyr i likhet med flere andre bibliotek datahjelp.

Det er en fordel at Frivilligsentralen ligger vegg i vegg, noe som betyr at det er lettere å ha jevnlig kontakt.

Sykehjemmet ligger også vegg i vegg, og biblioteket har av og til arrangementer tilpasset denne målgruppa (konserter og annet).

Det er viktig å fange opp ungdom mellom 15-18, ble det understreket.

7.5 Oppsummering

Bibliotekene har en kjernevirksomhet som er utlån av bøker, men er de mye mer enn det. De er sosiale arenaer for barn, unge og voksne, hvor det foregår alt fra leksehjelp til ulike typer arrangementer. Det er steder som barn og unge bruker i eller etter skoletid. De har en del likhetstrekk med ungdomsklubbene ved at det er møtesteder og sosiale arenaer for barn og unge i områdene. Det er ingen tvil om at Deichman Stovner har «satt en standard» for moderne bibliotek ved at det ligger på senteret og har et innhold og en utforming som appellerer til mange ulike brukergrupper. Det sier seg selv at de har langt flere muligheter enn Romsås til å drive med mange ulike typer aktiviteter (fordi de er større og har flere ressurser å spille på), men de er samtidig avhengige av frivillige til å drive med språkkafé og annet. Der ønsket de også mer samarbeid og samordning med andre aktiviteter i bydelen.

Furuset bibliotek og aktivitetshus, FUBIAK, har bibliotek, frivilligsentral og kafé samlet under ett tak, noe mange peker på som vellykket. Det appellerer til mange brukergrupper, men den viktigste målgruppa er barn og unge, som kan kombinere aktiviteter på FUBIAK med trening på Furuset Forum eller delta på Alnaskolen.

Strikkekafé på FUBIAK. Fotograf: Ellen Johanne Jarli

8 Friluftsansjasjoner

8.1 Groruddalen Jeger- og Fiskerforening

Intervju med leder

Foreningen har røtter tilbake til 1930-tallet. I perioder har den ligget i dvale, men ble restartet i 1986, og informanten har vært leder av foreningen siden da. Siden han er i full jobb, går det med mange kvelder og helger til lederoppgaver.¹⁰ De fleste medlemmene i Groruddalen Jeger- og Fiskerforening kommer fra Groruddalen. De leier klubbhus hos speiderforening ved Huken pukkverk.

Det kreves ingen forkunnskaper for å bli medlem annet enn interesse for jakt, fiske og friluftsliv.

Økonomi

Foreningen har en medlemsavgift på 700-800 kroner, men mye av dette går til forbundet, så da sitter de igjen med rundt 200 kr pr medlem. De søker også grasrotmidler, får 10-15.000 kr i året. Det søkes gjennom Norges Jeger- og fiskerforbund. Generelt er det krevende økonomisk, og det er så vidt de har over vannet økonomisk.

Medlemmene

Jeger- og fiskerforeningen har rundt 160 medlemmer. Det er rundt 80-90 medlemmer som stiller på møtene. De ønsker å rekruttere flere, men opplever mange lag og foreninger sliter, ikke minst friluftslivsorganisasjoner: «*Samfunnet forandrer seg, og folk sitter heller hjemme foran pc'n enn å engasjere seg i friluftsliv eller annet*».

Gjennomsnittsalderen går opp så lenge det ikke kommer yngre folk til, og foreningen ønsker seg derfor flere ungdommer. De ønsker også å få flere kvinner inn i foreningen, de få som er med er veldig motiverte. Foreningen ønsker ikke separate jenteklubber, som det er tendenser til i noen lag og foreninger, men en blandet forening. De fleste medlemmene er etnisk norske.

Innvandrerbefolkningen holder seg mest for seg selv, mente informanten.

Det har også vært tendenser til at noen ønsker å bruke klubben som barnevakt, ved at de spør om de kan ta med 10-åringen på fisketurer i skogen. Det avslås.

Dugnader

Det er flere oppgaver som krever dugnadsinnsats, som å rydde, sette ut fisk og kultivere fiskevannene. Det er størst interesse når de arrangerer jegerprøven eller har spesielle arrangementer, men så blir det med det. Da blir det mange oppgaver på få personer.

Aktiviteter

Lillomarka, med flere gode fiskevann, er foreningens hjemmeområde. Foreningen har en hytte ved Vangsmjøsa med jaktterreng som de leier, og en koi i Romerike med tilhørende jaktterreng. De har også lavvoer som de leier ut. Foreningen har båter til disposisjon og arrangerer fiskekonkurranser.

Informasjon

På hjemmesiden legger foreningen ut informasjon om aktiviteter, kurs og annet. De har en facebookside, annonser i Akers Avis Groruddalen (til en rimelig pris), trykksaker distribueres i

¹⁰ Norges Jeger- og Fiskerforbund er landsdekkende interesseorganisasjon for jegere og fiskere i Norge. Hvert fylke har sine fylkeslag og under der finner vi lokallag. Det er totalt 10-11 jeger- og Fiskerforeninger i Groruddalen

butikken Grorud Fisk & Vilt og det reklameres på løpesedler i borettslag og i andre sammenhenger.

Sosial arena

Det sosiale står i høysetet i Groruddalen Jeger- og Fiskeforening:

«*Det teller mye at vi har det hyggelig sammen, både på medlemsmøter og ute i terrenget på jakt og fiske.*» Det blir vektlagt ved rekrutteringen av nye medlemmer. Det er mange som driver med det samme, men det er primært Oslomarka Jeger- og Fiskeforening (med basis i Østmarka) det kunne vært aktuelt å slå seg sammen med. Samtidig er det ikke ønskelig å bli for store, da det kunne gått utover det sosiale miljøet i foreningen. Foreningene møtes jevnlig i regi av Oslomarka Jeger- og Fiskeforening.

8.2 Lillomarkas Venner

Intervju med styremedlem

Lillomarkas Venner ble stiftet i 1969, og har som formål å sikre natur- og friluftinteressene i marka.

Finansiering

Finansieringen skjer gjennom kontingent og frivillighetsmidler fra Bymiljøetaten (tilskudd til natur- og friluftorganisasjoner), som brukes til drift og til å betale bl.a. turguider og annonsering av turer. Noe av pengene er vanligvis øremerket til turarrangementer. I 2019 er foreningen femti år, og det jobbes med å lage en bok eller trykksak i den anledning.

«Vi har ingen private sponsorer, men vi får pengegaver av medlemmer fra tid til annen. Vi er en frivillig forening som ikke ønsker å bli involvert i kommersielle aktiviteter.»

Kampsaker og aktiviteter

Viktige kampsaker de siste åra har vært: Nedlegging av Huken Pukkverk, mot aktivitetssoner i Marka (som ble foreslått i kommuneplanen i 2015), for bevaring av Hestejordene som ble foreslått som skiskytterarena med løyper i forbindelse med OL 2022 (Hestejordene ligger ved Krigsskolen på Linderud, mellom Tonsenhagen og Sandås på Rødtvet), mot utbygging på Ravnkollen (foreslått i tilknytning til kommuneplanen 2015, men ble trukket etter massiv motstand). Lillomarkas Venner ønsker å profilere seg på positive ting som gjør folk glad i Marka: Organiserte turer med tema som geologi, natur, botanikk, historie (kulturminner). I 2016 og 2017 arrangerte de eventyrkveld i høstmørket for barn og foreldre (ved Vesletjern). Der var det bål, grilling og innleide, proffe eventyrlesere. 50-60 møtte frem. Det skal arrangeres ny eventyrkveld i oktober 2018. For noen år siden hadde de tursamarbeid med Lillomarka Orientering.

Rekruttering

Det er vanskelig å rekruttere yngre medlemmer, men en ny, aktiv person har kommet med i styret og det er mange nye familiemedlemmer med barn. Styremedlemmene sitter lenge.

Informanten har vært medlem siden 2006 og leder i seks av dem, men er ikke leder nå.

Medlemmene

De medlemmene som er aktive, er *veldig* aktive. Opp gjennom tidene har enkelte styremedlemmer hatt organisasjonserfaring fra annen type frivillighet. De har tidligere gjennomført vervekampanjer, medlemstallet øker jevnt og trutt.

Foreningen har veldig få medlemmer med innvandrerbakgrunn:

«Det er synd, men vi har ikke funnet naturlige måter å komme i kontakt.» De fikk noen nye medlemmer med innvandrerbakgrunn da Ravnkollen var truet i 2014 og 2015 via Beboeraksjonen for bevaring av Ravnkollen og Frivilligsenteret på Romsås. I den forbindelse arrangerte foreningen friluftsdag på Ravnkollen.

Lillomarkas venner har registrert økt bruk av Marka blant innvandrerne: «De går helst på veiene og gjerne til nærmeste badevann».

Samarbeid med bydelene

Lillomarkas Venner samarbeider med bydelene når det er relevant og har en viss kontakt om etterbruk av Huken.

Kommunen (ved Bymiljøetaten, som var tiltakshaver) brøt reguleringsbestemmelser i forbindelse med utbygging av skiarena på Linderudkollen og brøt Markaloven, slik Lillomarkas Venner ser det. Sammen med Naturvernforbundet i Oslo og Akershus har de påklaget bruddene til Plan- og bygningsetaten og Fylkesmannen. Saken ligger nå hos Fylkesmannen.

Hvor skoen trykker

«Det er veldig stort fokus på idrett og idrettsarenaer fra kommunens side, med forskjell fra bydel til bydel, noe som kan være personavhengig. Det virker som om natur og det enkle friluftslivet er nedprioritert, men realiteten er at natur og det enkle friluftslivet ikke krever annet enn at naturen og opplevelsesverdiene i størst mulig grad blir tatt vare på.»

8.3 Miljøagentene Veitvet

Intervju med leder (voksenkontakt)

Miljøagentene er en landsomfattende miljøorganisasjon for barn. De er organisert i lokallag, der Veitvet er ett. Hovedkontoret har sagt at dette laget er et av de aller best fungerende lokallagene.

Veitvetlaget vant nylig Bjerkeprisen (15 000 kroner), som er en pris som går til aktive «ildsjeler» i Bydel Bjerke.

Finansiering

Laget søker midler fra Frifond og bydelen. Frifondmidler får de hvert år. Fra bydelen har de fått midler begge gangene de søkte (5000 og 9000 kroner); det siste tilfellet til humlekasser i samarbeid med Stovner Media og organisasjonen «La humla suse». De bruker kulturhuset gratis til møter. Frifondsmidler og bydelsmidler brukes blant annet til å subsidiere landsleiren (det er ikke ekstra midler). Landsleiren kostet i år 1200 kroner for barn og 1500 for voksen. Med midlene kunne voksne delta gratis, og egenandel per barn ble 350 kroner. Det må være med en voksen pr 3-4 barn.

Voksenpris i 2018 har vært 1500 kroner.

Medlemmene

Lokallaget, som har eksistert i fire år, har 40-50 betalende medlemmer pluss en god del som deltar i aktiviteter uten å være medlemmer: «For en stund siden møttes vi på angitt sted for å gå tur i Lillomarka. Andre barn så oss og ble med. Det ble et haleheng, og det var fint. Men for å være med, må man gå via foreldrene».

De sender beskjeder på Facebook, og allerede der faller mange fra. Sender i tillegg sms'er. Her er det småting de mener kunne vært gjort bedre, for eksempel satt konkret tidspunkt, dato

og sted for de aktivitetene som annonseres i det halvårlige informasjonsmaterialet. Leder setter seg ned med mødrene og forklarer hvordan opplegget er, blant annet hvordan man melder seg på til landsleir på nettet og at det er trygt å sende døtrene på landsleir selv om gutter og jenter omgås der.

Miljøagentene dekker Veitvet-Sletteløkka, altså et områdeløftområde. Alle strøk i området er representert i medlemsmassen. Lederen er opptatt av landbakgrunn og peker på at det går et skille mellom frivillighets- og kulturaktiviteter som er rettet inn mot nasjonale grupper, sånn som kinesisk dans o.l. og aktiviteter som dekker alle.

Lavterskel

Enkelte aktivitetstyper, som fotball, rekrutter bra blant barn med innvandrerbakgrunn, men det har vært en utfordring å få med flere, til tross for at det legges opp til at terskelen for å delta skal være lav.

«Vi er lavterskel. Også her avhenger en del av detaljer og småting, som for eksempel at jeg alltid hilser på og snakker med barn som dukker opp på aktiviteter uten å være medlemmer.»

«Goruddalssatsingen og områdeløftet har vært nyttig for oss om bor her. Jeg har for eksempel god kontakt med frisklivssentralen. Når de skal hjelpe folk, trenger de å vite om aktiviteter de kan knyttes opp mot, sånn som Miljøagentene. Det at bydelen er så imøtekommende og lavterskel, at de spiller på lag, gjør at vi har noen i ryggen».

Lokaler

Miljøagentene bruker lokaler på Kulturhuset Veitvet gratis, men det hadde vært ok å hatt et sted å oppbevare sakene sine.

8.4 Oppsummering

Friluftsansjasjonene, Goruddalen Jeger og Fiskeforening, Lillomarkas Venner og Miljøagentene, er ulike når det gjelder aktiviteter, medlemsmasse og annet. Det de har felles er at aktivitetene foregår i skog og mark. I likhet med andre organisasjoner, sliter de med å få nye medlemmer, og spesielt folk med innvandrerbakgrunn. Det kan skyldes flere forhold, som

at jakt, fiske og friluftslivsaktiviteter (knyttet til de tre organisasjonene) ikke oppleves som interessante for dem og/eller at organisasjonene ikke har klart å formidle tydelig nok hva de driver med. Det siste jobber alle tre med, så det er ikke sikkert det er markedsføring det skorter på. Alle organisasjonene har lav terskel for å delta og sosialt samvær er svært viktig, i tillegg til de ferdighetene medlemmene får gjennom å delta i aktivitetene.

Alnaelva. Fotograf: Jørn Holm-Hansen

9 Velforeninger og beboeraktiviteter

9.1 Lundenfestivalen/Groruddalen Storvel

Intervju med leder av festivalen

Lundenfestivalen er en årlig festival som finner sted i Youngslunden ved Bryn skole. Rundt 1000 mennesker deltar. Festivalen har 10 årsjubileum (2018). De første fire årene var den i regi av Bydel Alna, deretter overtok storvelet den, eller Groruddalsporten som de kaller seg (omfatter boligsameiet Ulven Terrasse, Teisen Park borettslag, Teisen Vest borettslag, Fjellhus hageby sameie, Gullhaug borettslag og Ulven borettslag). De samarbeider med Musikkfest Oslo ved at Lundenfestivalen er et arrangement i tilknytning til Musikkfesten, og har festivalen på samme dato som musikkfesten.

Festival for alle

Det er en festival for alle aldersgrupper. Siden de booker band som har appell langt utover nærområdet/Groruddalen, kommer det folk fra andre deler av byen og utenbys fra, som «følger» bandet sitt. De har for eksempel hatt Bare Egil band der, og Bjølsen Valsemølle ber om å få opptre. Seniorveiledere fra bydelen bistår eldre slik at de kan komme på festivalen.

Sosial arena

Det er bra som møteplass, den binder folk sammen og de blir bedre kjent. Det er en festival som både arrangører og deltakere er stolte av og har et eierskap til, understreket leder. Men de skulle gjerne sett at enda flere fra nærmiljøet deltok. Festivalen skal gi gode opplevelser for alle. Unge får anledning til å ta med seg gitaren på scenen og få prøvd seg der. For mindre barn er ikke konserten det viktigste, men ansiktsmaling, lego-konkurranse, kjøring med hest og vogn, hoppemadrass og annet.

Kvalitet i alle ledd

Parolen er at det skal vært høy kvalitet i alle ledd, fra musikere til mat, aktiviteter og det som eventuelt selges. De er strenge på hvem som får markedsføre seg, men idrettslag, som bidrar som frivillige, kan for eksempel selge lodd. Blant dem som får markedsføre seg er Plan Norge og SOS barnebyer. Deltakerne har ulik landbakgrunn, noe som betyr at det serveres mat fra mange land.

Lavterskeltilbud

Det er gratis å delta, for tanken er at det skal være et lavterskeltilbud som ikke ekskluderer noen på grunn av høye priser. De fleste tilbud er også gratis, og det skal ikke koste mer enn 100 kr pr. hode å kjøpe mat og drikke. Festivalen er rusfri.

Frivillige er viktige – men én person må sitte i førersetet

Informanten er en typisk ildsjel. Festivalen innebærer mange oppgaver som spesielt han må ta seg av. Han mente at én person må være koordinator, pådriver og ressursperson, men at mange frivillige trengs for å få gjennomført festivalen. Frivillige er for eksempel viktige når det gjelder mattilbudet. Festivalen innebærer intenst arbeid i månedene før festivalen avholdes i juni. Oppgavene er alt fra å booke artister, ha kontakt med dem og en rekke små og store detaljer som festivalarbeid innebærer. Det ble lagt opp til en arbeidsdeling mellom borettslagene, men det er som regel de samme som stiller opp hvert år. De fleste er i aldersgruppa 30-60. Mange er småbarnsfamilier som er engasjert i mange saker knyttet til skole og oppvekst, og som lager aktiviteter for barn og andre nærmiljøtiltak: «*De stiller opp på alt*».

Økonomi

De får 100 000 kroner fra Bydel Alna. Beløpet har stått stille i alle år, og burde vært høyere. Lokale matbutikker bidrar med mat. Det er bedre å be om dette enn om penger. Også Huseiernes landsforbund bidrar, men ellers er det mange som ønsker midler fra de mange store forretningene/kjedene som befinner seg i Groruddalen. Det å ha økonomien på plass, er en utfordring. Noen artister skal for eksempel ha honorar. Styrene i borettslagene burde også gitt litt, men det gjør de i liten grad: «*De lener seg på at andre tar jobben*». Selv om det er frivillige involvert, og festivalen skal være non-profit, kan det heller ikke være slik at koordinatoren må punge ut av egen lomme, ble det understreket.

Ønsker

De ønsker mer hjelp fra bydelen til søknadsskriving, som er en omfattende prosess. Festivalen får en liste over hvor de kan søke midler, men ingen bistand utover det. Bydelen burde hatt en hovedsponsor i bydelen, som Alna Senter, framholder informanten: «- *Det ville gjort ting enklere, også for senteret*».

Markedsføring

Sosiale medier (som Facebook) er viktig, og annonsering av festivalen i Akers Avis Groruddalen. Men de er skuffet over at ikke borettslagene markedsfører festivalen bedre (selv om de får brosjyrer som de kan dele ut og annen informasjon).

Mangler i området

Informanten skjønner at Groruddalssatsingen har spesiell oppmerksomhet mot områder som sliter, men mente at satsingen også burde hatt et blikk på områder som ikke har store levekårsproblemer eller andre sosiale utfordringer. Nå har både bydelen og Groruddalssatsingen blikket rettet oppover i Groruddalen, mens Porten til Groruddalen blir oversett. De bor i et veikryss, og bortsett fra Teisen fotballklubb, som er veldig bra, mangler de tilbud til barn. Nå må de kjøres når de skal delta i ulike aktiviteter, og det er heller ikke trygt å la mindre barn gå alene over den raklete brua over Strømsveien. Den er en fysisk barriere mellom Teisen og Ulven. Informanten mente også at de burde hatt en frivilligsentral.

9.2 Lindeberg kulturens venner/Lindebergfestivalen

Intervju med leder

Lindebergkulturens venner holder på med aktiviteter for barn og unge på Lindeberg og arrangerer blant annet en årlig kulturfestival (i bunnen av Jerikobakken). Den fant sted for første gang i 2008. De får blant annet økonomisk støtte fra bydelen (Alna) og fra borettslag.

Festival for alle

Festivalen er et tilbud til alle, men med mange aktiviteter som retter seg spesielt mot barn og ungdom. De har aktiviteter som ansiktsmaling, hoppeslott, fotballturnering, mat fra hele verden, musikere og diverse kulturelle innslag, og mye fart og moro på sletta. I tillegg til festivalen er det kulturkveld, gratis kurs i streetdance en gang i uka på Jeriko skole, med hip hop instruktør, teater for barn og ungdom og kor. Leder av festivalen synes alle aktivitetene er veldig bra.

Sosial arena og nærmiljøtiltak

Festivalen er et gratis tilbud og fungerer veldig bra som sosial arena på tvers av ulike befolknings- og alderskategorier, ble det understreket.

Arrangørene ønsker å få flere til å bidra til et levende kulturmiljø i Lindeberg-området. For å nå ut til flere sender de ut epost og legger aktivitetene tilgjengelig på Facebook og på lindebergkv.no.

Frivillige

For å kunne få til alle aktivitetene, er de avhengig av at noen stiller opp på dugnad. Frivillige er altså viktig. Det er ingen bestemte grupper som er drivere i aktivitetene. Alle bidrar. Motivasjonen er mulighet for å glede andre.

Klovn på Sletteløkka arrangementer 2018. Fotograf: Ragnhild Skogheim

9.3 Sletteløkka arrangementer

Intervju med leder

For ti år siden kom Bydel Bjerke og Groruddalssatsingen med og ga Veitet-uka (som hadde vært arrangert siden 1958) en ny giv og et nytt løft. Da tok man også med Sletteløkka. Informanten har vært leder de siste sju årene. Sletteløkka arrangementer er en beboerforening bestående av tre av borettslagene på Sletteløkka.

Aktiviteter

De har ulike arrangementer, som lystenning til jul, skogsturer i Lillomarka og gatefest og markedsdag på lekeplassen/ballbanen i Askelia på sensommeren, som er et høydepunkt. Der er det ulike type aktiviteter, som danseoppvisning for og med barn, salgsboder der folk selger ulike typer ting som andre kan ha nytte av og for barn har de ansiktsmaling, hoppeslott, klovn og mye annet. Det er også salg av kaffe, kaker, vafler, sukkerspinn og annet. De får diverse varer fra nærbutikken samt premier til loddtrekning.

Nærmiljøtiltak

Arrangementet trekker mange folk fra nærområdet, på tvers av etniske grenser og generasjoner. Det betyr at det er alt fra små barn til pensjonister til stede: «*Det handler om å spre glede og engasjement i nærmiljøet, og inkludere alle, på tvers av etniske og aldersmessige grenser*». Nærmiljøet karakteriseres som godt og stabilt, der folk kjenner hverandre. Mobbing og trakassering er det lite av. De som er ensomme, enkeltpersoner eller

familier, kan bli kjent med andre på gatefesten eller andre arrangementer. Derfor ønsker de at enda flere voksne deltar på arrangementer, i tillegg til betydningen det har for barn. Barna på Sletteløkka går på tre forskjellige skoler, det er derfor bra å ha arrangementer som Gatefesten og turer i Marka som bidrar til fellesskap. Nøkkelord for å beskrive nærmiljøet er *samhold, samarbeid og vennskap*.

Frivillige

De er sju frivillige: «*Mange har lyst, men...*». På gatefesten bidrar folk fra nærmiljøet som deltar på festen med å rigge og gjøre praktiske ting.

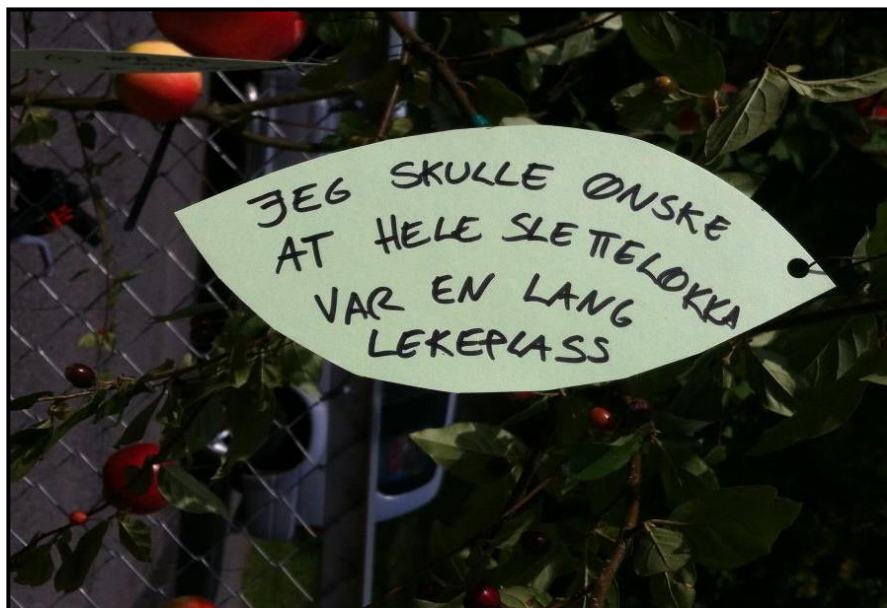
Forhold til bydelen

Bydelen er veldig hjelpsom. I forbindelse med gatefesten får de låne bord, stoler og diverse utstyr fra nærmiljøsentret på Veitvet. De får også økonomisk støtte fra bydelen og søker frivillighetsmidler. Summen varierer.

Utfordringer

Utfordringer er å søke midler og å få støtte fra borettslagene.

Det gjelder å møte alle med samme sinn, forstå hverandre og vist respekt, på tvers av etniske og andre skillelinjer, understreket leder.

Ønsketreet på Sletteløkka arrangementer 2018. Fotograf: Ragnhild Skogheim

9.4 Vestli Vel

Intervju ved styreleder

Vestli Vel er en paraplyorganisasjon for alle boligsameier, huseierlag og borettslag på Vestli. Blant hovedoppgavene er å lage gode innkjøpsavtaler, finne løsninger som sparer styrene for tid, holde kontakten med kommune og bydel, samt å jobbe for å utvikle bydelen for alle som bor på Vestli.

Styrelederen er også aktiv i Natteravnene på Vestli og i Groruddalstinget. Han har bodd på Vestli siden 1971.

Om bydelen

Informanten er misfornøyd med bydelen, både politikerne og administrasjonen. Hovedankepunktet er at de ikke lytter, «*vel de lytter, men tar ikke det de hører til etterretning*». Han har flere konkrete eksempler, som da beboerne ønsket et 50 meters-basseng, men som ble nedskalert eller da de ønsket flere benker langs turveiene. Tokerudbekken er et annet eksempel: «*Den har grodd igjen. Da jeg var barn dro vi ned dit og bada. Masse fugler og blomster. Dette er nå borte. Vi ønsker å rydde opp. Bymiljøetaten sier nei, men vi trenger rekreasjonsområder.*»

Informanten stiller spørsmålet om hvorfor ikke bydelen kommer når skolen har info-møter for alle foreldrene eller når borettslag og sameier har årsmøter; benytter seg av at folk allerede er samla, og gir en kjapp 5-10 minutters presentasjon av det som foregår i bydelen, selv om det kanskje er tidkrevende.

De får ikke brukt de mulighetene som ligger i at det er områdeløft. Det er opptil 40 stykker på møtene, men det de sier blir ikke fulgt opp. Men det er bedre nå enn det var før sett fra informantens side fordi han mener Groruddalssatsingen nå kommuniserer bedre og er positive til det nye Vestlirådet.

Lokalmiljøet

Han fremhever initiativet med jevnlige møter på 'Stovner-høbben'¹¹ som bra, og at det er blitt et møtested for folk som vil starte opp noe, få noe til å skje i bydelen: «*De viktigste arenaene er der man bor og skolen, kanskje aller mest skolen, for der møtes man på tvers. Jeg vil spesielt fremheve fadderordningen. Gjennom denne ordningen, blir de minste barna tryggere og de som er større får en viktig mestringsfølelse.*»

Dugnader

Informanten understreker at mange kommer fra land der det ikke er vanlig å stille opp hvis det ikke er en direkte økonomisk gevinst i det. I sameiet møtte 32 av i alt 333 leiligheter til dugnad. Da fant de ut at de skulle sette av 50 kroner av husleia per måned til dugnad. De som møter på dugnadene (to i året), får da tilbake 300 kroner per gang. I 2010 møtte 32 på dugnad. Da de prøvde ut dette nye opplegget første gangen (2011), møtte 297 på dugnad, altså nesten alle. Og de som ikke kunne møte den dagen, fikk tilbud om å gjøre en jobb når det passet dem. Dette har vært en suksessoppskrift. Og det er positive bi-effekter. De ble bedre kjent:

«Jeg traff naboer jeg ikke hadde sett før, og nå er vi på hils omtrent alle sammen. Mange eldre hadde følt seg utrygge fordi de ikke visste hvem de var de som hadde flytta inn i det siste. Nå er de tryggere.»

Informasjon

Det trengs mer samla informasjon om hva som skjer innen kultur og frivillighet. Sånn som det er nå, er det mange møter og aktiviteter, men som de ofte får høre om i ettertid. Det burde være én plattform der alt deles. Kanskje litt vanskelig fordi unge og gamle er på ulike plattformer og bruker dem ulikt. De henger opp plakater og sprer info gjennom ranselpost, men det viser seg at det er munn-til-øre-metoden som funker best, særlig til foreldre med annet fødested enn Norge: «*Vi rekrutterte en ung mann i slutten av 20- åra med somalisk bakgrunn da vi sto på T-banestasjonen med kaffe og info. Han ble med, og går nå natteravn*».

For mye framsnakking

Informanten mener man på mange måter har gått et skritt tilbake på Stovner. For 18 år siden var Stovner videregående skole langt framme når det gjaldt data. Ungdom fra hele byen søkte seg dit. Nå er de langt bak. «*Vi var landskjent for Stovnermodellen for politiet. Nå ligger det*

¹¹ «Stovner-høbben, eller «idé-høbben, er ett av flere prosjekter i Groruddalssatsingen

nede.» Informanten advarer mot utilsiktede konsekvenser av at det blir så mye framsnakking av Stovner. Det kan føre til at det som faktisk finnes av problemer, blir underkommunisert.

Groruddalssatsingen

Han er også kritisk til Groruddalssatsingen: «*Er det en satsing for oss som bor her eller er det for de som jobber der?*» Han mente at en del bruker satsingen som springbrett for egen karriere.

Rekruttering til Natteravnene

Rekruttering til Natteravnene går trått. De hadde håpet på å få med FAU'ene, men de venter på at rektorene skal ta initiativ: «*Hvis skolene hadde satt opp lister, hadde det vært fullt av natteravner.*» Noen FAU-ledere er aktive, andre ikke, og tar nesten ikke telefonen.

Problemet er at noen har mye jobb, gjerne flere jobber, og masse verv. Andre har ikke jobb og sliter med mye, ikke minst økonomi.

Boverter

Da folk flyttet inn på Vestli stilte Selvaag med boverter som forklarte hvordan ting som varmtvannsberedere, som mange ikke hadde erfaring med, fungerte. Det var det nyttig, og boverter hadde også vært nyttig nå.

Vestli Vel foreslo utleiested for skiutstyr. Nå kommer det. Og det kommer haller, Vestlihallen, Stovnerhallen pusses opp og deretter kommer Tokerudhallen.

10 Andre organisasjoner

10.1 Frivilligsentralen på Stovner (Kirkens bymisjon Oslo)

Intervju med virksomhetsleder

Frivilligsentralen har åtte ansatte. Aktivitetene er finansiert dels av Kirkens Bymisjon Oslo og bydelen (frivilligsentralen er et samarbeid mellom de to), dels gjennom prosjektfinansiering. Det gjør frivilligsentralen på Stovner til Groruddalens største. De fleste andre frivilligsentraler har 1-2 ansatte.

Mål

Målet er å legge til rette for møter mellom folk som vanligvis ikke treffes, på tvers av generasjoner, kulturer og sosial tilhørighet. De skal stimulere til frivillig aktivitet og være en ressurs for enkeltpersoner og frivillige lag og foreninger. Det finnes et nettverk for frivilligsentraler i Groruddalen, samt Oslo frivilligsentraler.

Andre midler

Frivilligsentralen på Stovner har ingen sponsorer, men utover basismidlene fra Bymisjonen søkes det om penger fra ulike kilder. Familieferieprosjektet finansieres av Sparebankstiftelsen. Også noen legater og stiftelser, og kommunale midler. Bufdir og Husbanken har også vært inne med finansiering, men ikke i 2018.

Frivillige

Frivilligsentralen har om lag 200 frivillige. Frivillige bidrar ulikt. Noen gjør frivillig arbeid i en kortere periode, mens andre blir værende som frivillige gjennom mange år. Enkelte deltar i samme aktivitet hele tida, mens andre flytter mellom de ulike aktivitetene.

De er nå mange unge (18-25) som er frivillige (som i Prosjekt Familieferie). De har også unge frivillige mellom 17 – 22 år i et lederprogram. Frivilligsentralen har hatt fokus på å skape aktiviteter som appellerer til unge og som gjør at de vil bidra). De mellom 35 og 50 (familiefolk) er det færre av. Om lag halvparten kommer fra andre bydeler enn Stovner (én av åtte ansatte bor i bydelen). Det er et poeng at de frivillige fra andre deler av byen kommer til Stovner og ser at det er mye bra der også. Dette bidrar til å bygge ned stereotyper.

I 2013 da nåværende virksomhetsleder tok til å lede frivilligsentralen, var det mest eldre frivillige (ved opptelling desember 2013 ca. 30 frivillige), og de fleste aktivitetene var rettet mot eldre. Samme år satset frivilligsentralen på Stovner på å speile befolkningen og satset særlig på familieaktiviteter. Bydelen mente dette ikke ville gå, men så raskt at det ble en suksess og har nå egne gruppeaktiviteter (mot tidligere fokus på individretta aktiviteter).

Det kan oppstå litt problemer rundt det at noen frivillige får betaling mens andre ikke får for samme aktivitet. Frivillige i Alnaskolen (og Ungdomsrådet) får betalt/honorar. Alle deltakerne i lederprogrammet får attest/diplom, og ungdom som har bidratt en stund og som de kjenner, kan de være referanse for.

Inkludering

Frivilligsentralen jobber ikke bare med frivillighet, men også for eksempel med inkludering i samarbeid med Felles introduksjonsprogram i Groruddalen (FIG). Og de skal tilby praksisplass/arbeidspraksis.

På tirsdager er det språktrening på dagtid og kveldstid. Frivilligsentralen har ca. 100 mottakere av sms om disse aktivitetene, der frivillige stiller opp. Der er det 5-10 deltakere hvor det øves på ord og uttrykk som er nyttige når man går til legen.

Tilbudet på dagtid ble spisset til å bli et tilbud for kvinner. Mange i FIG kjenner til språktreninga på Stovner frivilligsentral.

Noen kommer for å få hjelp til å tolke innholdet i brev fra det offentlige: «*Kanskje bydelen ikke vil gå inn i denne typen aktiviteter?*». Da frivilligsentralen ansatte en «kulturtolk» for noen år siden, merket de framgang.

Organisering

Mens frivilligsentralen på Stovner er under Kirkens Bymisjon, er de fleste andre frivilligsentralene i dalen kommunale/under bydelen. De avhjelper mer direkte på de områdene der bydelen har ansvar, gjerne innen aldersomsorg på sykehjem og ellers: «*Vi er friere men har en representant fra bydelsutvalget i styret vårt. Vi kan mer rendyrke frivilligroller. Kvalifiseringsprogrammet regner vi ikke som frivilligarbeid. Vi kan lettere velge selv hva vi vil drive med og hvordan de frivillige kan bidra.*»

Aktiviteter

Frivilligsentralen har hatt frokostmøter på biblioteket med innledere som snakker om ulike temaer. De har ikke aktiviteter spesielt rettet inn mot satsingsområder/delbydeler, men et eksempel på at frivilligsentralen kan supplere bydelen, skjedde etter et møte der bydelen informerte om pengestøtte til idrettsaktiviteter. I etterkant kom rundt 40 familier og spurte hva bydelen egentlig hadde ment. Da måtte frivilligsentralen opplyse om at dette var penger som ble utløst hvis barnet meldte seg på idrettsaktiviteter og at pengene så gikk direkte til å dekke kontingent/avgift, ikke rett i lomma.

For frivillige i Prosjekt Familieferie vektlegges det at man må kunne hjelpe barn i vannet. Derfor tilbys svømme- og livreddingskurs til frivillige. Mange av de mest populære aktivitetene handler blant annet om bading på sommeren. En del vekt legges på svømmetrening. Den er ikke kjønnsdelt. Kanskje noen faller fra, men poenget er å få folk til å være trygge ved og i vann sånn at de kan være med på familieaktiviteter om sommeren. Sommeraktivitetene i regi av frivilligsentralen dreier seg mye om svømming. Og det legges vekt på å informere om og oppfordre til å sende barna på sommerleir, som Camp Hudøy.

10.2 Østre Aker og Haugerud menighet

Intervju med sogneprest og diakon

Haugerud og Østre Aker menigheter ble slått sammen i 2013. Østre Aker hadde hatt en ambisjon om å bli kulturkirke, men sånt koster penger og finansieringen er uforutsigbar. Langsiktige satsninger blir derfor vanskelige. Dessuten spiller det inn at Groruddalen ikke er mange minuttene unna sentrum med T-banen sånn at konkurransen kulturtilbud blir stor.

10.3 Aktiviteter

Menigheten på Haugerud har et kirkekor for voksne med 8-10 medlemmer som øver én gang i uka. Barnekoret, som øver enten i menighetshuset eller på Vaskeriet (et utleielokale på Teisen), har 6- 8 medlemmer fra første klasse og oppover. Tidligere var det et barnegospelkor, men det har vært nedlagt i noen år.

En ungdomsklubb for aldersgruppa 4.-7- klasse (Amigosklubben) drives i Haugerud kirke. De holder åpent én gang i måneden og det møter mellom 40 og 60 ungdommer. Etter at Trosterudklubben forbedret tilbudet sitt, er tilstrømningen nå mindre enn tidligere da det kunne være oppimot 100 tilstede. Den er utlukkende frivillig drevet. Et ektepar står bak og får med

seg andre voksne. Klubben jobber bra med å få med dem som har gått ut av 7. klasse som nye ledere.

Ellers driver kirken med torsdagslunsj (diakonen ansvarlig), supertorsdag (middag for familier; frivillig innsats) og lørdagskafé. Det har også vært arrangert byttefest for klær (frivillig innsats) med stor ikke-norsk etnisk oppmøte. Kirken avholder «Julaften for alle» i samarbeid med Kirkens bymisjon. *«En del av de som går her, har utfordringer de sliter med. Å være frivillig bidrar til å bedre livskvaliteten. Medvirkning som metode».*

Et stort kulturarrangement med utgangspunkt i Haugerud kirke er den årlige julekonserten, der Tvetenkoret, Grefsen korforening og de korene som øver i kirken, har en felles konsert: *«- Det er en hjemmesnekret kulturfestival.»*

Andre kor bruker Haugerud kirke som øvingslokale, et a capella- kor og Hellerudkoret og Bryn mannskor leier menighetshuset.

Da Haugerud Kirke fikk nytt flygel, ble to skoler invitert på konsert. Det var et godt samarbeid med bydelskoordinator og musikk lærer på skolen rundt dette: *«- Det kan vi bygge videre på.»* Samarbeidet med bydelskoordinator dreier seg om mer enn denne konserten og er godt. Haugerud skole har de siste årene brukt kirke til vitnemålutdeling. Det er også en god del utleie av kirkens lokaler til bydelens arrangementer.

Kirkens lokaler brukes av tre migrantmenigheter, tamiler og eritreere i Haugerud kirke og en persisk menighet i Østre Aker kirke. Det dreier seg om Den Eritreiske Evangelisk Lutherske Kirke i Norge, Persian Church in Norway - New Life og Christ Full Gospel Church (tamil). Det har vært fellesgudstjenester mellom alle.

Kirken leier også ut lokaler til forskjellige lag, organisasjoner og grupper. Noen ganger er det store arrangementer. Det har vært utleie til en muslimsk kvinnegruppe i Haugerud kirke. Gruppen møtes for å snakke om samarbeid med Barnevernet og andre. For kirken betyr utleie inntekter, som f. eks. når Bydel Alna kommer med 300 barnehageansatte og bruker kirka en hel dag. Utleie generelt byr på utfordringer, og det kan dreie seg om rengjøring, parkering, bruk av kjøkken – generell slitasje.

Samarbeid med bydelen og andre

Det er jevnlig kontakt med områdeløftet Haugerud-Trosterud og Frivilligsentralen. Sognepresten sitter i Samarbeidsrådet for Haugerud-Trosterud, sammen med 35 lag og foreninger, der de store aktørene er Haugerud IF, Haugerud-Trosterud Vel og Foreningen Trosterudvillan. Rundt Planprogram for Trosterud og Haugerud har menigheten vært aktiv, og har vært med på innbyggerinitiativ for et nytt alternativ til hvordan skolen skal bygges.

«- Vi har veldig god kontakt med bydelen.» Av og til er bydelens livssynsneutrale linje litt vanskelig. Eksempel: Høsten 2017. En del ungdommer hang rundt Haugerudsenteret og det var en del uro.

Kirken har en ferdig innredet underetasje og tenkte den kunne gjøre nytte i en akutt fase inntil andre alternativer var på plass. Det av slo bydelen, og fikk etter hvert innredet et eget lokale på senteret der ungdommen kunne være. Men det er et mye mindre lokale enn det kirken hadde kunnet tilby.

Tilbud til ikke-kristne og ungdom

Det er jevnlig kontakt med områdeløftet Haugerud-Trosterud og Frivilligsentralen. Sognepresten sitter i Samarbeidsrådet for Haugerud-Trosterud, sammen med 35 lag og foreninger, der de store aktørene er Haugerud IF, Haugerud-Trosterud Vel og Foreningen Trosterudvillan. Rundt Planprogram for Trosterud og Haugerud har menigheten vært aktiv, og har vært med på innbyggerinitiativ for et nytt alternativ til hvordan skolen skal bygges.

Haugerud-kirken har erfaring med at ikke-kristne innvandrere har få problemer med å bruke kirkens lokaler. Samtidig sliter den litt med å få kontakt med organiserte muslimske miljøer i bydelen, som de lokale moskeene. De responderer ikke på henvendelser. Men tidligere styreleder i Islamic Cultural Centre har vært i kirken for å holde appell og en muslimsk kvinnegruppe har hatt møter i kirkens underetasje. Heller ikke den katolske kirken på Bredtvet har svart på henvendelser om mulig besøk.

10.4 Furuset og Ellingsrud menighet

Intervju med diakon

Aktiviteter – frivillige viktig

Menigheten har en rekke aktiviteter i kirkens regi og en rekke frivillighets- og kulturaktører som bruker kirkens lokaler og/eller samarbeider med kirken om aktiviteter og arrangementer.

Ellingsrud kirke låner ut lokaler til koran- og arabiskundervisning for unge: «*En dialoggruppe som snakker om religion og dagligliv holder til i Ellingsrud kirke og sprer mye positivt i nærmiljøet*». En vietnamesisk migrantmenighet – Levede vann – leier lokaler av Ellingsrud kirke. Noen norsk-etniske ungdommer med ønske om et sted å være og god voksenkontakt, har begynt å vanke på den vietnamesiske ungdomsklubben, og blir tatt godt imot.

I Furuset er det en stor speidergruppe drevet av frivillige, formiddagstreff hver 14 dag, hvor frivillige lager til lunsj med smørbrød, det er overnatting for 11-åring én gang i året, ungdomsarrangement arrangert av ungdommene 1 til 2 ganger i året samt konfirmasjonsarbeid i begge kirkene. Normisjon har møter i menighetens lokaler.

Ellers brukes kirken mye av borettslag og foreninger til møter og arrangementer. En pensjonistforening møtes én gang i måneden i kirkens lokaler, og samler gjerne opp mot 100 deltakere.

Kirken hadde sommerkafé i 2018, tre uker i juli. Ungdommen – i aldersgruppa 13 til 16 år – deltok i planlegging og gjennomføring av måltider, og fikk attest. 30 ungdommer var innom, ikke alle deltok alle tre ukene.

I kirkens regi blir det tilbudt et lavterskeltilbud innenfor psykisk helse – Værestedet. Der tilbys rimelig middag, 30 kroner for middag og dessert. Det er også åpent for at folk i nærmiljøet kan stikke innom. Dette er hver 14. dag, der det er gratis middag og samvær. Dette ledes av diakonen. Kokken er en frivillig.

Lilleputt er en samling med sang, dans og lek for småbarn og foreldre, og drives av frivillige og trosopplærere.

Erfaringen med frivillige er at de er lette å be til å stille opp til konkrete aktiviteter nå og da, men å stille opp på noe fast, er vanskeligere. «- Folk har travle hverdager».

Bydelen sender av og til forespørsler. Eksempel: Et ektepar som ønsket seg leksehjelp i norsk: «*Bydelen hadde ingen som kunne stille opp. Det hadde ikke vi heller akkurat da.*»

Kirken har samarbeid med Miljøgruppa på Ellingsrud. Det dreier seg om klesbytte og innsamling av plast. Kirken samarbeider med Miljøgruppa om å arrangere Miljøfestivalen på Ellingsrud 2018 i kirken. På programmet var sang, dialog med religiøse ledere i Groruddalen, appell ved Natur og Ungdom, ungdoms- politikerpanel, klimakafé, grønne gründere og utstilling. Aktiviteter som klesbyttemarked, «design din egen button» eller «lag din egen humleblokk» og annet var også innslag på festivalen (som ble åpnet av ordfører Marianne Borgen).

Stort engasjement

Trusselen om å legge ned kirken på Ellingsrud har ført til et stort lokalt engasjement med støtte langt utover bydelen. Svært mange som ikke er med i Den norske kirke har engasjert seg. Et eksempel: Også ungdom fra andre trossamfunn engasjerte seg da det ble samlet inn underskrifter for kirken, mot nedleggelsen. Mange har gitt uttrykk for at de setter pris på at Ellingsrud er en kirke som er åpen og viser omsorg for alle mennesker på Ellingsrud, ikke bare de som går i menigheten. Kirken har åpnet dørene når det har skjedd ting på Ellingsrud, som for eksempel da en to år gammel jente ble drept i 2014 og da en ung gutt ble drept i 2017.

10.5 Seniorsenteret Grorudhuset

Intervju med leder

De er ti ansatte, som inkluderer kjøkkenvirksomhet og husvert (en form for vaktmester). Friskliv har to ansatte i tillegg. De finansieres av Grorud bydel, noe som gir mulighet til økonomisk stabilitet.

Tilbud på tvers av generasjoner

Det er i hovedsak tilbud til folk over 60, men de ønsker å ha tilbud rettet mot folk på tvers av kulturer og generasjoner. Det er et ønske at flere benytter seg av seniorsenteret og at de har flest mulig tilbud i nærmiljøet. De tilbyr diverse treningstilbud, som yoga, spinning og balansetrening. Yoga er både aktiv og rolig, tilpasset hva de enkelte kan klare. Forutsetningen at de kan komme seg opp fra gulvet. En del av aktivitetene er i regi av Frisklivssentralen, men også noen av de ansatte bidrar.

Frisklivssentralen har trening på «grønn resept», altså at folk er henvist fra lege. Formålet er livsstilforandring, der det er trening i gruppe eller individuelt. Fysioterapi er det også tilbud om.

Seniorsenteret har barselkafé/barseltrening på kaféen, hvor man får interaksjon mellom eldre og unge. Ungdom fra Groruddalen skole, i aldersgruppa 12-14 år, bruker senteret på torsdager i forbindelse med at de tar faget «innsats for andre». Det er språkkafé og leksehjelp på senteret.

Det er forventet at pågangen vil øke i forbindelse med byggingen av 2 leilighetsbygg i regi av Boligbygg. Det blir boliger for eldre, anslagsvis 100 leiligheter. Det er en del av nærmiljøetsatsingen i bydelen. Informanten har mye kontakt med byggeledelsen for å få bygget på plass på nyåret (2019). Hun har ansvar for innholdet, at de ulike aktørene jobber tett sammen. Det er del av «omsorgstrappa», dvs. tilbud som kommer før sykehjem.

I 2019 satser de på et utvidet tilbud og utvidete åpningstider. I tillegg til å ha åpent på dagtid vil de også være åpne på kveldstid og i helger. Ambisjonen er å nå ut til enda flere.

Sosial arena og møtested

Senteret er en sosial arena med kaféen som det faste samlingsstedet. De ønsker at det skal bli en bydelskafé; et sted der man går og spiser. Det er en fast kjerne som bruker kaféen, og det er kanskje en terskel for dem som ikke kjenner noen å oppsøke der. Terskelen skal være så lav at det skal være greit å sette seg ned der. De ønsker ikke klikker. De ønsker flere eldre innvandrere velkomne, ettersom denne gruppa i liten grad benytter seg av tilbudene. Målet er å få et levende hus, og med utvidete åpningstider kan det bli det.

Kaféen har et godt mattilbud. De er opptatt av folkehelse og sunn mat. De har en kokk som har jobbet i utelivsbransjen og som er veldig dyktig. Ikke alle er åpne for nye smaker, men de har hatt temadager der matkultur inngår. Da en i regi av NAV jobbet på kjøkkenet, ble det servert etiopisk gryterett, og det falt i smak.

Frivillige

Frivillige kan starte aktiviteter i regi frivilligsentralen, som noen også har gjort. Frivillighet for øvrig, eller generelt, kan være en utfordring for folk er engstelige for å forplikte seg. Men de ønsker flere frivillige.

Utfordring

Det er en utfordring å være i startfasen av utvidelse av tilbudet, det vil si at de prøver seg litt fram om hva som kan funke eller ikke.

Bydelen sliter med budsjettet. Lovpålagte oppgaver må prioriteres. Det betyr at nærmiljøaktiviteter og folkehelse, som ikke så lett kan telles med hensyn til resultat, sliter: «*Vi er redd for at vi kan bli et rent helsehus*». Det er viktig med et helhetlig tilbud, ha med på laget de som sitter på pengesekken og at det er politisk vilje til å satse på det vi gjør, ble det understreket.

Evaluering av Seniorsenteret

Høsten 2017 inviterte de til dialogmøte og workshop med eldre personer, over 60, og som bor i nærmiljøet. Bakgrunnen var at en del hadde uttrykt misnøye til det «nye» senteret, om det ikke var bra nok som det var før. De skulle diskutere hva de ønsker, hva de synes er bra og hva de er kritiske til. Det viste seg at de fleste var positive og kom med mange innspill, som tas med/er tatt med videre.

«Det gjelder å være pragmatisk og finne løsninger. Det er positive folk her, iderike. De må av og til «staggess», men det er jo en luksus at det er sånne folk der. Det kreves at man er åpen for forslag men også kunne si at noe ikke har livets rett; at vi ikke kan sette i gang en bråte tilfeldige ting. Det handler om å tilpasse og justere aktivitetene. Og ikke minst gjøre dem kjent. De bruker Facebook, som mange eldre er på, lokale oppslag og lokalavisa Groruddalens avis, som mange i bydelen leser.»

Lederen understreket de er up and coming, som blant annet dreier seg om nytenkning om hva et seniorsenter skal være. De lar seg også inspirere av aktivitetshuset K1 på Tøyen. Her er det mye å lære selv om målgruppene er ulike.

10.6 Bydelsmødrene

Intervju med leder

Bydelsmødrene er en frivillig organisasjon bestående av kvinner i bydelene, og er drevet av, og rettet inn mot, mødre med innvandrerbakgrunn. Det er en ny form for samskaping mellom frivillige, Oslo kommune ved Helseetaten og bydelene. I 2017 ble det inngått en strategisk partnerskapsavtale mellom Bydel Alna og bydelsmødrene. Formålet var å fremme samarbeid mellom frivilligheten og bydelen gjennom samskaping, for å nå felles mål. Områdeløft Lindeberg har vært en viktig støtte for bydelsmødrene i Alna, og for Bydelsmødrene sentralt.¹²

Oppgavene til bydelsmødrene er å støtte andre kvinner i å oppdage og bruke egne ressurser for å styrke seg selv og deres barn og familier. De skal blant annet være et bindeledd/brobygger mellom kvinner/familien og offentlige myndigheter. De som skal være bydelsmødre går gjennom en grunnutdanning (17 moduler), som omhandler følgende emner: helse, familie, samfunn og bydelsmødrenes metoder. Gjennom utdanningen får

¹² Hentet fra Årsrapport 2017

bydelsmødrene faglig kunnskap, utvider sitt nettverk og får kunnskap om, og forståelse for, praktiske erfaringer med arbeidet som bydelsmor.

Informanten er leder for bydelsmødrene i de tre bydelene som har slike (Alna, Stovner og Grorud). I Bjerke skal det også opprettes en bydelsmødregruppe. Til sammen er det 50 Bydelsmødre i Groruddalen, og 20 nasjonaliteter er representert. Arbeidet går blant annet ut på å ha kontakt med og følge opp bydelsmødrene, synliggjøre det de driver med i ulike sammenhenger samt økonomiansvar. Hun har et overordnet ansvar for bydelsmødrene og er det sentrale leddet i tiltaket. Hun deltar på møter samt intervjuer dem som ønsker å være bydelsmødre.

Modellen er hentet fra Danmark, som igjen hentet den fra Tyskland. Det gis også informasjon på skolene om Bydelsmødrene. De startet opp i 2016. De har fått midler fra Extrastiftelsen Helse og Rehabilitering og fra Oslo kommune, ved Velferdsetaten, det samme i 2018.

Frivillige

Bydelsmødrene er frivillige kvinner med minoritetsbakgrunn som hjelper andre kvinner i nærmiljøet. Bydelsmødrene har ofte selv vært i en sårbar situasjon, og skjønner hva mange sliter med. De støtter kvinner på viktige livsområder som foreldreskap, arbeid og helse. Kunnskap og erfaring fra nøkkelpersoner i eget miljø er det som viser seg å ha best effekt når det gjelder å forandre folks tenkemåte.

Krav til bydelsmødrene

Det kreves at de snakker godt norsk, er engasjerte personer som ønsker å jobbe frivillig og har tid til å ta de kursene som kreves (som foregår på kveldstid). Å bygge nettverk er også viktig, det vil si at bydelsmødrene kan bruke sitt nettverk til å spre informasjon om bydelsmødrene i nærmiljøene. Bydelsmødrene skal være kjente fjes som representerer kunnskap, tillit og trygghet.

Det ble understreket at mange minoritetskvinner mangler selvillit, de vet ikke hvor de kan søke hjelp og er usikre i møte med ulike offentlige instanser. Bydelsmødrene kan fortelle dem om hvor de kan søke hjelp og hvilke tilbud som er gratis (mange vet ikke at sykehusopphold er gratis), de kan være med på offentlige kontorer, være tolk på foreldremøter, for å nevne noe. Mange har ikke lært seg å sette seg mål og legge planer, de vet ikke hva de kan og mange sliter (også praktisk) ved skilsmisser fordi de er vant til at mannen ordner opp. Mange preges av frykt og redsel for at barnevernet skal ta fra dem barna. Det burde vært bedre dialog med barnevernet, understreket leder.

Det er viktig at de blir trygge på seg selv, at de blir gode forbilder for barna og deltar i nærmiljøet. Sterke kvinner gjør barna stolte. Menn kan også ta kontakt (og noen gjør det), men de er ofte for stolte til å ta kontakt: «*De skal klare ting selv*». Opplegget er for alle, ikke bare minoritetskvinner. Det er en viktig investering å bistå kvinnene i å mestre hverdagen; familielivet blir stabilt, ungdom følges opp og sånn forebygges kriminalitet.

Stabilitet

Bydelmødrene gjør mye uformelt i bydelene, uten å rapportere om det. Mer omfattende kontakt blir registrert på et samtaleskjema.¹³ Det er stor stabilitet blant Bydelsmødrene, selv om noen slutter fordi de flytter.

¹³ Samtaleskjemaet har blant annet spørsmål om hvordan bydelsmødrene fikk kontakt med kvinnene, hvilket språk som ble benyttet, tidligere kontakt og hva de snakket om. Skjemaet brukes til å lage statistikk når de skriver rapport og søknader. Bydelsmødrene pleier å fylle ut skjemaet når de har samtale med en kvinne og leverer dem inn på de månedlige møtene

Motivasjon

Lederen motiveres av mødrenes innsats, engasjementet og den jobben de gjør. De ser resultater ved at kvinner som ikke har hatt tro på seg selv, ikke vet noe om hvilke rettigheter og plikter de har, får bedre selvbilde, tar utdanning (hundrevis av kvinner har fått utdanning) og får brukt sine evner i arbeidsliv og i nærmiljøet.

Samarbeid med bydelene

Det er bra samarbeid, melder informanten. Bydelene og bydelsmødrene har felles mål. Lederen er kontaktperson mellom Bydelsmødrene og bydel. De har også samarbeid med Røde Kors (Stella).

Inspirerer andre

Byråd for oppvekst og kunnskap, byrådsleder og ordfører og enkelte stortingspolitikere har rost tiltaket. Også andre kommuner er interesserte i denne modellen.

10.7 Bydelsmødrene Ammerud

Intervju med representant for bydelsmødrene på Ammerud

Oppgavene går ut på det som er beskrevet av leder for Bydelsmødrene, og som her utdypes av representant for bydelsmødrene på Ammerud. Hun pekte på at det kan dreie seg om å forklare hva som menes i informasjon de mottar fra for eksempel skoler, helsestasjoner og NAV, og noen er også tolk i møte med offentlige instanser:

«Grunntanken er at mødre på mange måter er nøkkelen til hele familiens sosiale og kulturelle integrasjonsprosess. Mange trenger å lære hva slags oppdragelsesregler som gjelder i Norge, hvilke rettigheter og plikter man har eller hva man bør ha eller ikke i matpakka. Mange vet ikke hva som forventes av dem, og er også engstelige i møte med offentlige myndigheter, sjefer i arbeidslivet, der noen kanskje har erfaring med autoritær og streng ledelsesstil. Mange har ikke lært å være selvstendig og ta initiativ og stole på seg selv.»

Informasjonsarenaer

Det kan være en utfordring å nå fram til dem som trenger hjelp/bistand. Kvinne-kaféer og infomøter i bydelen er informasjonsarenaer, men det er vanskelig å nå fram til dem som bare er hjemme. Den kanskje viktigste kanalen for å ta/få kontakt er ute i nærmiljøene, for eksempel i butikken. De er iført bydelsmødrevester, slik at de er synlige i miljøet. Dersom de ser at noen strever med noe, tar de kontakt og spør om det er noe de kan hjelpe med. Kvinner som kjenner til bydelsmødrene forteller andre kvinner hvem bydelsmødrene er, og hva de kan bistå med.

På kvinne-kaféen spiser de sammen, og da er det også lettere å åpne seg om hva de sliter med. Det er mange sterke historier. Noen blir fortalt av offentlige myndigheter at de kan finne ting på nettet. Men ikke alle kan bruke internett, eller vet hva som står der, og da går det utover selvilliten og de mister viktig informasjon.

Det er viktig å få kontakt med de svakeste, de som ikke har utdanning og ikke snakker norsk, og bidra til at de kan få et bedre liv. Mange av bydelsmødrene har selv kjent på kroppen hvordan det er å være nyankommen til Norge fra Pakistan, Afghanistan, Somalia eller andre land, og at «*det å komme som flyktning til Norge er som å være i en ammetåke*». Da kan de identifisere seg med bydelsmødrene. Det handler om at de med små skritt kan få bedre

selvbilde og lære mer om det å bo i Norge, hva som er typisk norsk og hva vi har felles på tvers av ulike kulturer.

Veiledning er viktig

Gjennom familieveiledningskurs kan par få det bra, og har de det bra får også barna det bra, ble det understreket. Også leger må lære å forstå folk, for eksempel hvordan de forklarer ting til pasienter. Noen kvinner sliter kanskje psykisk, noe som for mange er tabubelagt å snakke om. På kvinnekaféer kan de lære om utfordringer i livet som kan påvirke psykisk helse. Mange av kvinnene er veldig selvkritiske, har lavt selvbilde og har det ikke bra med seg selv. Veiledning kan bidra til forståelse om hvorfor de sliter og at det ikke er noe å skamme seg over. Det hender at menn tar kontakt om at kona ikke har det bra, at hun er for sjenert for å ta kontakt og at hun er redd for å bli mobbet når hun er ute på grunn av dårlige norskkunnskaper.

De lærer også at det er viktig å delta på foreldremøter og annen involvering i skolen, det gjelder både mødre og fedre.

Ting som kan forbedres/ønsker

Representanten for bydelsmødrene på Ammerud pekte på at både skolen og andre offentlige instanser burde ha informasjon på ulike språk på en forståelig måte. Noen instanser har det kanskje, men det kan bli bedre. Det er et ønske om å ha et åpent kontor der folk kan komme med små og store problemer. Målet er å samle folk og fange opp de som trenger bistand med noe. Noen bydeler har det.

Frivillighet

Det er veldig viktig, understreket leder for bydelsmødrene på Ammerud. Her ble leksehjelp trukket frem. Både foreldre og barn lærer gjennom leksehjelp betydningen av å gjøre lekser og få utdanning.

Finansiering

Bydelsmødrene på Ammerud får 50.000 kr fra bydelen. Det går til å leie lokaler, foredragsholdere og annet. De får også noe fra Sparebankstiftelsen, men de kunne trengt flere midler for å få til flere aktiviteter, som kurs, seminarer og annet.

Samarbeid med andre og støtte innad blant Bydelsmødrene lokalt

Bydelsmødrene møtes på tvers av bydelene og utveksler erfaringer. De har månedlige møter. Det er viktig å passe på hverandre.

Dersom noen blir slitne og det blir for mye for dem, er det viktig at de får en pause.

10.8 Oppsummering

Bydelsmødrene gjør en viktig jobb som brobyggere mellom kvinner/familien og offentlige myndigheter. Mange har ikke lært å være selvstendig, ta initiativ og stole på seg selv. Det understrekes at det er viktig at de blir trygge på seg selv, at de blir gode forbilder for barna, få barna til å lykkes og delta i nærmiljøet. Grunntanken er at mødre er nøkkelen til familiens sosiale og kulturelle integrasjonsprosess. De ser flere resultater på at kvinner som ikke har hatt tro på seg selv, ikke vet noe om hvilke rettigheter og plikter de har, får bedre selvbilde, tar utdanning og får brukt sine evner i arbeidsliv og i nærmiljøet.

10.9 Groruddalen historielag

Intervju med leder

Historielaget holder til på Nordtvet gård, i et restaurert stabbur der som opprinnelig stod på Øvre Grorud gård og forfalt.

Historielaget pleier å få 10 000 kroner fra hver bydel i året (5 000 de siste åra fra Bjerke). Det er den eneste eksterne finansieringen de har. Ellers er det bare kontingentpenger de baserer seg på, samt salg av årboka.

Laget har rundt 460 medlemmer, de fleste er litt opp i åra og gamle travere, men et par yngre har nå blitt med i styret. Informanten har vært leder i seks år.

Aktiviteter

Arbeidet med årboka er hovedaktiviteten. Den har små artikler om ulike temaer fra Groruddalen, skrevet både av faghistorikere og «amatører». Historielaget har en ambisjon om å få noen til å skrive om innvandringshistorien i Groruddalen.

Laget arrangerer også åpne møter med lokalhistoriske temaer. Et møte om Årvolls framvekst samlet 150 frammøtte. Laget har også vært sterkt involvert i restaureringen av en gammel krigsseiler-/uteliggerhytte i Årvollåsen (sammen med Årvoll historielag og ildsjelen Håvard Martinsen, pensjonert skogforvalter i Lillomarka). Andre prosjekter laget har vært med på, er restaureringen av Sveiva landhandleri, Gamle Rommen Skole og Bånkall Gård. Laget står bak Steinhoggermuseet, som de fikk hjelp av Bydel Grorud til å opprette. Støtten bestod blant annet i finansiering av en proff dame til å sette museet i stand og til å kjøpe inn og montere utstyr. Museet holdes åpent én dag i måneden med frivillige krefter. Det brukes av lokale foreninger og politiske partier til møter. Bydelen fastsetter leieprisene, og laget har stedet til fri disposisjon.

Laget har et tett samarbeid med Akers avis Groruddalen budstikke, som lager gode reportasjer om aktivitetene. Laget utaler seg om lokale veinavn.

10.10 Aktive kvinner i Bjerke

Intervju med kontaktperson

De er tre personer i styret. Foreningen har eksistert et par år og retter seg spesielt mot kvinner som har ulike helseutfordringer. Mange kvinner ønsker også å trene sammen med andre kvinner. Foreningen fungerer som en sosial arena der de kan snakke seg imellom om det som opptar dem. Det bidrar til å bygge nettverk mellom kvinnene og dermed til å styrke samholdet i nærmiljøet. Aktive kvinner i Bjerke ønsker at hele familien skal bli kjent med sine lokalområder og de mange flotte møteplassene som finnes i Bjerke bydel. Det er mange tilbud rettet mot barn og unge i Groruddalen/bydelen, men voksne trenger også å ha tilrettelagte aktiviteter, understreket informanten.

De holder til i Bjerke Nærmiljøsentre og er veldig glade for å kunne trene der.

Informanten understreket at det er viktig *hvordan* man snakker til kvinner som kommer til foreningen; vi må ikke presse noen, men møte dem med åpne armer og få dem til å føle seg trygge.

I foreningen diskuterer de temaer som helse, kosthold og annet. Når de har kurs i kosthold leier de inn kursholdere.

De fleste som benytter tilbudet kommer fra Linderud, men det er også deltakere fra Grorud og Stovner. Det kan være personer som har bodd i området tidligere og har tilknytning til bydelen.

Aktiviteter

Aktiviteter er aerobics (tilpasset kvinnes funksjonsnivå) og trening med apparater. De har også skogsturer, som deles inn etter nivå. Det foregår i helgene og er et tilbud til hele familien. Om sommeren arrangerer de båtturer. Det er et tilbud til alle kvinner, men ingen uten innvandrerbakgrunn deltar. Det er også liten eller ingen deltakelse fra kvinner fra afrikanske land, men ellers er mange nasjonaliteter representert. Tilbudene er gratis, bortsett fra at de

må betale for mat og drikke på turer, samt kollektivtransport i forbindelse med båtturer og kurs. Foreningen får noe økonomisk støtte fra bydelen, blant annet til innkjøp av gåstaver.

Det er rundt 60 som benytter klubben, noen ganger er de få, andre ganger flere. Skogsturene er svært populære.

Informantens motivasjon for å holde på med Aktive kvinner Bjerke er at hun trives med å være aktiv og hjelpe andre kvinner, selv om det innebærer at mye tid går med i uka (onsdager) og i helgene.

Informasjon, samarbeid og frivillige

Kvinnene finner fram til tilbudet via Facebook, der foreningen legger ut bilder. I tillegg gjør Bjerke nærmiljøsender og bydelen en viktig jobb med å informere om tilbudet.

Foreningen samarbeider med enkelte sportsklubber, som Noreel sportsklubb. Det gjelder for eksempel når de har kurs i selvforsvar.

Frivillige er viktige, og de trenger flere. De ønsker også å kunne betale flere instruktører, for eksempel til å lære kvinner å gå på ski.

11 De åpne svarene – noen funn

I det følgende trekker vi ut det vi finner særlig nyttig fra de åpne svarene og som representerer læringspunkter/anbefalinger. Mange av de åpne svarene understøtter det som fremkommer i dypdykkene; som betydningen av nærmiljøarbeid, få barn og unge inn i aktiviteter, få økt deltakelse i aktiviteter hos minoritetsbefolkningen og at frivillighet er viktig – og en stor utfordring. Siden flere av organisasjonene vi dykket ned i, også har svart på surveyen, er det selvsagt ikke overraskende at vi finner likhetstrekk i svarene. Samtidig er det det mange flere som har svart på surveyen og som understøtter det organisasjonene peker på som positive faktorer og det som representerer utfordringer, som de mener må gjøres noe med.

11.1 På hvilke måter mener du aktiviteten du jobber med bidrar positivt i lokalsamfunnet:

- Skaper møteplasser og fritidsklubb-tilbud til barn og unge
- Lærer innvandrerbarn om den norske fritidskulturen
- Bidrar med helse og mestring av fysiske og psykiske plager
- Korps er samlende i nærmiljøet på tvers av ulike kulturer
- Holder barn og unge borte fra kriminalitet. Aktiviteten i hallen bygger opp sosiale relasjoner og gode holdninger. Det er en plass å være
- Aktivitetene hos oss gjør det enklere for alle typer mennesker å bli kjent i lokalmiljøet. De knytter nye kontakter og bygger sosiale nettverk
- Ved å bygge positivt og riktig omdømme
- Vi jobber aktivt med barn og unge i brytesporten for å utvikle dem sportslig og sosialt, hvor respekt for hverandre er særdeles viktig
- Vi får folk ut av leilighetene for å gjøre noe hyggelig sammen med naboene. Da knyttes vennskap og bånd
- Gjør barn og unge engasjerte, trygge på seg selv og bli gode borgere av Groruddalen
- Bidrar til bedre multikulturell forståelse og samarbeid med lokalsamfunnet
- Fokus på å skape en arena der barn og unge kan finne måter å uttrykke seg på, uavhengig av deres bakgrunn og utgangspunkt

11.2 Hva fungerer godt? Hva kunne vært bedre?

Her mener vi det viktigste er å få frem synspunkter som peker ut over den enkelte bydel/borettslag/organisasjon og som både bydeler og dem som jobber med organiserte aktiviteter kan dra lærdom av. Noen svar er svært konkrete, og dreier seg om forhold det kan være mulig å gjøre noe med, mens andre peker på forhold som ikke er like enkle å løse, men ikke desto mindre viktige.

Det som fungerer bra er at de låner utstyr av hverandre, deler informasjon, samarbeidet med bibliotek, FUBIAK eller andre navngitte institusjoner, gjennomfører arrangementer på en bra måte, for å nevne noe. Noen er fornøyd med kontakten med bydelen, frivilligheten fungerer bra og økonomien er tilfredsstillende. Vi trekker også frem et svar som kan være dekkende for andre:

- Opprettholde nettverksgruppen hvor de som driver med frivillig arbeid blant barn og unge, og bydelens ansatte som jobber med barn og ungdom, møtes for å holde hverandre oppdatert på hva de forskjellige jobber for og med

I det følgende peker vi på noe av det informantene mener kunne vært bedre. Dårlig og uforutsigbar økonomi er en gjenganger, men det er også andre ting det pekes på:

- Mer åpent og tettere samarbeid/møter med kommunen
- Enkelte etater i kommunen er vanskelig tilgjengelig («selv for meg som er ansatt i kommunen»). Mye byråkrati og ansatte uten fullmakter kan gjøre det vanskelig å gjennomføre aktiviteter
- Kommunen bør prioritere bygging av hall og fritidsanlegg høyere! Der er utfordrende å gi barn og unge et godt tilbud med sprengt anleggskapasitet og eldgamle midlertidige plasthaller som eneste halltilbud
- Jeg synes vi har et godt samarbeid med alle parter, men det ligger et uforløst potensiale i å samarbeide med Oslo kommune for å sørge for at barn og unge i Oslo øst får en trygg oppvekst med sunne verdier og god utdanning
- Dialog om lokale aktiviteter og planer kunne vært bedre slik at arrangement i lokal regi ikke krasjer
- Gjennomgående godt fungerende samarbeid med kommune og idrettsorganisasjoner. Den aller største utfordringen er å rekruttere foreldre som kan bekle roller rundt de enkelte lag, i klubbens generelle støttefunksjoner og i de styrende organer
- Vi kunne ønske at flere foreldre engasjerte seg litt mer ved å være med barna på ut på arrangementer
- En bedre oversikt over kontaktpersoner i ulike fora hadde vært fint å ha, slik at man fort finner ut hvem man skal kontakte i forhold til de ulike tingene som dukker opp. Når man først får kontakt med riktig person så fungerer ting ok
- Begrepet frivillig og dugnad kunne vi med hell ha pusset litt på og laget mer moderne. Tror ikke alle forstår hvor mye jobb som daglig legges ned av de frivillige i Groruddalen
- Bydelene burde fornye seg og invitere seg selv inn til å møte i klubber og korps for å forklare hvordan støtteordninger fungerer slik at de som trenger dette mest får informasjon om hvordan man kan søke
- Det er kanskje mange penger å spare i legge ut informasjon på nett og sende på mail, men savner direkte og personlig kontakt med de som sitter i administrasjoner, ledelsen eller på prosjektene
- Det er generelt en utfordring å bli kjent med de ulike samarbeidspartnerne. Det er viktig å være tydelig på hva vi trenger hverandre til og hvordan vi kan gjøre hverandre gode. Jeg opplever at når en relasjon er bygget, flyter samarbeidet bedre
- Flere av organisasjonene trenger hjelp til å spre informasjon om tilbudene de har, og en felles arena der vi kan ta kontakt med hverandre på kryss og tvers av kultur, etnisitet og formål ville vært bra. Hvis det er mulig å skape en slik arena hadde vi lettere kunne samarbeide å få løftet Groruddalen enda mer enn det vi har gjort de siste 15 årene
- Det som ofte er det tyngste for et styre er å klare å holde økonomien bra nok til å klare å betale regninger og andre utgifter

- Økonomisk samarbeid med bydel om aktiviteter og økonomi er også greit, men det hadde vært enklere om barne- og ungdomsarbeid og våre aktiviteter hadde vært lovpålagte oppgaver
- Burde vært møter med skole, hjem, fritidsklubber, sportsklubber og politi slik at vi kunne løse ting sammen. Føler at vi er med i bydelen, men samtidig ikke, da vi kun er drevet av frivillighet og ikke er kommunale. Vi er ikke med på nett sammen og skulle samarbeidet mer

11.3 Hva kunne vært gjort annerledes for å bedre kultur-/idrett-/organisasjonsliv i området du jobber i?

Svarene her overlapper til dels svarene i forrige spørsmål, men vi peker her på enkelte forhold som ikke er dekket i de forrige punktene eller som utdyper disse. Selv om det i enkelte svar kan være vanskelig å vite hvilken bydel eller aktivitet det vises til, mener vi likevel at det er relevant å presentere disse:

- Man trenger egne lokaler flere steder enn det som finnes i dag
- Oftere synlig politi i nærmiljøet, som ikke bare kjører forbi i bil men også vandrer rundt og kan snakkes med
- Bydelen må ta ett mye større ansvar i å fremskaffe økonomiske midler. Vi som er frivillige har hverken tid eller ressurser til å jage penger. Dette kunne vært tilrettelagt på en mye bedre måte fra bydelen
- Selv om Teisen ligger i Groruddalen, er det svært lite fokus på oss. Det er selvsagt et ønske at bydelen er mer synlig i nærområdet, gjennom en åpen barnehage (den ble nedlagt i 2012), ungdomsklubb, aktuelle temakvelder på skolen e.l.
- Det er vanskelig å implementere tiltak når de er laget med vestlig tankegang og planen gjennomføres for innvandrere
- Bedre og egnede øve- og konsertlokaler. Dette er svært dårlig. Det er planlagt å bygge en flerbrukshall på Grorud etter det vi forstår. Men vi har ikke sett noe til at det lages en konsertscene her, eller lokaler vi kan benytte til å øve i. Vi har ikke blitt involvert i dette arbeidet i det hele tatt. Virker som om det er kun tatt høyde for fotball
- Politisk drahjelp for å kommunisere viktigheten, behovet og "plikten" for foresatte til å bidra med ansvar rundt sitt/sine egne barn. De frivillige organisasjoner trenger hjelp for å få majoriteten av foresatte til å forstå at de selv må være en del av støttefunksjonene. I motsatt fall bør det få en konsekvens. Hvilken? Kanskje en politisk oppgave å utrede. De siste årenes utvikling har dessverre vist at foreldreengasjement blir vanskeligere og vanskeligere
- Flott med foresatte som påtar seg gratis treneransvar, men kvaliteten er høyst varierende og de fleste barna får ikke det treningsgrunnlaget som de trenger i barneårene. Konsekvensene er at de faller fra i tidlig ungdomsår når de møter kvalitativt bedre motstand fra andre deler av hovedstaden. Det er mange klubber utenfor Groruddalen som har økonomi til å lønne trenere, trenerkoordinatorer og spillerutviklere. Det blir det kvalitet av
- Å oppnå private bidrag av tilstrekkelig størrelse for en breddeklubb i Groruddalen er tilnærmet umulig. Å tilby støtte for medlemmer som ikke har tilstrekkelig økonomi er ikke nok. Det må kraftigere økonomisk lut til. Dette blir igjen en politisk vurdering. Skal alle barn i hovedstaden ha tilnærmet samme mulighet til å utvikle sitt potensiale gjennom god faglig kompetanse, eller skal de som har romslig tilgang til privat støtte fortsatt ha alle fordelene. Kanskje burde man lufte tanken om et prinsipp som at

kultur/idrett/organisasjonsliv i større grad sammenlignes med utdanning og hvordan utdanning finansieres av det offentlige

- Flere/bedre informasjonskanaler om program- og frivillighet/fritids-tilbud frem til borettslag og brukere
- Flere proffe scener slik som Rommen Scene
- Mer/bedre informasjon ut til lokalmiljøet om korps og deres viktighet i lokalmiljøet/samfunnet fra skolene, bydelen og media. Dette har heldigvis blitt noe bedre på alle de årene jeg har vært med (snart førti år). Det burde være lettere å drive korps som jeg mener er vår nasjonalskatt av fritidsaktivitet. Ikke slite som vi gjør med frivillig arbeid som dugnader og holde loppemarked flere ganger i året for å drifte korpset
- Bygge flere anlegg! Aktiviteten kommer bare man har et sted å være! Mer satsning på ungdom og det ungdommen trenger og vil ha. Svømmehall! Ungdomsklubber og idrettsanlegg!
- Flere lokaler og flere interesserte foreldre og litt mere penger
- Felles opplæring av frivillige (Frivillighetsakademi?) på tvers av aktiviteter/lag/foreninger. Kunne frivillig-sentralene spille en rolle her? Felles frivillighetsforum kunne bidra til bedre informasjons utveksling og deltakelse på hverandres arenaer når det var ønskelig.
- Skulle ønske at man hadde fått til et bedre samarbeid tvers over aldersgrenser, «ung hjelper gammel-gammel hjelper ung.» Da ville dagligdagse møtet gjort at eldre mennesker ble mindre bekymret over det man leser i media om gjengkulturer, det ville løst seg opp litt av seg selv fordi man har et ansikt å forholde seg til
- Vi må møtes og vite mer om hverandre i større grad enn nå. Utveksle erfaringer, behov og ideer og evt. samarbeid om prosjekter for å gjøre livet bedre for flere av bydelenes mennesker
- Bedre struktur og ansvarsfordeling mellom alle aktører som må samarbeide. Spesielt mot de som er private kommersielle aktører.

12 Hovedfunn og anbefalinger

12.1 Kultur- og frivillighetsaktørene kartlagt

Kartleggingen av kultur- og frivillighetsaktørene i Groruddalen baserer seg på en spørreskjemaundersøkelse og analyse av Virksomhets- og foretaksregisteret for å skaffe oversikt over bredden, samt intervjuer med et bredt utvalg lag og foreninger. Formålet var å identifisere innholdet i aktivitetene og mulige utfordringer og forbedringsmuligheter i hvordan samarbeidet med bydelen og kommunen foregår.

Av spørreskjemaundersøkelsen framgår det at de fleste av de som svarte, vil plassere aktiviteten sin under «idrett og friluftsliv» (47 prosent). Den nest største kategorien er «kunst og kultur» med 40 prosent. «Aktivitet med humanitært, religiøst, sosialt eller politisk formål» ble oppgitt av 26 prosent mens 16 prosent svarte «annet». Det var mulig å oppgi flere valg og tallene viser derfor at en del av de som svarte, mener de dekker mer enn én av de oppgitt kategoriene. Musikk og dans er sterkt dominerende blant kunst- og kulturaktivitetene. Innen idrett og friluftsliv er «annet» og «ballsport» de største kategoriene. «Annet» her er sannsynligvis generelt friluftsliv ettersom det ikke var forhåndsoppgitt som egen kategori. Det kan bemerkes at «dans» og «vintersport» er like store, med sju prosent hver. Blant aktiviteter med humanitære, religiøse og andre formål er «sosialt formål» den største kategorien.

Fra det åpne spørsmålet om på hvilken måte respondentene mener aktiviteten de jobber med bidrar positivt til lokalmiljøet har vi laget en «ordsky». Der trer ordet «barn» aller tydeligst fram med «unge» og «alle» som nest mest brukte svar.

Over halvparten av aktivitetene til dem som svarte på spørre-skjemaet er rettet mot barn og unge i aldersgruppa 6-15 år. En tredel av retter seg mot eldre over 67 år.

To av tre kulturaktører legger innsatsen sin i den organiserte frivilligheten. Mange av dem som tar initiativer på egen hånd, kanaliserer det gjennom allerede organiserte kanaler, som for eksempel når behov for voksennærvær i et lokalområde fører til at man oppretter en natteravngruppe. For å støtte opp om organisert aktivitet i dalen er det derfor spørsmål om samspill både med bydel/kommunale etater og by- og landsomfattende organisasjoner. Ordskyen fra spørsmålet om hvem man samarbeider med viser «andre» som mest framtrædende med «bydel» og «foreldre» på annenplass.

Hele 80 prosent av lederne for kultur- og frivillighetsaktiviteter som svarte på spørreskjemaet, oppgir at de er ubetalt mens 13 prosent er ansatt og fem prosent får godtgjørelse for vervet. Hele 77 prosent av respondentene har vært engasjert i arbeidet i mer enn fem år. Dette borger for nettverk og erfaring, men kan også være utslag av problemer med å rekruttere og svak evne til å inkludere.

Flere av respondentene er aktive i mer enn én aktivitet, og må sies å være ressurspersoner. Én av fem er involvert i aktiviteter som går på tvers av bydelsgrensene. Delbydelsgrensene legger få føringer for hvor aktivitetene foregår. Aktiviteter som tar sikte på å nå beboerne i nabolag som inngår i områdeløft trenger dermed ikke nødvendigvis å foregå geografisk innenfor satsingsområdet.

Det er tydelige forskjeller mellom delbydelene med hensyn til mengde kultur- og frivillighetsaktiviteter. I bydel Alna peker Furuset seg ut som området med mest aktivitet og Hellerudtoppen med klart minst. Dette kan forklares både med forskjeller i antall innbyggere og ulikt preg på områdene. Mens Furuset er et tett befolket område med T-banestasjon, kjøpesenter og et særdeles aktivt bibliotek og aktivitetshus, er Hellerudtoppen et perifert beliggende, tilbaketrukket middelklasseområde.

Et tilsvarende mønster ser man i Bjerke bydel, der Veitvet-Sletteløkka, med sitt kulturaktive senter, har mest virksomhet, mens Linderud har minst. Grorud er bydelen med mest jevn fordeling av aktiviteter mellom delbydelene. Imidlertid peker delbydelene Grorud og Romsås

seg ut som mest aktive. I bydel Stovner har delbydel Stovner mest aktivitet mens Vestli har minst.

Kultur- og frivillighetsaktivitetene er sterkt lokalt forankret. De fleste som deltar i og benytter seg av dem bor i samme område som aktivitetene finner sted. Hele 83 prosent svarer at flesteparten av de som bruker aktiviteten bor i samme område som den finner sted. Sett i lys av den store variasjonen mellom delbydelene med hensyn til aktivitetstetthet, betyr dette at bosted innad i bydelen spiller stor rolle for om man deltar eller ikke.

Tre av fire respondenter oppgir at de har lokaler til disposisjon, men mangel på *egne* lokaler er et stadig tilbakevendende problem. Det dreier seg om treningslokaler, lagre og varmestuer for idretten. Det er kamp om få timer i gymsalene, som ofte er nedslitte. For kulturlivet er det et problem med øvingslokaler og lagre mens gode scener for framføring finnes. Møtelokaler stilles til veie på skoler og biblioteker og for eksempel på Steinhoggermuseet. Den norske kirke er raus med å dele lokalene sine med lokale aktører for en billig penge selv om kirkene også har knapt med ressurser til vedlikehold. Kommunen eller bydelen eier 69 prosent av lokalene respondentene bruker, noe som også omfatter skolebygg.

12.2 Kultur- og frivillighetsaktørens utfordringer og muligheter i deres arbeid i nærmiljøet/bydelen

Hvilke utfordringer og muligheter aktørene både på frivilligsiden og myndighetssiden peker på, fremkommer både gjennom spørreskjemaundersøkelsen og dybdeintervjuene. Undersøkelsen viser at det finnes mange muligheter til å få kultur- og frivillighetsaktiviteter opp å stå, og at de benyttes. Det er et rikt tilbud av kultur og frivillighet i Groruddalen, alt fra temmelig innovative festivaler og happenings til mer tradisjonelt organisasjonsarbeid. Ofte er frivillige involvert i flere aktiviteter og er det en av informantene kalte «superdedikerte»

Det blir nedlagt omfattende innsats både fra frivillig sektor og fra ansatte i bydelene. Mye av innsatsen kan sies å være «ekstra», sånn som oppfølging av enkeltbarn som er med på aktiviteter og som av ulike årsaker ikke har så mye håndfast oppbakking hjemmefra. Det kan dreie seg om å sørge for at foreldre opplever at barna er trygge under aktiviteten eller under reise til og fra, at de melder dem på i tide, at det purres på betaling eller lages unntaksløsninger. «Ildsjelen» er derfor personer i ulike typer frivillig sektor, blant bydelsansatte, lærere, korpsinstruktører, trenere, bibliotekarere og kor- og orkesterinstruktører.

Selv om samarbeidet med bydelen gjennomgående beskrives som godt, kom det samtidig frem i dybdeintervjuene at de ikke hadde så stor kontaktflate mot bydelen utover det de må gjøre gjennom tilskuddordningene (søknader og rapportering). Mange ønsker mer informasjon fra bydelen, inkludert informasjon om hva som skjer av kultur- og frivillighetsaktivitet egen bydel og i andre bydeler i Groruddalen.

Det er også varierende hvor mye de enkelte aktørene har kontakt og samarbeid med andre aktører utover med dem som driver med samme type aktivitet andre steder i dalen. Her er det nok et potensial for gunstige samspillseffekter.

Undersøkelsen bekrefter det inntrykket som er gitt i tidligere undersøkelser og i pressen om at noen få ildsjeler tar på seg mye av jobben med frivillighetsarbeidet og at det er vanskelig – noen sier stadig vanskeligere – å engasjere foreldrene og få dem til å ta på seg tillitsverv. Flere peker likevel på at foreldre lett stiller opp til enkeltoppdrag, gjerne av konkret karakter, som å bake kake eller rigge scene.

De fleste som jobber med kultur og frivillighet i Groruddalen, mener at aktivitetene bidrar med mye mer enn glede og samhold. Forståelse, brobygging, integrering og forhindring av

utenforskap nevnes som andre funksjoner kultur- og frivillighetslivet bidrar med. Ledere i lag og foreninger motiveres av at de får barn og unge inn i aktiviteter.

Når det er snakk om idrettsaktiviteter og musikk (eller organisasjoner der musikk og idrett inngår), lærer de å spille et instrument, utvikler ferdigheter i parkour, fotball og annet. Det er kjerneaktiviteter. Flere peker på at mange utvikler mestringsfølelse og får økt selvtillit og bedre selvbilde.

Men kanskje i like stor grad er ungdomsklubber, idrettslag, korpset, rockefabrikken sosiale arenaer og møtesteder. Det er fristeder fra skole og foreldre, der de kan snakke med voksne om ting de strever med/lurer på/trenger svar på som ikke er like lett å ta opp med skole og foreldre. En klubbansatt sa at mye av det de driver med er sosialt arbeid. Som det fremkommer i dypdykkene driver også bibliotekene med mange aktiviteter rettet mot barn og unge.

Det organisasjoner driver med er også viktig forebyggende arbeid. Når de får barn og unge inn i aktiviteter kan det gjøre det mindre fristende å havne i dårlige miljøer. Når noen faller ut av ungdomsklubben, idretten eller andre fritidsaktiviteter, er lederne opptatt av å hanke dem inn igjen.

Det er altså mye oppmerksomhet rundt de positive bi-effektene av kultur og frivillighet, men kultur og frivillighet har for dem som deltar en verdi primært i seg selv. Man spiller et instrument fordi man er glad i og opptatt av musikk, og man er i historielaget fordi man er interessert i lokalhistorie. Men i begrunnelsen for aktiviteten når den skal legitimeres, for eksempel i forbindelse med søknad om støtte, er det bi-effektene som må framheves. Det er knyttet sterke forventninger til bi-effektene, særlig når det gjelder integrering av nye landsmenn, og kanskje særlig av barna deres. Det ligger en utfordring i å balansere primær-effekt og bi-effekt.

Det kan også være en utfordring knyttet til ekstern «etnifisering» av forholdene i Groruddalen mens de lokale kultur- og frivillighetsaktørene har kommet lenger. For dem dreier det seg om «folka her». Dette kom tydelig fram i intervjusituasjonen, der mange ikke tok opp skillet mellom ny og gammel landsmann før vi brakte det på bane.

Undersøkelsen bekrefter også tidligere funn om at de lokale bibliotekene spiller en særdeles viktig rolle som katalysator for frivillig virksomhet. De stiller lokaler til rådighet for språkkafé, dataveiledning og annet, og fungerer som steder der folk møtes. Dertil har de den fordelen at besøkende får kjennskap til andre aktiviteter enn dem de i utgangspunktet hadde tenkt å oppsøke. Slik bidrar de til å løse opp i det problemet som ble skissert ovenfor om at kultur- og frivilligaktivitetene mangler berøringsflate med aktiviteter som i utgangspunktet ikke ligner dem selv. «Flaggskipsbibliotekene» på Stovner og Furuset (FUBIAK) er sentrale knutepunkter for kultur og frivillighet, men det er også de litt mindre profilerte bibliotekene.

Økonomi er en akilleshæl. De aller fleste frivillighetsaktørene bruker mye tid på å hente inn penger, og for noen er det nokså uforutsigbart. Det å søke midler hvert år oppfattes som en stor jobb, også alt papirarbeidet det medfører. Noen ønsker derfor å komme inn på ordinære budsjetter. Kommunale tilbud, som ungdomskubbene har andre typer utfordringer, men som også henger sammen med økonomi. De ønsker for eksempel holde åpent flere ganger i uka slik at de kan gi et bedre tilbud til barn og unge. De opplever klubbene som salderingspost i kommunale budsjetter, men legges klubbene ned kan omkostningene bli store, ved at noen kommer i feil miljøer, men da er det andre budsjetter som kommer inn, som det ble sagt. Noen ungdomsklubber mente at klubbene burde vært lovpålagte oppgaver.

Lokaler er en utfordring for mange lag og organisasjoner. Østmarka og Lillomarka byr på et tett nettverk av stier og løyper, men idretten trenger haller og baner, gjerne med varmerom mot vinterkulda. Gymsalene er for få og mange er nedslitt. Steder å oppbevare korpsinstrumenter og idrettsutstyr er mangelvare.

Det finnes etter hvert flere svært gode lokaler, som Rommen scene og FUBIAK. Det kan være grunn til å vurdere om ikke skolene også burde oppgraderes til å bli mikro-lokale knutepunkter for kultur- og frivillighet. «Alle» forholder seg til skolen. Foreldre og barn er fortløpig med stedet, og andre med røtter i nabolaget har et forhold til skolen. Skolen blir lavterskel, men for idrett, kor og korps er det nødvendig med bedre lagerkapasitet, lydforhold og annet en det mange av skolene kan tilby i dag. En bi-effektiv av skolene som mer aktivt brukte lokale på kveldstid, er at det blir vanskeligere å etablere uønskede aktiviteter, som hasjsalg og hærverk, der. Kulturetaten er som høringsinstans i skoleutbyggingssaker en viktig aktør her.

12.3 Kultur og frivillighetsrelatert samarbeid på tvers av bydeler og/eller ulike sektorer per i dag

Undersøkelsen viser at det er relativt lite samkvem på tvers av bydelene blant de bydelsansatte som har ansvar for kultur og frivillighet. I arbeidet med undersøkelsen ble disse bragt sammen og mye nyttig informasjon ble utvekslet. Bydelene har organisert arbeidet med kultur og frivillighet ulikt, og kulturkoordinatorene er ulikt plassert i bydelsadministrasjonen med ulike muligheter til å operere effektivt på tvers av sektorene. Frivillighet og kultur har et potensial kanskje særlig i folkehelsearbeidet, nærmiljøtiltak og i kriminalitetsforebyggingen. På grunn av sektorsiloer i administrasjonen er dette potensialet ikke tatt fullt ut.

Samskaping står sentralt i alle planene for alle bydelene. Dette grepet går ut på å bringe offentlige, frivillige og private aktører sammen for å skape merverdi som ellers ikke ville ha sett dagens lys. Involvering av flere sektorer i bydelsadministrasjonen og etater i kommunen er formålstjenlig i denne forbindelse.

Bydel Alna opplegg, der deler av kultur- og frivillighetsmidlene bevilges inn under strategiske avtaler med mottakerne rundt tematikk bydelen prioriterer er en måte å få forgang i samskapingen. Men også «i det små» ser man gode eksempler på samskaping. Haugerud strykeorkester har fått midler fra bydelen (og områdeløft) til innkjøp av ni fioliner til AKS. Det er et håndfast uttrykk for at bydelen bryr seg. Det samme gjelder Bjerke bydel som låner bort stoler og bord og diverse utstyr til Sletteløkka Arrangementer. Foreningen Trosterudvillaen beskriver forholdet til bydelen som «strålende» (de gir støtte til arrangementer og hjelper til med å fornye kontrakten). Bydelsmødrene har også god kontakt med bydelene, og bruker selv begrepet samskaping flittig. De og bydelene har felles mål og kan ta opp ting de lurer på. Det handler gjennomgående om at bydelen anerkjenner det de driver med, og gir økonomisk og «moralsk» støtte til organisasjonene. Flere ønsket bedre kontakt med bydelene, og at det også var mer samarbeid/erfaringsutveksling og gjensidig læring på tvers av bydelene.

Behovet for mer samlet informasjon om lokal kultur og frivillighet ble framholdt av flere aktører. Bydelene har ulike opplegg for dette. Alna prøver ut en løsning. Her er det et potensial for å spare innsats ved å koble de andre bydelene på, ikke minst fordi publikum vil ha nytte av å vite hva som foregår i nabobydelene.

12.4 Anbefalinger

- Bydelene er sektororganisert, og sektortenkning rå. Kultur og frivillighet er overgripende og har relevans for flere av de oppgavene bydelene har ansvar for. Viktige spillseffekter av kultur og frivillighet risikerer derfor å gå tapt. Hvordan ansvaret for kultur og frivillighet er plassert i bydelsadministrasjonen og hvilke oppgaver som ligger dette arbeidsområdet, bør derfor gjennomgås. Dette er ikke minst viktig ettersom bydelene, sammenlignet med kommuner med tilsvarende folketall, er kraftig underbemannet når det gjelder kultur- og frivillighetsforvaltning.
- Oslo kommune er en pådriver i arbeidet med å sikre Groruddalen varige forbedringer av tjenester og nærmiljøer. Likevel er deler av kommunes aktivitet, som kunne dekket

hele byen, lite tilstede i de fire bydelene denne rapporten tar for seg. Det gjelder for eksempel Oslo Kulturskole. Derfor bør det vurderes å legge mer av Oslo Kulturskoles aktiviteter direkte til dalen.

- Oslobydelene sliter med at folk trekker til sentrum for kulturaktiviteter. Det kan hevdes at Groruddalen burde vært stedet for, i hvert fall viktige deler av, større by-omfattende festivaler. Arrangementer som Oslo World Music festival, Film fra Sør og Mela ville passe godt i Groruddalen, der innbyggernes forbindelse med den store verden er tettere enn noe annet sted i Norge. Dette har ikke skjedd, mye fordi arrangørene er redd folk ikke vil dra så langt ut av sentrum. Likevel kan man vise til store arrangementer i Groruddalen. Den indiske mat- og dansefestivalen Beats and Treats på Stovner samlet 800 mennesker i 2018 (i Fossumparken). Groruddalens litteraturfestival samlet 400 mennesker til forfattertreff i 2018. Her er det et potensiale.
- Det er behov for et forum der kultur- og frivillighetsaktører i dalen, og hele byen, møtes. Dette kan gjerne skje sammen med bydelene, relevante kommunale etater, stiftelser og private. Der kan de utveksle erfaringer, blant annet om støtteordninger. Frivillige og lag trenger et årlig treffpunkt, årlig samling.
- Det er gjennom studien framkommet mange påpekninger at det er vanskelig for folk å holde seg orientert om hva som foregår av kultur- og frivillighetsaktiviteter i bydelene og i Groruddalen samlet. Fra frivilligkoordinatorenes side blir det nevnt at Oslo kommunes hjemmesider er svært stramme og at det derfor er vanskelig å få innpass der. Alna bydels Friskus-prosjekt peker ut av dette problemet, og avhengig av erfaringene med pilotprosjektet, kan den utvides til også å omfatte de andre groruddalsbydelene. Det er likevel slik at mange ikke går inn på nettstedet for å se hva som skjer. En løsning kunne være at bydelene satt opp oppslagssøyler ved de større T-banestasjonene og ved kjøpesentrene, der det er fritt fram for å henge opp informasjonsplakater. Noe av dette kunne kanskje knyttes til grafisk formgivning på ulike arenaer slik at både kunstmiljøene og skolene gjennom kunst- og håndverkundervisningen ble trukket inn i utformingen av plakater. Lag og foreninger kunne bestille plakater og bydelene kunne innimellom utlyse konkurranser og kanskje honorere dem som lager plakater. I samarbeid med de mest brukte butikkene kunne tv-skjermer settes opp med rullerende informasjon fra bydelen om blant annet kultur- og frivilligaktiviteter. Dette er samskaping.
- Det bør vurderes å gi pådrivere og organisatorer («ildsjeler»), et visst formelt ansvar på konkrete saksområder og kanskje et lite honorar for å ta ansvar. Hvordan dette evt. skal administreres og forvaltes må diskuteres nærmere.
- Skolens potensial som mikro-lokale hub'er bør vektlegges i tillegg til satsingen på tipp-topp-arenaer som Rommen scene. Dette fordrer i så fall oppgradering av noen av skolene og kriterier ved ombygging og nybygg. Det bør unngås at skolene stilles til rådighet for dem som betaler leie der hvor dette fører til at barna som hører til skolen blir fortrenget.
- Det er lite involvering av private aktører i kultur- og frivillighetsarbeidet i Groruddalen. Lag og foreninger søker i liten utstrekning midler fra lokalt næringsliv og næringslivet melder liten interesse utover idretten. Bydelen har også en litt uavklart holdning til mulighetene for samskaping med lokalt og annet privat næringsliv. Det er mulig potensialet for denne typen samarbeid er lite, men det er verdt å undersøke det mer systematisk. Siden det utvidede kulturbegrepet skal legges til grunn, kan bowlingen på Veitvet og quizkvelder på lokale kneiper lett inngå. Sånne arrangementer, selv om de er kommersielle, har de samme positive bi-effektene som mye av det som gjerne nevnes som kultur og frivillighet i andre sammenhenger.
- For å få til samskaping, trengs det arenaer. En idé kan være å prøve ut en «frivilligbørs», der bydelens tjenester, frivillighet og næringsliv møtes for å lage avtaler på tvers ut fra en felles forståelse om hva som bør gjøres.

- Noen representanter for lag og foreninger foreslår at de får mer hjelp fra bydelen til søknads- og rapportskrivning. De oppfatter det som en omfattende prosess.
- I tillegg til de årlige informasjonsmøtene om tilskuddsordningene bør bydelene vurdere oppsøkende virksomhet ved å møte i lag og foreninger for å forklare hvordan støtteordninger fungerer slik at de som trenger dette mest får informasjon om hvordan man kan søke. Bydelene bør også vurdere å invitere seg selv til generalforsamlinger i borettslag og sameier for å informere.
- Det er ulik praksis fra bydel til bydel i hvor stor grad borettslag og sameier kan søke om kultur- og frivillighetsmidler. Selv om mange av dem har mer enn nok med å håndtere kjerneoppgavene, er borettslag og sameier (og lokale vel) tett på folk, også de som ikke er organisert noe sted. De har dermed grunnlag for å oppnå mange av de bi-effektene kultur- og frivillighetssatsingen tar sikte på.
- Flere innen idretten peker på at de trenger flere og bedre haller, lokaler og helårsåpne kunstgressbaner. Noen har ikke klubbhus (som Stovner Tamil Sports Club), og noen hevder at i andre deler av byen kan foreldrene sponse aktivitetene, mens mange i Groruddalen ikke har betalingsevne. Det tærer på klubbens økonomi, og kan også forsterke klasseskiller.
- På fritidsklubbene foregår det mye kulturaktiviteter. Disse kunne ses i sammenheng for å få til et løft. Mange unge driver med kultur av ulikt slag på fritidsklubbene, men holder opp når de er for gamle til å gå på klubben. Her kunne Oslo kulturskole hatt en rolle i å profesjonalisere det og hjelpe til med at ungdommen kunne tatt ferdighetene og interessen videre.